

Người Dân

Số 221
tháng 1, 2009

P.O. Box 2674 - Costa Mesa - California 92628 - USA
Phone + Fax 1(714) 549-3443

Email: nguoidan@ix.netcom.com
Web: <http://www.nguoidan.net>

THE WORLD'S AFFAIRS AS SEEN BY GUC

WELCOME HOME
SON OF THE GUN
HO CHI MINH CITY

TÔI VỀ QUÊ ĂN TẾT
ĐỂ NHẬN TỶ TIỀN "LÌ XÌ"
CHỨ ĐAU CÓ MƯU ĐỒ CHÍNH
CHỊ CHÍNH EM GÌ ĐAU MÀ
LẮM ĐƯA THỜI MỜM
MĂNG MỒ ĐỪ ĐỒ!



Pháp, quay xuống
lên đất đi chú!



GUC Jan. 2004



Kính chiếu yẬu

Người Dân

Hĩn nay, chĩng tái nh^n ½lnh nhõ sau:

1. Ẽng CẶng S'ĩn Vi'ĩt Nam cũ l-nh thã, cũ nhĩ nõec, ½õic c'ỹc nõec cáng nh^n / bang giao, vj lĩ hæi vi'ĩn Li'ĩn Hi'ĩp Quác.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa dĩa vj o ½ũ ½ĩ khuy'ĩn ðõ ngõei Vi'ĩt ph'i ch'ĩp nh^n cẶng s'ĩn.

2. Ẽng vi'ĩn CẶng S'ĩn tranh gĩnh, ½ũu ½'ỹ v'ẽ ½ĩa v'ĩ, v'ẽ quy'ĩn li'i, vj m'ũc ngo'c lĩm 'ĩn b'ĩt chĩnh n'ĩn ½- gi- u cũ, ti'ĩn r'ĩng bạc bi'ĩn nhưng t'ĩi ðai ða số ðõng bào v'ĩn bị t'ĩuc ðoạt quy'ĩn tư h'ũu, quy'ĩn s'õng, quy'ĩn m'ũu sinh, quy'ĩn suy nghi, và mi'ĩn c'ũng khuy'ĩt phục bạo quy'ĩn.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa dĩa vj o ½ũ ½ĩ n'ũi lĩ ½- cũ nhưng thĩnh ph- n ngo; i Ẽng cũ ti'ĩn, cũ quy'ĩn, ½'ĩt nõec ½- có ðấu tranh chĩnh trĩ và có m'ĩm m'õng tự ðo ðan chủ.

3. Ẽng CẶng S'ĩn vj B'ĩo quy'ĩn tú ½'ĩng nh'ĩt h'ũa v'ẽi Tã Quác, Quác Gia, Dân T'ĩc.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa cho r'ĩng nhưng ai c'ỹn ch'ĩng Ẽng, ch'ĩng Nhĩ N'õec lĩ kh'ĩng Y'ĩ quác vj c'ĩn tr'ẽ cáng cu'ac ph'ỹt tr'ĩn ½'ĩt nõec.

4. Quác T'ĩ CẶng S'ĩn ½- tan, nay Ẽng CẶng S'ĩn Vi'ĩt Nam n'ũi chung, ½'ĩng vi'ĩn cẶng s'ĩn n'ũi ri'ĩng, ra s'õc ca t'õng cáng lao c'õa Hã Chĩ Minh vj c'õa Ẽng, g'ỹn h'ĩt t'ãi l'ãi cho L'Ã Du'ĩn, L'Ã Ẽ'õc Thã vj nhưng kã th'ĩt th'ĩ, ½'ĩ duy tr'õ quy'ĩn b'ĩnh vj ½'ĩa v'ĩ.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa h'ĩ a theo, b'ĩy ra chuy'ĩn "½a nguy'ĩn" ð'ẽ duy tr'ĩ sự hi'ĩn h'ũu của ð'ảng, h'õng t'ĩng công và ½'õic cho 'ĩn k'ĩ.

5. Ẽng CẶng S'ĩn Vi'ĩt Nam b'ĩy k'ĩ ph'ĩn t'ĩnh, ch'ĩng ½'ĩi cu'ãi, ½'ĩ trong tr'õng h'ĩp n'ĩo c'ĩng ch'ĩ l'at s'ĩng xu'ĩng n'ĩa: V'ĩn cẶng s'ĩn phe n'ĩy, phe n'ĩa th'ĩng tr'ĩ.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa ca t'õng phe ph'ĩn t'ĩnh cu'ãi là những... chi'ĩn sĩ tự ðo ðan chủ, ð'ẽ quy'ĩn b'ĩnh có vào tay phe n'ĩy, th'õ hà v'ĩn cũ cặ 'ĩn cũ.

6. B'ĩo quy'ĩn cẶng s'ĩn K'ĩu g'ĩi l'ĩng th'õng y'ũu ½'ĩt nõec, t'ĩn g'ĩy'õ, ½'ĩng b'ĩo c'õa ngõei g'ĩc Vi'ĩt Nam, ½'ĩ nhưng ngõei n'ĩy b'ĩi tai mang cáng c'õa v'ẽ ½'ũng g'ũp.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa x'ĩi ngõei g'ĩc Vi'ĩt Nam theo tình tự v'ẽ ngu'ĩn, ð'ũ ð'õ ð'ũ tư ti'ĩn bạc, ch'ĩt x'ĩm, g'ũi ti'ĩn nhi'ũu th'ĩm v'ẽ cho thân nh'ĩn ð'ẽ xây ð'ũng qu'ĩ h'ũng, th'ũc ch'ĩt lĩ ½'ĩ t'õ b'ĩn ½'ĩp vj tay sai b'ĩp t'ĩ.

7. Bạo quy'ĩn c'õng s'ĩn Vi'ĩt Nam ph'át ð'õng m'ĩnh chi'ĩn ð'ịch hòa hợp hòa g'ĩi ð'ĩn t'õc b'ĩp b'õm ð'ẽ l'ũng g'ĩt những ngõei ð'ĩ qu'ĩn vj ngõei tr'ã tu'ãi l'ĩ hi'ũ bi'ĩt v'ẽ cẶng s'ĩn.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa ti'ĩp s'õc b'ĩng nhưng l'ãi l'ãi "cao th'õi ng" x'ũa b'ĩp h'õn th'ĩ, qu'ĩn qu'ĩ kh'õ ½'ĩ ru' ð'õ ngõei

g'õc Vi'ĩt Nam ở hải ngo'ài.

8. Ẽng CẶng S'ĩn, B'ĩo quy'ĩn vj ½'ĩng vi'ĩn cẶng s'ĩn ti'ĩp tục lên án những người thực tâm chống bạo quyền là Việt gian, phản quốc, tay sai, gián điệp ð'ẽ tạo ấn tượng bất lợi ở những ngõei kh'ĩng am t'õng v'ĩn ½'ĩ.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa ½'ĩng t'ĩu, cho những ngõei chống bạo quyền là chống c'õng lạc hậu, x'õ c'ũng, ngoan có vj qu'ĩ kh'ĩch.

9. CẶng s'ĩn tung s'ỹch b'ỹo, b'ĩng ð'ĩa, g'õi v'ĩn cáng ½'ĩ trình ð'ĩn ð'ẽ lung lạc những thành phần t'õ mò, ð'ẽ t'ĩnh và chu'õng l'ã.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa ti'ĩp tay b'ĩng vi'ĩc cã v'ĩ giao lưu ð'õi tho'ài m'õt chi'ũu, loan tin, ph'õng v'ĩn các thành ph- n cẶng s'ĩn, thi'ĩn cẶng, ph'ĩn ½'ĩi vi'ĩc ch'ĩng ½'ĩi giao l'ũu m'õt chi'ũu là không tôn trọng ð'ĩn chủ và thi'ũu tinh thần tự ðo.

10. CẶng s'ĩn thu'ĩ m'õen nhưng kã ½'ũn gi'ũ tr'ẽ c'ẽ è m'ài l'ĩnh v'ũc, t'ũng b'ũc l'ũng ðo'ng c'õng ð'õng người Vi'ĩt Nam hải ngo'ài.

- Nhung k'ẽ cơ hội chủ nghĩa t'ĩng b'õc những tay sai ð'ón gi'ũ tr'ẽ c'ẽ n'ĩy lĩ th'õc th'õi, ph'ũng kho'ĩng, c'ẽi m'ẽ, y'ũu nõec vj bi'ĩt th'õng x'ũt ½'ĩng b'ĩo.

11. C'õng s'ĩn cho b'õn tu sĩ quốc doanh ra ngo'ài quốc b'õn ti'ĩn t'ĩn h'ũu v'ẽ xây ð'ũng cơ s'õ bu'ĩn th'ĩn bán th'ĩnh.

-Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa ti'ĩp tay x'ĩi gi'õc cẶng ½'ĩng g'ĩc Vi'ĩt ½'ũng g'ũp h'õu h'ĩ.

12. CẶng s'ĩn l'ĩm tay sai cho M'ĩp trong vi'ĩc ng'ĩn ch'ĩn Trung CẶng b'ĩnh tr'õng.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa l'õp l'ẽ K'ĩu g'ài ch'ĩng Trung CẶng, c'õng cã ch'ĩ ½'ĩ cẶng s'ĩn ½'õc lúc trong vai tr'ỹ tay sai.

13. CẶng s'ĩn ½'õic Hoa K'ũ y'ĩm tr'ĩ vj o WTO, khuy'ĩn kh'ĩch t'õ b'ĩn M'ĩp vj o Vi'ĩt Nam ½- u t'õ ½'ĩ cũ tay sai, ½'ĩ ½'õic trao quy'ĩn khai th'ỹc ð- u l'õa vj ½'ĩ Vi'ĩt CẶng mang ti'ĩn bạc, nh'ĩn sự sang làm ăn ở Hoa K'ỹ.

- Nhung kã cặ hæi chõ nghĩa K'ĩu g'ài cẶng ½'ĩng g'ĩc Vi'ĩt v'ẽ nõec kinh doanh, ch'ĩp nh^n ngõei vj v'ĩn trong n'ũc mang ra kinh doanh tại hải ngo'ài.

Tr'õec b'ĩt k'ũ l'ãi l'ãi, h'ĩnh ½'ĩng n'ĩo c'õa cẶng s'ĩn vj c'õa những ai tú x'õng lĩ y'ũu nõec, lĩ tr'ĩ th'õc, chuy'ĩn gia, ch'ĩnh tr'ĩ gia, ½'õin th'ĩ, ½'ĩng ph'ỹi, n'ĩu ch'ĩng ta th'õ suy x'ĩt theo những nh'ĩn ð'ĩnh trên ð'ấy, th'ĩ rất có thể th'ĩy r'õ họ thuộc th'ĩnh ph- n n'ĩo, mu'ĩn c'ỹi g'ũ, vj ngõei Vi'ĩt Nam trong vj ngo; i nõec cũ li'i g'ũ hay kh'ĩng.

Chúng t'õi hi vọng là các thân h'ũu / ð'õc g'ĩã s'ẽ ð'õng g'õp th'ĩm c'ỹc nh^n ½'ĩnh kh'ỹc vj o b'ĩi nh^n ½'ĩnh ½'ĩng th'õng tr'ũc n'ĩy, ½'ĩ ch'ĩng ta c'ĩng suy g'ĩm vj ½'ĩ kh'ĩp b'ũ l'ĩ ph'ĩn b'õi quốc gia, ð'ĩn t'õc l'ũng g'ĩt, kh'ĩn ð'ĩt n'ũc và ð'ĩn t'õc ch'ũng th'õyt Y'ĩch th'ĩng tr'ĩ c'õa ch'ĩng.



Trong Sâ Nj y

Tranh dân gian
tr. 1

Kính chiÆu yÄu
Người Dân, tr. 2

Dân Với Dân
Người Dân, tr. 3

Câu Chuyện Hôm Nay.

ChiÆn Dìch Thÿng Tô ÷en "2009"
TuyÆt Mai, tr. 5

ChuyÊn Cá Tim (I I I)
Huÿnh Thÿ Nù, tr. 6

Lời Phân Trần của Nàng Tim Đỏ
Trần Dân Tiên Tân Thời, tr. 7

Hĩn Tõ ng Dÿng M÷ng?
÷ng Huy, tr. 8

Mæt Vj i Vñn ÷Ë Vĩt Nam

Lĩ a Vj ng ÷· y ÷ãng,
Nông Dân Càng Nghèo
Đại Dương, tr. 10

Việt Nam Chạy Lòng Vòng
÷Æn Tj n Hçl Suât N÷m
Đại Dương, tr. 11

Sử Việt Cận và Hiện Đại (tiÆp theo)
Nguyễn ÷nh Hãng, tr. 14

Biln (Lòa) Caspian (tiÆp theo)
Nguyễn Tr· n Ai, tr. 17

T÷ ÷æc Tj i ÷ÿn Dân Chủ (tiÆp theo)
Gene Sharp, tr. 20

Tj u D· u Tsõn (tiÆp theo)
Nguyễn Tr· n Ai, tr. 22

Cõt Quý (tiÆp theo)
Mj Læc, tr. 26

Phòn Vinh Giả Tạo (tiÆp theo)
Thi Sçn, tr. 29

Vài Hiếu Biết Sơ Sài Về Cư Dân
Vj ng ÷ãng Nam Ý (tiÆp theo)
Thi c Nguyễn, tr. 34

Thç PhanV÷n Thuõn
tr. 38



CH~C M÷NG n÷m mèi XUÂN KỶ TỰ

DÂN VỚI DÂN

Mục Thư Tín dành để liên lạc với thân hữu/độc giả nên đôi khi ngôn ngữ có phần... thân mật. Xin quý thân hữu/độc giả niệm tình đại xá. Vạn tạ.

Hung Chau Trân, Alhambra, CA:

Kính gửi báo Người Dân: Tôi rất xấu hổ khi đọc bài của ông Trần Đạo, tựa là "Cũng ôn cố tri tân", số báo 219, trang 13.

Lời đầu của bài viết là : Những điều viết dưới đây chẳng có gì mèi mả. Ph· n lèn ai cũng biết rãi, nhõng v' n cÿn cũ vj lç mç. Theo tôi nghĩ, vị lợ mơ đó chính là Trần Đạo. Vì ông Trần Đạo biết lợ mơ nên mới viết lợ mơ. Đòi có câu rằng: Biết thì nói, kháng biết thõ ÷÷ng nãn nũi, vj nÆu biết lç mç thõ cj ng kháng nãn nũi.

Cái lợ mơ của Trần Đạo là chép lại lời nói của tên VC Bùi Tín. Thật sự Tàu Cộng không ngu si gì nói câu "Ai không đụng ta, thõ ta kháng ÷õng ai".

Theo nhùng tj i liũ viết về chiÆn tranh VN (b÷ng Anh ngữ) tại Central Library, tôi đã từng đọc, có một chi tiết quan trọng như sau: Vào năm 1966, khi quân Mỹ và đồng minh của Mỹ ò ạt đổ quân vào Miền Nam, Hồ Chí Minh rất lo sợ, nên đã bay qua B°c Kinh c· u xin ÷j n anh lç Mao. Mao hõa vèi Hã r÷ng: ÷ãng chỉ ÷÷ng cũ lo, tái ÷÷ hòa nhiũ l· n vèi ÷÷c rãi, ÷÷ng Cæng S÷n Trung Hoa s³n sç ng gĩ p ÷Ë ÷÷ng Cæng S÷n Vĩt Nam ÷Æn chiÆn thãng vinh quang. Cứ 100 người dân TQ nuôi một (1) bộ đội Việt Nam. Nếu ð/c cần quân, tôi sẽ giúp một triệu, hai, hay nhiều triệu chí nguyện quân như thời chiến tranh Cao Ly.

Tên Bùi Tín vì nghĩa vụ quốc tế nên đã giả bộ chạy ra ngoại quốc xin tị nạn chính trị. Để lấy lòng những người Việt Nam yêu nước nên hắn đã tuyên bố bậy bạ. Chỉ có những vị lợ mơ mới tin h°n thãi.

Nói không có sách, mách không có chứng. Làm sao Trần Đạo biết ông Thiệu phân bua rằng: Mỹ trả tiền nhiều thì chống cộng nhiũ... Mj kháng tr÷ tiẽn thõ kháng chãng cæng.

Không biết trước năm 1975 Trần Đạo đã làm được gì cho đất



nôc chũa, đĩ lĩ tham gia cho VC cũng lĩ lĩm viĩc cho ½ĩt nước, vì có những thành phần trốn quân dịch như S, D, M, vv... ½ũ lĩ nhũng thĩ nh ph n lĩ mĩc, quốc gia kháng ra quốc gia, cũng s n kháng ra cũng s n, bản nĩo cũng ghĩt c . Không kể Trần Đạo cũng là thành phần trốn lính. Không cần biết Trần Đạo là ai, mấy tuổi, học vấn thế nào, qua bài viết, tôi biết Trần Đạo là kẻ ít học, ham làm ra vẻ... ta đây.

Mặt vĩ nguyĩn thũ quốc gia kháng bao giẻ phĩt ngĩn bĩy bạ. Sau 30-4-75, VC đổ tội cho ông Thiệu đã mang đi 14 tấn vàng. Đó là cách hạ nhục ông Thiệu để cho dân Miền Nam căm thù ông Thiệu. Ở đây có tên Trần Đạo hòa theo VC rằng Thiệu mang tài sản chạy ra ngoại quốc.

Sau khi ảng Thiũ chĩt, VC tuyĩn bĩ rĩng "g n 20 tĩn vàng còn nguyên vẹn ở ngân khố quốc gia". Số vàng đó là tài sản của VNCH bọn VC định che mắt dân VN và thế giới ½ĩ chia chĩc.

Trong mặt bĩ i viĩt, ph n quan trĩng nhĩt lĩ ½ u bĩ i vĩ bố cục. Đầu bài cho rằng: Những điều viết dưới đây nó đã cũ, ai cũng biết cả rồi. Tại sao không viết những gì mới hơn. Những đoạn văn trong bố cục không kém gì sự ngu dốt của ½ u bĩ i: Theo Tĩ u cũng chĩt... Theo Mĩ chĩng yĩn... Tĩ u thũ cái này... Mỹ thì cái kia. Tại sao ta phải theo họ? Ta không thể làm những điều phù hợp với dân nước ta hay sao? Họ sẽ khĩnh chĩng ta ngu, nĩu ta theo họ.

Tôi mong rằng ông Trần Đạo nên nghiên cứu chiến tranh VN bĩng tĩ i liũ viĩt bĩng Anh ngữ. Tĩ i liũ viĩt bĩng Viĩt ngữ thiũ chính xĩc vĩ thiũ trung thúc (phe quốc gia viĩt mang tính căm thù, phe VC viết mang tính kiêu ngạo).

Nĩu ảng kháng giĩ tiĩng Anh, ảng mĩi n sĩch tĩ library, ông mang sách đó đến tòa soạn báo V nhờ ông D dịch (D mĩi viĩt xong cuộn Viĩt Sũ vĩ ½ tung ra thũ trĩng rĩi). Nghe nói D ca ngĩi Hồ là cha già dân tộc, ca ngĩi Phạm Văn ẵng lĩ ngĩi nhĩt tĩnh vĩi quĩ hĩcng, ca ngĩ i Vĩ Nguyĩn Giĩp lĩ vĩi tĩng giẻ nhĩt thĩ giẻi.

Nĩu D cũng ngu nhũ ảng thũ nhẻ E, nĩu E cũng ngu nhũ thế, ông nên hỏi cả tòa soạn, nếu cả tòa soạn đĩn ngu như nhau, thũ ảng nĩn ½ĩn Adult School ESL (English Second Language), kháng phĩi nhẻ hà đĩch sĩch, mĩ lĩ ½ĩ hĩc ESL.

Đây là ý kiến của tôi. Tôi không giám chỉ giáo ông.

BPT Người Dân:

Chúng tôi có chuyển thư cho thân hữu Trần Đạo để ảng gĩp ỹ.

Tuy nhiên, ông Đạo vẫn tất cho biết: Việc phản bác vĩ cĩ ng quĩ hũu, mong ½ĩi c nhĩũ ½ĩc giĩ khĩc chĩ giĩy thĩm, vĩ yĩu c u NgD ½ĩng thũ ½ĩ rĩng ½ĩĩng thũi luĩn. Do đó, chúng tôi đĩng toàn bộ bức thư, ngoại trừ mấy tên xin đĩc ghi tất, kẻ e xĩc phạm vĩ bũ.

Ban Phò Trĩch Người Dân:

Lĩ do chính Người Dân hiện diện là vì tình trạng bĩĩ tĩc chung, chĩng biĩt lĩ m gĩ cho cũ iĩch hĩc! Thũ ½ĩ nh thu vĩ o lĩ cĩ quan ngĩn luĩn, lĩ nhĩt, ½ĩ mĩi ngĩi cũ phĩcng tĩĩ n nũi vĩ vĩc, vĩ ngĩi, vĩ ½ĩĩt nước. Nếu không sử dụng đĩc ngay bây giờ, cũng đĩ nh lĩ m tĩ i liũ u ½ĩ nhũng thĩ hĩ mai sau biĩt sũ thực là gì và tại sao những thế hệ chúng ta đã để tình trạng đất nước thành như thế. Những người có lĩng ½ĩ nh phĩi bũ tay vĩ cũ quĩ nhĩũ khũ khĩn, trĩ lúc.

Cũng vĩ thĩ NgD chĩ mong ½ĩi c nhĩũ ngĩi viĩt, nhĩũ ngĩi ½ĩc, suĩt 20 nĩm cũ giũ giĩ bĩy mĩi sũ 1\$50, kháng thay ½ĩi. Tuy nhĩn, vĩt giĩ giĩ y cĩ ng tĩng, nhĩt lĩ bũ phĩ, quĩ cao ½ĩi vĩi NgD con nhĩ ngĩo. Nĩi ½ĩi hiĩ n nay bũ phĩ bulk rate là 0\$60/sũ, first class 1\$50/sũ, tĩm còn gĩng đĩc; hải ngoại 4\$50/sũ, gĩng hết nũi! Do đó, bắt ½ u tĩ nĩm mĩi 2009, NgD ½ĩ nh phũ lĩng mĩt sũ bĩn đĩc ngoài Hoa Kỳ, ngĩng gĩi báo biĩu. Xin mong ½ĩi c thĩng cĩm.

Đĩng thũ, để đĩi phũ với tình trạng... khĩn tĩ khĩng hoĩng, Người Dân muĩn lĩi đĩng khĩ năng quĩng bĩ cĩi internet, đĩ trĩ, kĩ tĩ thĩng 3 nĩm tĩi, sũ cũ mĩt trĩn ẵng chĩ www.nguoidan.net, gĩm:

- Cĩc bĩ i vĩ mĩi vĩ cũ (½ĩ ½ĩng trĩn NgD tĩ sũ ½ u trĩ ½ĩ) mĩ chĩng tĩi xĩt ra bũ iĩch vĩ ½ĩi c xĩp thĩ nh tĩng ½ĩ mĩc
- Bài vũ lĩy từ tĩp chí Người Dân hàng thĩng (bĩn in), trong mĩc ½ĩĩch ½ĩ hĩ i rĩ
- ½ĩn bản đĩện tũ (đĩng PDF) cũ các số cũ tĩp chí Người Dân hàng thĩng (bản in), và
- Tất cũ các tĩc phẩm do tũ sách Người Dân phĩt hĩ nh, phĩ biĩn đ n đ n, qua hĩnh thĩc ản bản đĩện tũ (đĩng PDF)

ẵng chĩ www.nguoidan.com, gĩm cĩc bĩ i vĩ cũ trĩn Người Dân từ số 151 (3-2003) tĩi số 184 (12-2005) sũ cũn tĩm hiện diện cho đĩn hết năm 2009.

Vĩy, các thân hũu/đĩc giĩ cũ thể đĩc cũ tĩp chí cũng các sách cũ Người Dân trĩn "mĩng", vĩi ½ u y ½ĩ, vĩ a ½ĩ tĩn kĩm, chĩ tĩn giĩy mĩc, nĩu tũ "download", in lĩy.



CÂU CHUYỆN HÔM NAY

Chiến dịch "ThÝng Tõ ẹn 2009"

Tuyt Mai

Kính thưa quí Bc Trông Thời ng,
Kính thưa quí ăng hợng,

Sau hợn ba mõi n_m kiAn trở ợu tranh chớng Cợng về nhúng cuợc biu tnh thot quy má trồc White House, trước Tòa Đại Sứ CSVN, trính thnh nguyện thư lên LHQ, Bộ Ngoại Giao Hoa Kỳ, tuyệt thúc, c_u nguyAn trồc Quốc Hợi HK...chỉ ng ta ợ- đặt hy vọng ở Cựu Đại Sứ HK Michael Marine rồi Tân Đại Sứ Michael Michalak...

Linh mợc NguyAn V_n Lũ, Ls LẢ thi Cợng Nhân, Ls Nguyễn văn Đài và ba phần tư nhúng nhà đấu tranh dân chủ ở VN vẫn còn bị cầm tù.

Tợng Thợng Bush ợ- tiếp NguyAn Tợng Đợng ở White House, chúng ta hy vọng gì ở Tân Tổng Thợng Obama v_j Biden?

Mặt nhũm trẢ ở Detroit, Michigan "Vietnamese American Future Generation" nh_n ợnh: Chỉ ng ta c_n thay ợai ợuợng lới ợu tranh, kháng thờ ợợng, ché CS qua M_p, qua ợc rới mèi tợ chợc biu tnh chớng đợi, ra Thông Cáo... Bên cợng nhúng cuợc biu tnh r_m rợ, nhúng "Thợng Cợo" gay gợt b_jy tợ thái độ... chúng ta cần có một kế hoạch đấu tranh cò thỉ, rB r_jng v_j thợng nhợt...

Theo t_ji li_u trẢn b_yo Kinh TỄ Hoa Kũ, n_ợu mặt sớ ợợng h_jnh khợc kháng ợi phi cợ trong mặt ng_jy v_j ợi trong ng_jy khợc thổ sũ x_yo trợn ng_jy l_jm cho hợng phi cơ thiệt hại hợng triệu mỹ kim...

Qua hi_u bi_ợt ng_jy, nhúng ngợi trẢ ợỄ nghũ khệi xợợng mặt chi_ợn dũch t_y chay kháng vỄ VN,

kháng gêi ti_ợn vỄ VN trong ThÝng Tõ ẹn 2009.

Mợc ti_ợu ợ_yi h_pi:

Trở tự do cho nhúng tù nhân chính tr_j VN như LM Nguyễn Văn Lý, Ls Lê thị Công Nhân, Ls NguyAn V_n ợ_ji...

K_ợt qu_ợ mong mu_ợn:

1. N_ợu ợợng b_jo ợ thúc ợợc du lợch ở VN, gêi ti_ợn về VN là tiếp tay cho CS tiếp tục đàn áp nhân dân thì mức độ gợi ti_ợn và du lợch trong năm đầu sẽ g_ợm ợợc 20%, n_m sau 30% , 40%...

2. Tợo sự thợng nhất hành đợng giữa các tợ chức chính tr_j ở hải ngoại, đợn kết trong một chợng trính hoợt đợng...

3. Tợo cho Cợng đợng người Việt hải ngoại một tiếng nói, một sức mạnh chính tr_j trên chính trường Hoa Kũ.

Tại sao chọn Thợng Tư, và chỉ trong một thợng đem lại ợch lợi gì?

Thợng Tư là thợng lịch sử của người Việt t_y nạn.

Chỉ ng ta kháng thờ mong m_p ợợng b_jo kháng gêi ti_ợn g_ợp gia ợnh hay kháng vỄ th_m gia ợnh. Chúng ta nên khởi đầu kế hoạch với một thợng thoi.

Nhúng n_ợu chợợng tnh ợợc phớ bi_ợn rợng r-i thổ mài ngợi sớ ợ thúc v_ợn ợỄ gêi ti_ợn hay du lợch ở VN l_j tiếp tay cho VC, ợi_ợu ng_jy cũ ợnh hợng trong mườì một thợng còn lại trong năm..

C_ợch hỏ tr_i :

Nhũm trẢ ở Detroit, Michigan r_ợt mong ợợc sũ hỏ tr_i cợa c_ợc hợi ợ_o_jn, ợ_o_jn thỉ b_ợng c_ợch đợng hợ v_j phớ bi_ợn rợng r-i chi_ợn dũch t_y chay ng_jy trong hợi ợ_o_jn, ợ_o_jn thỉ cợa m_ợnh, t_ợ ợ_ũ chợợng trnh ợợc lan rợng ra.

Đầy là một kế hoạch lớn, mà với một, hai bài báo kêu gọi sẽ không thể đạt đợc kết quả mong mu_ợn. Chợợng trnh ợ_yi h_pi hợng ợng rợng r-i cợa nhi_ợu ợ_o_jn thỉ chnh tr_l v_j c_ợc cợ quan truy_ợn thông, giúp người dân ý thức vấn đề.

N_ợu th_jnh cợng trong bợc ợ_u ch_ợp chùng ng_jy, t_ợng bợc mặt chỉ ng ta sớ ợi tòi t_y chay trong hai thÝng, ba thÝng...

LM Lý, LS Công Nhân, LS Đài và nhúng nhà ợ_ợu tranh khợc ợợng b_l giam giữ trong ngợc t_i v_j 80 triệu nhân dân VN không có tự do tín ngợng,



nhân quyền, nhà cửa, tài sản bị cường quyền cướp đoạt... đang đặt kỳ vọng ở chúng ta, hải ngoại.

Chương trình quả là khó đạt được thành công nhanh chóng, nữ ½Ỡi hời hợt tỠc, kiển trở vj quyết tâm. Một cuộc cách mạng nào cũng đòi hỏi hy sinh xõng mỠu, nhõng cuæc tỠn cãng về m' t kinh tế nỠy kháng ½Ỡi hời chỡng ta hy sinh mỠu xõng.

Kính mong quâ b'c trõeng thõng, quâ ½ãng hương, quý cơ quan truyền thông hỗ trợ mạnh mẽ b±ng cỠch phá biển ræng r-i chiển dũch kháng gỏi tiển vj kháng về VN trong "ThỠng Tõ ½en 2009".

Nếu chương trình được sự tiếp tay mạnh mẽ của ½ãng hõng thõ trong ThỠng Tõ 2009, phi trõeng Tân Sơn Nhất sẽ vắng như chợ chiều. VC sẽ thất thu ngoại tệ trong tháng Tư. Dù ít, dù nhiều đây cũng lj mæt thỡ nghiĩm ½- u tiển ½l ½o lõng sũ "thâng nhất hành động" của tập thể người Việt tỵ nạn ở hải ngoại, đo lường "ảnh hưởng kinh tế" cùng phản ứng của CSVN vj Hoa Kỳ.

CHUYỆN CÔ TIM (iii)

Huỳnh Thủ Nữ

Lật đổ bạo quyền, xây dựng đất nước, trợ giúp đồng bào là những chuyện hàng quan tâm của chỡng ta, t± hện 60 n' m rãi, nhõng v' n ch²ng ½æn ãu, nếu không nói rằng ngày càng xa vời.

Dĩ nhiên mọi tang thương là do bạo quyền mà ra. Không lật được bạo quyền thì chẳng giải quyết ½õil c cỠi gũ. Nhõng thúc tế lj chõa thỡ l' t ½õil c. Lũ do thì quá nhiều. Nhưng lý do chính tạm tóm lại lj phe kháng cæng s' n kháng b' o nãi nhau, quỠ nhẹ dạ, thì làm thế nào mà thành thực lực và chống nổi đối thủ có tổ chức, có kỷ luật, tinh ma, tàn bạo. Nhĩt lj trong cỠi thÆ quac tế ngjy nay. Trong khi ½ũ ½ĩt nõec tan nỠt, ½ãng bjo khân khã, kháng lã lj m ngợ.

Do ½ũ cỠc cha, cỠc sõ, cỠc áng, cỠc bjo trong ngoài nước đi tới đi lui, đi đây đi đó quyền cụng, kêu gọi, thì đồng bào quốc ngoại cơm no áo ấm tất sẵn lòng đóng góp, với tâm trạng thôi thì được tí njo hay tí ỹy. Ỉt ra thõ cãng cũ cỠi nhj thế, cỠi chỡa cho cha, cho sõ cũ nçi n' e khang trang; tĩn ½ã cũ nçi thế phõng kho'ng khoỠt ½l mj tồ hạp; mæt số đồng bào bất hạnh có được một trợ giúp nào đó, cũ cỠn hện kháng.

Đõ nhiển nhùng chuyĩn ½ũng gũp nỠy thõ kháng thỡ njo ½Ỡi hời sã sỠch, tõeng trõnh chi thu. Ph- n vũ h²n chỉnh quĩ vũ ljm viĩc quyấn cĩng nghõ: Tái ljm viĩc cãng ỉch, vũ njo tin thõ trao, kháng tin thõ thái, xin ½=ng ½Ỡi hời ½iỂu kiển. Ph- n nũa, cỠi chÆ ½æ hiển nay mj biết con sã thõ nữ mũc hÆt cỠn gũ. Ngay nữ kháng biết, ch²ng ỉt thõ nhiỂu cãng ph' i gĩi i cho nữ, thõ mèi hỠng nữ cho ½i tòi ½i lui, ljm cái này cái kia chứ! Nói tóm lại, đây là một việc làm ăn giãm giúi, không thể minh bạch được, phải trãng vjo sũ tĩn nhiĩm.

Nũi thõ nữi v' y, nhõng cãng ch²ng gi'ũu ½õil c ai, nói gì giấu bạo quyền. Thu được bao nhiêu, báo chí bên này cũng ươm ướm được. Chả hạn vụ cô Tim, thiên hạ đã ước lượng riêng ở Hoa Kỳ là cỡ 400 ngjn. Thõ bản nhj, ljm gũ nhj nõec ch²ng biết, qua m' t hà sao nãi.

V' y, cũ thỡ nữi, mại chuyĩn lèn nhP ½Ểu nãn lỹy thúc tế ljm cợ sê.

- Trước hết là chuyện đất nước, chuyện lật bạo quyền.

Nhùng ngõei bãnh áng Hã Chỉ Minh thõ nữi kháng theo cæng s' n, lỹy gũ mj "chãng PhỠp gij nh ãc lập thống nhất". Câu hỏi của người dân là ông ta đã ở bên Nga, đã chứng kiến dân liên bang Nga sãng ãoel chÆ ½æ cæng s' n ra sao, mj v' n thì hjn h mại chỉnh sỠch cũa Nga (thanh ½' ng, ½'ũu tâ,...), thì thực tâm ông ta chỉ lợi dụng Nga hay muốn cæng s' n hũa Viĩt Nam?

Nhùng ngõei bãnh áng Diĩm thõ nữi kháng nh' n viĩn trì Mj, kháng ½æc tji ljm sao chãng nãi cộng sản. Câu hỏi của người dân là vì sao bao nhiỂu ngõei yĩm trì áng Diĩm khi chõa n' m



quyền ½Eu xa lũa, chng ½ai phợng thóc cai trũ cõa áng ta?

Nhùng ngôéi bẢnh áng Thiũu thũ nũi ngo; i áng ta chắc gì ai chống cộng hữu hiệu hơn. Câu hỏi của người dân là sao ông Thiệu lại tham quyền cố vị, độc diễn, không để dân có một vài cơ hội chọn ngôéi hà cho l; xõng ½Yng.

Theo tôi, tất cả các câu hỏi đều vô bổ. Thực tế khũ lYng chái c-i l; quan th; y n; o t'õn tõnh, kiẢn tâm thì đàn em phần lớn đắc thắng. Cho nên việc cæng s'õn l; m chõ ½t nõec l; chuyẤn ½ợng nhiẢn.

Nhõng vqĩn ½E ng; y nay l; Nga Xá tan hoang rồi, thì làm sao cho đất nước khỏi suy vong, dân tæc khBi ½Ui rYch.

Ngõéi cæng s'õn, ê thE hĩ thõ ba, ch2ng cũ cắng "chàng PhYp gi; nh ½æc l'õp thắng nhqĩt"; quyền bính là ông cha họ để lại, thì họ hưởng. Họ được ông cha dạy dỗ, đào luyện thế nào thì họ làm như thE q; y. NẾu chẢ trYch hà l; vá lủ, thũ trắng mong gõ khYc ê hà cYn vá lủ hçn.

Ở trong nước, tất nhiên là ngứa ngáy lắm rồi. Nhưng ngôéi lên tuái v-a mBi mĩt, v-a ph'i lo cho cái dạ dày. Người trẻ nhiều lắm cũng chỉ là những cá nhân dũng cảm. tỏ khí tiết bất khuất, khó l; m gõ nãi trõec lúc lõĩ ng cắng an, bæ ½æi cõa nh; nõec. NẾu cũ sũ biẢn gõ lèn lao thũ cắng sÁ chx l; giữa bàn cæng s'õn hà vèi nhau. V; hĩ qu' t'qĩt nhiẢn là cũng lại thêm một thời gian nhiều nưõng.

Ở ngoài nước, thì cũng vẫn những "chuyện dài nhân dân tự vệ" của phe chống cộng hoặc, có thể thẢm c' , phe kháng cæng s'õn. Ngôéi lên tuái ít ai th'õt lYng, ít ai cũ t; i, ít ai cũ ½õc nẢn ch2ng bao giờ có uy tín để tạo thành một lực lượng. Người trẻ tuổi chẳng quan tâm đến việc ở nửa vòng trái đất, không liên quan gì đến họ. Dù có quan tâm cũng ch2ng thĩ am hiũ vqĩn ½E. Cha anh kháng ½õ thèi giờ, ngôn ngữ để giảng giải. Sách vở mù lũa, lạc d'õn ½E nhũng nh'õn ½ũnh sai l- m cõa ngôéi trẢ tuổi: Mấy người lớn xơ cứng! Tại sao cứ phải chống? Sao không mang tiền bạc, trí tuệ về đóng góp xây dựng đất nước? (thực ra tiền bạc mang về cũ l; bao nhiũ, v; trũ tuĩ, nẾu cũ, cắng khũ m; i

thĩch õng vèi máĩ trõeng bẢn nh;).

- KÆ ½E n l; viĩc cõu trũ .

Bạo quyền vô trách nhiệm, chỉ biết tham nhũng, bắt tài, bắt lương. Dân bị đàn áp, tước đoạt, ½Ui khả kháng cũ phợng cYch gõ gi' i quyE, ngo; i cách bán máu, bán thân xác, bán con,... giá rẻ hơn b; o.

Chĩ ng ta th-a biE nh; nõec lõu manh, nhiũu kẢ bắt lương, trong và ngoài nước, nhân danh công việc cứu trợ để lường gạt bỏ túi nhưng nào có phợng kE gõ hçn l; ½; nh ph'i chia chYc, quĩ lờy nh; nõec cæng s'õn ½ĩ hi vàng mæt ph- n nhP tèi tay ngôéi thõ hõeng.

Chĩ ng ta ch2ng tũm ra ½õĩ c mæt máĩ mYnh gõ. Đành trõ mắt ra nhìn người ngoại quốc, nhân danh ½õ mại chiẢu b; i, v; o vç v'at t; i nguyẢn, bũc læt nhân lực, hành hạ đồng bào. Người trong nước bị o ½p ½; nh bũ tay, ½i mæt chuyẤn. Ngôéi ngo; i nõec cũ ½õ mại ½iũu kiĩn, khoe khoang ½õ mại kh' n'õng, cắng ch2ng l; m nẢn nhiũu chuyẤn gõ ra hãn. Chõa kĩ cYn nhũng kẢ khoYc Yõ, ½æi lậ n; y nõ để thủ lợi, hưởng lạc trên xương máu, mồ hôi, nõec m'õt ½ắng b; o.

Biết làm cái chi bây giờ?

LÉI PH, N TR. N CỦA NẶNG TIM ĐỎ

(Tim Đỏ tôi vốn nặng lòng nhân đạo, được đảng cho ra nõec ngo; i Nãi KÆt vèi 'Viĩt kiũu' ½ĩ 'kiêng đõ' về xây dựng xã hội cho nhà nước xã nghũa Viĩt cæng. Trong buái gom ½á vui vẢ, Tim Đỏ chỉ hõng thĩch chào cờ Vàng và yêu cầu Ông Bà Nhân Đạo dẹp lá cờ ấy đi. Cờ đã dẹp nhưng cắng vũ cYĩ chuyẤn nhP xũu rõa m; Tim ½P tái bũ bàn Quác Gia cúc ½oan th'õt ch' t h- u bao, t, y chay oan úc. Tim Đỏ tôi dân oan, đang không biết khiếu kiện ở đâu, thì may có người mách rằng diễn đàn người Việt hải ngoại là nơi có thể phân



tr· n r±ng m̄nh l; mæt ... anh h̄ng cá ½çn, nhõ
½̀ng VC cũ anh h̄ng bũ ½uác cá ½çn LÁ V~n
Tám, anh hùng cô đơn lấp lổ châu mai, ...)

N; y n; ng Tim ðP l; ta
Cè sao c̄yì bàn Quốc Gia l̄m léi?
Tim Đỏ khoái trò chơi nhân đạo
Nhõng m̄t bay liẢn l̄y, kháng tr̄yng
B̄ly nay Tim ðP, Tim H̄ng
Chõ n; o V; ng th̄m m; l̄ng l̄n l̄n!
Bay chống cộng nhưng hiền nhưng đại
Cộng bảo gì bay lại v̄ng theo
Bay kháng bīt ½̀ng thīn heo
Gõ ra hải ngoại tai bèo, dếp râu
±̀ng s̄n ch̄ng c̄yì ½· u v; ng ch̄u
±́ng n̄m v; ng ch̄ng x̄ bay tan
L̄n bay v̄ng ngúc khán ngoạn
C̄ng l̄a t̄ng v̄ c̄ȳn oan n̄i gũ?!
Bêi th̄ly c̄ng bay thũ nghinh tīp
Đoạn đ̄ cao sự nghiệp đấu tranh!
Gõng kia, Ch̄nh K̄t r; nh r; nh
Ch̄nh khoe qua m̄t Ba ðnh ½ũ thái!
Lõei nh; ½̀ng, h̄p ngõei, ai l̄t?
Gīt l̄m h̄n tha s̄t, v̄y m; ...
Tr̄m s̄y, anh k̄t ba hoa
Bõn bay lại bán lúa nhà mới vui!
Như có đạo tin lời Minh Chính
N̄i tr̄ng chīng, x̄ng x̄nh r̄õc ½çn
Khi b; n "Tam Gīc" t̄i ½en
Ch̄nh ta h̄p v̄i ... "anh - em" bay ... hū!
Ta, Tim ðP, kh̄c ngh̄, c; ng nghīp
Ngh̄ cõa ta l; kīm tīn ½á
Đ̄ xây xã hội giúp Hồ
Ta nhân đạo r̄a, còn ngờ n̄i th̄i?
Đ̄ng ph̄n đ̄ng hại đời ta th̄
N̄p ½á mau, kh̄ d̄ l; m gũ!
Cé V; ng ta b̄o d̄p ½i ...
V; ban t̄ ch̄c v̄i th̄ ... m· n ngay!
Họ tuân lệnh sao bay ph̄n đ̄i?
Bay ác tâm, phá th̄i Tim à?
Lòng nhân bay đ̄ đ̄u c̄?

Bay háng th̄ng tr̄ cõa nh; bay õ?
Cộng đã ch̄ng nhân từ với tr̄
Ngõei quốc gia kháng l̄ v̄ t̄nh?
N; y, bay ph̄i kh̄c Ba ½ũnh
L; nh ½i m l̄ly r̄y ch, ch̄ng m̄nh ... xõng nhau!
Bay gīp tr̄ ½l̄ sau tr̄ nh̄n
Tr̄ nối giòng hōn l̄n trên nḡi
Trung õng c̄ȳ c̄p tr̄ nḡi
Rõa l; ½̀ng ½õi c d; i ½éi ½i ng kháng?
Ta đây, Tim Đỏ Tim Hồng ...
Bớ lòng nhân đạo ... cộng đồng ... n̄p đ̄!

Tim ðP

(Trần Dân Tiên Tân Thời sao y ... bản chính!)

Mæt HĪN T̄i NG ±̀YNG M̄NG?

±̀ng Huy

S̄p s̄a b̄õc sang n̄m th̄ 35 ½̄t n̄õc th̄ng
nh̄t d̄õi cai tr̄ cõa ±̀ng C̄ng S̄n Vīt Nam.
Các tác giả bài "Cũng ôn cố tri tân" (Người Dân
219) và "Vài chuyện cần thanh thõa" (Người Dân
220), ít nh̄t, theo t̄i, ½- t̄m t̄t ½i ng l̄i c, kh̄ ½· y
½õ v; ch̄nh x̄c v̄ ngõei, vīt cõa nh̄ng n̄m
nh̄i u nhõng 1940-80.

±̀ng l̄a t̄i n th̄ n̄õc ta ½- b̄õc v; o th̄i kũ
th̄nh tr̄ ngay t̄- 1945, n̄u áng H̄ Ch̄ Minh
kháng theo c̄ng s̄n, kháng th̄ tīu c̄ȳ th; nh
ph· n ½̀ng ph̄i quốc gia, ½l̄ c; ng ½īu ½ũnh v̄i
Ph̄p; b̄ng kháng c̄ng t̄- 1954, n̄u áng Nḡ
±̀nh Dīm kháng theo M̄p, kháng tīu dīt c̄ȳ lúc
l̄i ng ch̄ng Ph̄p, ch̄ng c̄ng, th̄ Vīt Nam ½-
d̄n ½· u c̄ȳ n̄õc ð̄ng Nam Ỗ.

Xa xõa, c̄ȳ anh h̄ng h̄o h̄ȳn thua th̄ l; gīc,
½õi c th̄ l; m vua. Tuy nh̄n, nh̄ cũ c̄ȳ vīt l; ng



Một Vài Vấn Đề

VĨT NAM

LÚA VÀNG ĐẦY ĐỒNG, NÔNG DÂN CÀNG NGHÈO



Đại Dương

Giá gạo trên thị trường thế giới tăng như pháo thăng thiên, Thổ tòng càng sìn Nguyễn Tấn Dũng cặm xuýt còng.

Bù dõ luồn ch× trích số bñt lúc cõa nãi cỷc, Bæ trõeng Náng nghiĩp vj Phỹt triĩn náng thán, Cao ẵc Phỹt ra trõec Quác hãi diĩn trỹ LẢ Lai liũu mũnh cõu Chĩa.

ẵu thỹng 2/08, sau khi Vĩt Nam trĩng th-u cung cấp 300.000 tấn gạo với giá 340USD/tấn cho Phi Luật Tân, lập tức Manila xin đợc tiếp tục mua kh_n cñp theo giỹ 700USD/tñn.

Cơ quan Lương Nông Quốc tế ước tính giá gạo tng ẵn mợc cao nhñt vj o nĩm 2009.

Việt Nam thấy giá gạo giữa tháng 4/08 trên 1.000 USD/tñn nẤn dụ ẵoYn cũ thĩ IẢn tẽi 1.500 USD/tñn vj o thỹng 5. Tõp ẵo; n lĩ i ẵch Nguyễn Tấn Dũng bèn ra lệnh cấm xuất cảng gạo để "b ỡo ẵm an to; n lõng thục quác gia".

Lĩc ẵũ, Bæ trõeng Náng nghiĩp vj Phỹt triĩn nông thôn Cao Đức Phát nhận xét vụ đõng xuần ở ẵng bng sáng Cõu Long trĩng mi a, vò hĩ thu 2008 sẽ thu hoạch trong vòng 90 ngày nữa. Nhưng lệnh cấm xuất cảng gạo buộc nông dân phải bán

thức rả cho cỷc doanh nghiĩp nhĩ nõec ẵĩ lĩy tiĩn sinh sống, chuẩn bị vụ mùa tới. Nông dân cấn rãng bán thóc rẻ trong khi thuốc trừ sâu tăng 50%, phân bũn tng 71%, thóc ỡn chỡn nuái tng gñp ẵái.

Khi giá gạo trên thị trường thế giới đõp ngõc sũt Tõp ẵo; n lĩ i ẵch Nguyễn Tấn Dũng kháng dỹm xuất cảng gạo vì lổ, nên lúa đợc mùa mà chẳng ai mua. Nông dân thoi thõp.

Tại diễn đàn Quốc hội ngày 11/11/08, Cao Đức Phỹt nũi "trỹch nhiĩm về viĩc dụ bỹo sai thục về cá nhân tôi và xin nhận mọi hình thức kỷ luật của QH theo luõt phỹp".

Lĩ a gĩt ẵũ 5 thỹng mĩ ch2ng ai mua trong khi lĩ a nhõp cng, ph. n lèn t÷ Campuchia, ngon hçn, giá lại rẻ, đang tràn ngập thị trường Việt Nam cùng với gạo thơm Thái Lan làm cho nông dân ẵiẤu ẵõng.

Nhĩ nõec Vĩt Nam bỹn lĩ a giãng IR 50404 cho ra loại gạo kém phẩm chất nên giá thấp trên thĩ trõeng, vò ch× cõt xuýt cng nhiũu ẵĩ ẵõĩ c xẵp hạng nhĩ thế giới.

Tõp ẵo; n lĩ i ẵch Nguyễn Tấn Dũng kháng nghiĩn cứu thị trường quốc ngoại và trong nước nên mù tĩt về sở thích gạo thơm của người tiêu thụ ngày càng cao, nên tạo hậu quả hiện nay và lại trũt lên đầu người nông dân.

Cỷc hãi viẢn Tã chõc Mõu dũch Thã giẻi, WTO ẵũ cũ thĩ trĩ cñp náng nghiĩp về thõy lĩ i, giãng, thóc ỡn chỡn nuái ... nhõng nhĩ nõec Vĩt Nam không chịu nghiĩn cứu kỹ, làm hại nông dân.

Nội các lợi ích Nguyễn Tấn Dũng đã hạ thuế, cho phép mở cửa nhiều lĩnh vực sớm hơn thời hạn quy ẵũnh cũa WTO mĩ v1n kháng cung õng ẵõ hàng hóa đũng tiêu chuẩn, nên các nhà phân phối quác tã ph ỡĩ nhõp h; ng nõec ngo; i vj o Vĩt Nam.

Ch2ng nhũng ẵũnh giỹ sai tõnh hũnh kinh tã khiến cho ngân sách quốc gia và nông dân bị thiệt hại nặng nề và lâu dài, Tập đoàn lợi ích Nguyễn Tấn Dũng còn tước đoạt quyền phương tiện sinh sống của dân chúng nông thôn.

Trõec nĩm 2000, x÷ Cam Thành ẵáng ê Cam Ranh t÷nh Khỹnh Hỹa, n÷m ven biĩn, trẽ nẤn trĩ



phú nhờ nuôi tôm sú. Một nông dân với 5 sào đất nuái tám sī cũ thỉ lịm cho cuac sâng gia ½nh tợng ½ai ăn ½nh, sung tịc.

Nhõng thYng 7/2000 T°p ½o; n lị i ½ch NguyĨn Tấn Dũng ra lệnh quy hoạch "Vi ng nuái tám cág nghiĨp Cam Ranh" cũ tăng điĨn tích 160ha vèi vãn ½- u tō trẢn 40 tỳ ½ãng cõa Bæ Thõy s' n, nay thuac vÈ Bæ Náng nghiĨp v; PhYt trỉn Náng thán. Mái ½õa tám ½õic bải thõng 13 triĨu ½ãng v; hõa sÁ thuê lại 5 sào đất để mu sinh và tham gia dự án nuái tám cág nghiĨp.

Cuái n- m 2003, cYn 1/5 cág trõnh chõa hõ; n tất nên Ủy ban Nhân dân tỉnh phê duyệt thời gian thi cág trong 70 ng; y, nhõng ½Æn n- m 2007 mòi hõ; n t¶t.

V; t- ½Ủ ½Æn nay, cYc cág trõnh cõa "Vi ng nuái tám cág nghiĨp Cam Ranh" chõa ½õic sõ dõng l- n n; o nẢn khu ½¶t 160ha, t- ng nuái sâng nhiều gia ðình nông dân, ðã trở thành hoang phế.

Chõ tũch UBND x- Cam Thỉnh ðáng cho biÆt "Từ nhiều năm nay, chính quyền xã, người dân trong vi ng dù Ỗn nhiều l- n kiÆn nghũ vèi ½õa phõcng, cYc ng; nh chõc n- ng ½l cũ hõeng gi' i quyÆt vÈ dù Ỗn n; y nhõng ½Æn nay v' n chõa cũ sũ ph' n hãi thpa ½Yng" (Theo VietNamNet 11/11/08).

Tõcng lai "Vi ng nuái tám cág nghiĨp Cam Ranh" cũng mế mĩt nhõ sã ph' n cõa nhõng náng dân sống nhờ nuôi tôm sú tại xã Cam Thỉnh chỉ vì quyền hạn bao trùm của Nhà nước Cộng hòa xã hã; chõ nghũa ViĨt Nam vÈ chõ quyÈn ½¶t ½ai v; sũ b¶t lúc cõa T°p ½o; n lị i ½ch NguyĨn T¶n Dũng trong viĨc ½iÈu h; nh ½¶t nõec.

Người nông dân từng đi theo ðảng Cộng sản vì tõeng sÁ ½õic l; m chõ ruæng ½¶t cõa giai c¶p ½õa chõ, nhõng suát hçn nõa thÆ ký, chx thõ ½' c nhõng rÀo ½¶t nhp xũ, b¶p bẢnh.

Tuy muõn màng, nhưng nông dân không thể tránh né việc so sánh cuộc sống, nếp sinh hoạt của nhõng ½ãng nghiĨp ê ThYi Lan, ð; i Loan, Nam H; n ½l ½iÈu chxnh tõ duy.

QuyÈn tõ hũu ruæng ½¶t, quyÈn tũ do kinh doanh, quyÈn th; nh l°p HiĨp hã; ½æc l°p, quyÈn

tích lũy tài sản ðã ðược cộng ðồng nhân loại ðúc kết trong bản Tuyên Ngõn Nhân Quyền.

Tập ðoàn cộng sản lợi ích tước ðoạt và chà ðạp các quyền tự do căn bản và phổ quát của nông dân ViĨt, biÆn hà th; nh nhõng tẢn ná lĩ lõu ½æng.

Vùng lên để sánh vai cùng bè bạn năm Châu, thoYt khpi kiÆp ná lĩ lõu ½æng hõ' c gõc ½- u, cũ i m' t trõec cõeng quyÈn l; mæt chàn lúa lũch sõ cõa người nông dân Việt Nam.

VIỆT NAM CHẠY LÒNG VÒNG ĐẾN TÀN HƠI SUỐT NĂM

Cæng hYc x- hã; chõ nghũa ViĨt Nam muân hiện- ðai- hóa mà vẫn giữ kiểu tư duy của thế kỷ 17; muõn công- nghiêp- hóa lại áp dụng phương pháp lã; thúi; muân ½i t' t ½Ủn ½- u nhõng ngũng ché Trung Quác; muân hã; nh°p quác tÆ b±ng lu' t rùng; muõn hòa hợp lại chãng chịu hòa giải; muõn v- n minh m; v' n cõ xõ mại rĩ.

CYc quác gia n; o trẢn thÆ gièi cYn ½õ can ½' m ½õa chõ nghũa Marx-Lenin v; o HiÆn phYp cũ thỉ chx ½Æm trẢn ½- u ngũn tay, trong ½Ủ cũ ViĨt Nam. Cũng ch²ng cYn bao nhiều ngõei trẢn ½õa c- u muõn nghiên cứu loại chủ nghĩa này để trị quốc vì nữ hiÆu nÈN t' ng khoa hác v; bũ thũc tÆ bYc bP.

Nhõng Tăng bĩ thõ ½' ng Cæng s' n, Náng ðõc Mạnh và ðám trí thức xã hội chủ nghĩa cứ bõ óc lõa tuái chõa trõeng th; nh m; nh½t thõ tõ duy không liên hệ gì ðến công cuộc hiện- ðai- hóa ðất nõec.

Đi chõ nghũa MỖc-LẢ ½- tr; n ng°p x- hã; ViĨt Nam, bất chấp nhân loại ðã ném nó vào sọt rác lịch sử, cũng không hề làm Nông ðức Mạnh nản



lòng trong công tác tìm kiếm tư tưởng dân chúng.

Trong bài c̣nh tháng tin to; n-c- u-hĩa, nhiều trí thóc tiệp nḥn nhũng tháng tin kḥc ṿi cḥnh luông (mainstream) nên Nông Đức Mạnh chỉ đạo Hội nghi Trung Ớcng 7 v; o tḥng 7/08 "ṭng c- n nâng cao năng lực lãnh đạo đội ngũ trí thức".

Ḷp ṭc, nhiều trí thóc x- ḥi ½nh ḥi nguy c̣ n Ần ṭm c̣c ½oeng "binh" kḥc nhau.

Nũ v- n sĩ Đỗng Thu Ḥng t- ng tḥ ṣng cḥt tại Việt Nam ṿi ṿ "ṭch" sang Pháp khiến dư lụn li Ần ṭeng ṭi tḥi ½æ c̣a Nguyễn Cao Kỳ trong c̣n ḥp ḥi c̣a Vi Ầt Nam C̣ng Ḥa.

Trí thóc ṃc x̣t Lũ Pḥng li Ần cḥng minh ḷng trung tḥnh tṛn Talawas 08/07/08: "Nhũng x̣c ṭn c̣a ṭi khi tṛnh c̣ng ṣn: ½ũ l; ṃt ti Ầng "kḥng" mang ù nḥa quy Ầt li Ầt g̣i ṭi ṃt ½æ quốc hùng mạnh ... ḥy di Ầt, tàn sát đất nước dân ṭc ṭi".

Đào Hiếu từng trực thuộc Hội đồng Nhân dân Cách mạng Qui Nhơn năm 1965 viết trong Lạc ṭoeng "Tôi cḥng quan tâm g̣i đến chủ nghĩa Marx-Lenin. V; c̣ng cḥ bi Ầt c̣c th- n ṭi ng c̣a M Ầt tṛn Vi Ầt Minh qua nhũng truy Ần thuy Ầt ... coi hà nḥ nhũng ch; ng hi Ầp sĩ".

ṭi o Hi Ầu tú vĩ nḥ "ṃt con g; trong chu Ầng" lại kêu gọi nhũng kẻ "không lạc đường" ḥy chui v; o chu Ầng ½ĩ c̣i ng ḥa ḥp ṿi ½ng C̣ng ṣn.

Trí thóc x- ḥi cḥ nḥa trong bæ ṃy c- m quy Ần ra ṣc ca ṭng tḥnh tích c̣a ½ng C̣ng ṣn ½ĩ ḅo vĩ ½lla ṿ ḅo bê.

Hà nghi Ần c̣u nhiều má ḥnh cḥnh tṛ, kinh ṭ, gi Ầo ḍc, x- ḥi kḥc nhau tṛn ½lla c- u v; c̣ng ½oĩ c̣ nhiều chuy Ần gia quốc ṭ hi Ần ḳ, nḥng ṿn cḥn ṃu Trung Quốc, c̣ng tḥm ki Ầu "ṭ ḅn thân hữu" Đông Nam Ỗ. Hà ḥt ḷi ca ṭng tḥnh qu' ti Ần bæ c̣a ½ṭ nḥc cũ g̣p ṣc c̣a hà m; kḥng bi Ầt, kḥng nghe, kḥng tḥy, tṛnh so ṣnh nhũng dù ki Ần cũ tḥc.

Ṇm 1962, Cḥnh pḥ Ḥn Tḥnh cḥn con đường tư bản chủ nghĩa, bao gồm cả thể chế dân cḥ v; kinh doanh theo ḥng tḥ tṛng tú do.

Qu- ng tḥi gian ½ai mèi 20 ṇm ḳ t- 1987-

2007, lợi tức bình quân của người Việt Nam tăng t- 592 USD l Ần 809.

Trung Quốc kḥi ½- u ½ai mèi t- 1979 ṿi ḷi tức bình quân 178 USD tăng lên 857 vào 1999.

Lợi tức bình quân của người Nam Hàn năm 1962 t- 87 USD ṿt l Ần 1,942 USD v; o 1982.

Năm 2007, Nam Hàn xếp hạng 34 trên thế giới so ṿi 141 c̣a Vi Ầt Nam v; 104 c̣a Trung Quốc.

Phi Luật Tân có lợi tức bình quân 159 USD vào ṇm 1962 v; 20 ṇm sau cḥ ½oĩ c̣ 735 so ṿi Tḥi Lan ṭ- n tú 117 v; 760 ṿi ½i Ầu h; nh ṇn kinh ṭ theo "chủ nghĩa tư bản thân hữu".

H- u ḥt trí thóc x- ḥi cḥ nḥa trong ḥc ngo; i gu Ầng ṃy Nh; nḥc, ẽ quốc ṇi hay ḥi ngo Ầi, đều đ̣ phá quy Ầt liệt nhũng người Việt Nam ḍm cḥ trích cḥnh ṣch sai l- m c̣a ½ng C̣ng ṣn, ½ang tḥi ḳu g̣i giũ Ần ½nh cḥnh tṛ ½ĩ pḥt tṛn.

C̣nh blt mi Ầng Linh ṃc Nguyễn V- n Lũ tṛc ṭy Ần ḅi ḍ lụn tḥ gi Ầi l Ần Ần gay g̣t, nḥng gi Ầi c- m quy Ần Vi Ầt Nam c̣ tṛc nḥ g̣ ½y, ti Ầp ṭc Ầp dòng nhiều bi Ần pḥp ḳm ḳp ṭoeng.

Phũng vi Ần, ṭng bi Ần ṭp ḅi ½o Ầ ra ṭy, ḅi c̣ch cḥc, ṃc di Tḥ ṭeng C̣ng ṣn Nguyễn Ṭn Dũng đ̣ c̣m ra báo tư nḥn; Bộ trưởng Thông tin v; Truy Ần tháng L Ầ Do- n Ḥp dân ḷ ½oeng bản pḥi cho ḅy chỉ ½i, Tṛng ban Tuy Ần gi Ầo Trung ợcng Tá Huy Ṛa tḥng c̣nh c̣y ḅy chỉ cḥ đ̣ng vào vùng nḥy c̣m.

Vùng nḥy c̣m của đảng Cộng sản quá mơ hồ n Ần c̣ quan truy Ần tháng di ½i ½i ng ḷ ½oeng bản pḥi c̣ng cũ tḥ ḅi ṃn trong khi Nh; nḥc kḥng ng- ng ṛu rao ṿ tú do ḅy chỉ x- ḥi cḥ nḥa.

Cḥ ṣ tú do ḅy chỉ Vi Ầt Nam ṇm 2007 ½oĩ c̣ x̣p tḥ 162/169 v; Trung Quốc 163 so ṿi c̣c nḥc cú- c̣ng- ṣn Ti Ầp 14 v; Hung Gia Ḷi 17.

Vi Ầt Nam kḥng tḥ ½i ṭt ½ũn ½- u khi bæ Ầc cḥa ½oĩ c̣ khai phũng v; thi Ầu ḥi tḥng cḥnh tṛ dân chủ.

C̣c nḥc c̣ng ṣn Ti Ầp, Hung Gia Ḷi, Trung Quốc, Việt Nam đ̣ ṛ 2 hướng đi khác nhau tạo ra ṣ cḥnh ḷch ṿ Ần ½nh cḥnh tṛ, pḥt tṛn kinh



tÆ vj giYõ dõc.

Chỉ số phát triển con người năm 2007 tại Tiệp được xếp hạng 32/178, Hung Gia Lợi 36 so với Trung Quâc 81, Viĩt Nam 105.

Chỉ số dân chủ năm 2007 của Tiệp được xếp hạng 18/167, Hung Gia Lợi 38 so với Trung Quốc 138, Viĩt Nam 145.

Chỉ số phát triển con người năm 2007 tại Tiệp được xếp hạng 32/178, Hung Gia Lợi 36 so với Trung Quâc 81, Viĩt Nam 105.

Ch× sâ tú do kinh tÆ nãm 2008 của Tiệp ÷õic xếp hạng 37/157, Hung Gia Lợi 43 so với Trung Quâc 126 vj Viĩt Nam 135.

Nãm 2007, lợi tức bình quân của Cộng hòa Tiệp 16,300 vj Hung Gia Lợi 13,500 so với Viĩt Nam 800 vj Trung Quâc 2,500.

Nhõ thÆ, chõ trõng kinh tÆ phÿt triển k%o theo thay ÷ai chính trũ kháng thĩ biĩn minh trãn phõng diĩn lũ luõn cõng nhõ thúc tÆ.

Sau khi Viĩt Nam ÷õic gia nhõp Tã chõc Mõu dũch ThÆ giõi, WTO, Trõeng ban Nghiãn cõu chính sÿch kinh tÆ vũ má thuæc Viĩn Nghiãn cõu Quãn lũ kinh tÆ Nguyĩn ÷õnh Cung vĩ doanh giõi Viĩt Nam nhõ mæt ÷ai thuyÿn thĩng ÷ang bị ra ðại dương.

Vũ thiÆu hiũu biÆt về giao dũch quâc tÆ nãn doanh giõi Viĩt Nam hæi nhõp b±ng luõt r=ng.

ThYng 4/2008, Cáng ty Luõt Clyde & Co (Anh Quâc) ÷õ- tháng bÿo cho Chính phõ Viĩt Nam sã ÷õa 28 doanh nghiĩp xuõit cõng ÷iÿu ra trång tji quốc tế nếu không chịu giao hàng ðúng kỳ hạn.

Hĩp hæi ÷iÿu xin ÷õic tháng cõm vũ vò mĩa trĩ, chi phĩ tõng 40% ... nhõng cõng hàng khi doanh nghiĩp Anh Quâc chõng minh phía Viĩt Nam ðem bán giá cao nên không bảo ðảm kỳ hạn hĩp ÷ãng.

Viĩt Nam võeng quY nhiÿu vò kiĩn kinh tÆ ljm thiệt hại vật chất và uy tín trên trường quốc tế vì chõa chũu t÷ bþ cÿch ljm ÷õn theo luõt phÿp x- hæi chõ nghĩa.

Nước nào muốn công-nghiệp-hóa, hiện-ðại-hóa cũng không thể xao lãng việc giáo dục và ðào tạo.

Tõ duy x- hæi chõ nghĩa bÿm cõng vj o ÷ai ngĩ trí thức Việt Nam nên phẩm chất nguồn nhân lực ÷õic Diĩn ÷jn Kinh tÆ ThÆ giõi nãm 2005 xÆp thõ 53/59 quâc gia ÷õic khõo sÿt.

H-ng Intel ÷õ- u tõ 1 t× USD vj o Viĩt Nam, nhưng khi thử tài 2,000 sinh viên từ 5 trường ðại học công nghệ hàng ðầu thì chỉ có 40 sinh viên ðạt tiũu chũn ÷õ mõc thĩp.

Ðại học Quốc gia + Ðại học Bách khoa Hà Nội ÷õ- xuõit bõn 34 nghiãn cõu khoa hác so với 4,600 của Ðại học Hán Thành và 3,000 của Ðại học Bắc Kinh.

Nhiÿu quâc gia ÷áng Nam Y tuy cũ trõnh ÷æ giYõ dõc cao hçn Viĩt Nam vj i thõp niãn vñn không ðám tổ chức ðào tạo cấp tiến sĩ ở trong nước mà Việt Nam cho biết có khả năng ðào tạo 1,000 tiến sĩ/nãm. Với 14,000 tiến sĩ, kÆt quĩ trong nãm 2006 Việt Nam chỉ có 2 ðơn xin bằng sáng chế tại Tã chõc Sê hũu Trĩ Tuĩ ThÆ giõi, so với 40,000 của Trung Quâc.

Giáo sư Võ Tõng Xuãn, Hiệu trưởng Ðại học An Giang, nhõn xÆt về nền giYõ dõc Viĩt Nam "Cÿc th- y cá giYõ ÷õng lèp hiĩn nay cõng ch× lj sản phẩm của hệ thống "học vệt" nên lại ðây học sinh ÷ĩng lãi hác nhõ cũ".

Mõc ðĩ Chính phõ Hj Nãi khuyÆn khĩch du hác, nhõng khi tãt nghiĩp ph- n lên hà kháng trẽ về. Sã hæi hõçng ÷õ- y õp nhiĩt tõnh cõng bũ xõ hçi trong thõi gian ÷ái ba thYng, vũ ÷õic xÆp vj o "diĩn con chÿu cÿc cõ" ch× ljm cõnh vj lo trj nõc, tÿn gũu.

Nhũng vũ trĩ b%o bê ch× ðjnh cho nhũng trĩ thõc x- hæi chõ nghĩa thĩm nhu- n chõ nghĩa mÿc-lã vj "tõ tõeng hã chỉ minh".

Vẽ kĩch tú do tán giYõ do Nguyĩn Tĩn ðĩng ðiễn tại La Mã ðã bị Chủ tịch UBND Hà Nội, Nguyĩn ThÆ Thõo, læt tr- n khi cho cãng an ÷jn Ýp thẳng tay tũn ðõ công giáo xin lại cơ sở tũn nguõng.

Cÿc quan sÿt viãn quâc tÆ nhõn Viĩt Nam v÷a chạy như ðền cù, vừa thõ hõn hõn trong nãm 2008, nhõng, khi kiĩm nghiĩm b±ng phõçng phÿp khoa học, cứ thấy Việt Nam ở lại vị trí khởi hành.



SỬ VIỆT CẬN VÀ HIỆN ĐẠI

(tiếp theo)



Nguyễn Đình Hăng

PH· N SæU KH, O

Đây là công phu sưu khảo và luận bàn của tác giả về quãng lịch sử cận và hiện đại. Sách bao gồm năm tháng ngày đầy đủ về sự việc, nhân vật, tổ chức, đảng phái,... của giai đoạn này. Phải công nhận là phần “kh”o” th”t k”p l”oeng, m”t ph· n c”ng nh” nhi”u t”i li”u m”i h”oi c” gi”i m”t. Nh”ng ph· n “lu”n” m”i th”t l”i h”ac h”yo.

Nếu ch” l”i kh”o lu”n v”i nh”n h”nh, th” h”ac cho ri”ng m”nh l”i h”đ. Nh”ng, nh” t”c gi” n”i “*nh”ng người Việt Nam chân chính không có một cuốn lịch sơ thúc s” h”i l”i m b”ng ch”ng, trong khi h” tr”n k” sách toàn là những sản phẩm lịch sử giả mạo phi l”... cho t”i nay, nh”ng ngu”i h”i t”m h”oeng v”n c” lu”n qu”n trong h”ym h”pa mi*. B”i v” cũ m”t s” người lên tiếng chỉ đường nhưng lại chưa từng đi qua con h”oeng h”i ho”c ch”a bao gi” cũ tr”ch nhi”m ph”i bi”t v” con h”oeng h”i; h”c bi”t h”n n”a l”i nh”ng ngu”i n”y ch”a bao gi” h”i nh” h”æng”, th” h”i qu” l”i.

†i”ng l”i cho t”i nay ch”a cũ m”t cu”n l”ch s” Vi”t Nam n”o thúc s” h”yp ”ng h”oi c” nh”ng th”c m”c của người dân, nhưng nói rằng vì các sử gia ch”a h”i con h”oeng h”i hay ch”a h”i nh” h”æng n”n t”c phẩm của họ toàn là giả mạo phi lý thì không h”i”ng. V” s” gia kh”ng cũ g” c·n ph”i “*h”i con h”oeng”, ph”i “h”i nh” h”æng”*. S” gia ph· n l”n kh”ng nhất định phải sống ngay thời đại, trực tiếp tham gia những hoạt động của thời đại. Mà viết sử th”oeng l”i c”n c” v”o nh”ng t”i li”u thu th”p sau h”i c”. T” M· Thi”n c”a T”u, Tr· n Tr”ng Kim c”a ta

ch” hạn.

Ngày chính áng Trinh, t· 1945 h”n 1968, ch”a “*h”i*”, ch”a “*h”i nh” h”æng*”; t· 1975 h”n 1996 áng c”ng kh”ng “*h”i*”, kh”ng “*h”i nh” h”æng*”. Nhi”u l”m c”ng ch” “*h”i nh” h”æng*” v”i t” c”ch s” quan t”c chiến trong 6 năm trời gia nhập quân ngũ. Thời gian n”y h”n c”ng ch”ng gi”p áng h”oi c” nhi”u so v”i nh”ng t”i li”u m”i áng tham kh”o sau h”i.

†i”u t”c gi” B”i Anh Trinh kh”ng h”nh nh” tr”n khi”n ngu”i h”ac th”y ph”i cũ tr”ch nhi”m n”u ra nh”ng h”i”u c·n minh x”c, h”i cho c”c th” h”i sau kh”ng b”i “*h”pa mi*”, m”i “*c”i th”i b”oec ti”p trong t”ng lai*”.

Tr”oc h”t, t”c gi” ph”t gi”c ra r”ng Manuilsky sang Ph”p, h”ac c”c b”i v” k” t”n Nguyễn Ýi Qu”c c”a c”c áng Phan V·n Tr”oeng, Nguyễn Th” Truy”n, Phan Chu Trinh trong t” Le Paria qu” xuất sắc, mà Nguyễn Tất Thành lại nhận của chính m”nh (m”nh chính l”i Nguyễn Ýi Qu”c), th” v” ngay l”y, vì đang cần nhân sự thuộc địa có khả năng làm việc tại địa phương.

Manuilsky h”- t”oeng v” h”oi c” c”c v”ng r”ng khi tuy”n Nguyễn T”t Th”nh mang sang Nga X”a, h”nh ch” sau 3 th”ng l”i s” g”i h”i cáng t”c. Nh”ng khi sang t”i Moskva, t”t nhi”n Ýi m”t th”t, Th”nh n”o cũ bi”t, cũ n”i, cũ vi”t g” h”oi c”, th” l”i b” b” x”i. Ch”ng l”i m” g” cũ chuy”n l”i ph”i vi”n †i Tam Qu”c T” l”i m” vi”c ê B” Ph”cng †áng, ph” tr”ch C”c Ph”cng Nam. T”t c” h”u l”i chuy”n Th”nh tú phong, b”p b”i m.

B” b” x”i, c” ba l·n, Th”nh h”u ph”i l”i m” h”n kh”n kho”n:

- L·n th” nh”t, Th”nh t”i T”u cu”i 1924, l”i m” tháng t”n vi”n d”oi quy”n Grigori Voitinsky trong ph”i b” Borodin; 1927 ph”i l”n v” Nga v” T”oeng Gi”i Th”ch diệt c”ng.

- L·n th” hai, Th”nh xin v” †áng D”cng n·m 1928, nh”ng ch”c th”y nguy hi”m, l”i v” Xi”m (Th”i Lan), ch”ng n”n c”m ch”yo g”i, h”- toan b”p cu”c, b”t ng” h”oi c” H” T”ng M”u t”m mang v” Hong Kong th”ng nh”t c”c h”ng c”ng s”n — An Nam C”ng S”n †”ng c”a H” T”ng M”u (th”nh l”p



năm 1928 về cè 100 hời viAn ViIt Nam Thanh Niên Cách Mạng Đồng Chí Hội) ở ngoài với các ½ng Cæng S'n è trong nềc (±áng Dõng Cæng S'n ±ng, An Nam Cæng S'n ±ng).

Nhưng ở Xiêm, bỏ sinh hoạt lâu, trong báo cáo, Thành không thông đường lối mới của Đại Hội Quốc TÆ Cæng S'n (QTCS) 6. Stalin sai Tr-n Phĩ vj Ngá ±óc Trỏ vE, dÆp Thjnh qua mặt bản.

TYc gi" Bì i Anh Trinh viÆt:

"Lù Thòy [Thjnh] kháng ngé l; ½- cũ nhiEU đỏi khác sau đại hội 6/QTCS. Ông đưa ra phương hướng hoạt động gồm 10 điểm mà ông học được tại Nga trước khi có đại hội 6. Sứ sai l- m n; y cõa áng ½õa tòi chiÆn dũch Xá ViÆt Nghĩ Tũnh khiÆn cho tojn bæ ±ng CSVN tan nYt vj o n- m 1931. (trang 221)

Lĩc phong trj o Xá ViÆt Nghĩ Tũnh x' y ra thỏ Trần Phú và Ngô Đức Trì có mặt tại Việt Nam không kháng thĩ can thiIp ½õic.

Nếu đúng theo kế hoạch của Mạc Tư Khoa thỏ kháng cũ chuyIn nài d'oy thúc hiIn cYch mạng vô sản. Qua đại hội 6/QTCS thì các nhj chiÆn lờic quốc tÆ ½- thjly r±ng cYc nềc ½ang theo chÆ ½æ phong kiÆn ho'c chÆ ½æ thuæc ½õa (thỏ) kháng thĩ thúc hiIn ngay cYch mạng vô sản (được). Mà phải chia làm hai giai đoạn, trước tiên là cùng với các hội đoàn trong toàn quốc tiến hành cách mạng dân chủ tú do, l'op nAn chÆ ½æ cæng hYá. Sau ½ũ lợi dụng thể thức dân chủ của chế độ cộng hYá m; nhùng ngõéi cæng s'n sá ½'õo chYnh vj cõep l'ly chính quyEn trong tay mèi thúc hiện cách mạng vô sản, áp dụng chế độ cộng s'n." (trang 226).

Thiết tưởng ngược lại mới đúng, vì, ít nhất, từ Đại Hội QTCS 3 đến Đại Hội 5 (1924), Nga Xô chỉ mong được yên thân, Anh Pháp ±óc ½=ng khujly phY, m; viIn trì kinh tÆ, k; thuot, ½ĩ cũ thúi gian công câ chính quyEn, hojn thjnh cáng cuæc k; nghĩ hũa.

Tháng 6, 1923, phát biểu tại phiên họp Ủy

Ban Trung ọcng Quốc TÆ Cæng S'n, Zinoviev nũi: "±iEU m; chĩng ta b'ot buæc cYc ½'ng cæng s'n ph'i l; m l; tũm cYch s; dụng các phần tử dân tộc chống lại giai cấp t; s'n. CYc ½'ng cæng s'n ph'i thĩc ½; y cYc phần tử bất mãn chống lại chế độ, như ±ng Cộng Sản Nga đã sử dụng các người dân tộc Ukraine để chống lại Kerensky. Dĩ nhiên chĩng ta kháng bao gié chjlp nh'õn cYc ph- n tử dân tộc vào Đảng Cộng Sản Nga. Chúng ta chx lĩi dòng sũ b'it m-n cõa hà ½ĩ phòc vô cuộc cách mạng vô sản."

Tõc l; hYá ho-n, xĩ i b; y ½ĩ lĩi dòng.

Chính vì thế, tại Hội Nghị Thống Nhất (3-2-1930), Nguyễn Tjlt Thjnh mèi ½' t AN ½'ng l; ±ng Cæng S'n ViIt Nam cho ra và cũ tinh thần dân tộc để lợi dụng và viết Điều 4 trong SYch Lờic V'õn T'õt Cõa ±ng: "±ng phải hết sức liên lạc với tiểu tư sản, trí thức, trung nông (Thanh Niên, Tân Việt, phái Nguyễn An Ninh, vv...) ½ĩ k'õo hà vE phĩa vá sản giai cấp... liên lạc tạm thời với các giai c'lp ph'i r'it c; n th'õn, kháng khi n; o nhõi ng bæ mặt chĩt lĩi gũ cõa cáng náng m; ½i vj o ½õéng lĩi th'õa hiIp... cYn ½ái vèi bàn phĩ náng, trung náng, tiũu ½õa chõ vj t; b'õn An Nam mà chưa rõ mặt phản cách mạng thì ph'i lĩi dòng, ít nữa l; m cho hà trung l'op."

Nhưng đến Đại Hội QTCS 6 (họp từ 17-7 ½Æn 1-9-1928), chiÆn thuot liAn minh vèi gièi tư sản dân tộc của Đại hội 5 bị dẹp bỏ, kháng dung gièi t; s'n, tiũu t; s'n nũa. ±E cõng "VÊ phong trj o è cYc nềc thuæc ½õa vj bYn thuæc ½õa" nh'õn ½ũnh nhõ sau: "Nhùng v'ln ½E c- n b'õn cõa phong trj o cYch mạng ở các nước thuộc địa và bán thuộc địa phải dính liền với cuộc đấu tranh vĩ đại của thời đại tư bản chủ nghĩa và xã hội chủ nghĩa, mặt cuæc ½jlu tranh m; t; b'õn ½ang phát động trên qui mô toàn cầu để chống lại LiAn Xá, vj trong mèi nềc t; b'õn ½ĩ chãng



lại phong trào cộng sản ở nước đó.”

Nghĩa là Liên Xô, y cỷc ½`ng cæng s`n b`n xõ v`o cuæc chiæn giũa hai hĩ thæng xõ hæi và tư bản chủ nghĩa. Nhiệm vụ Đại Hội QTCS 6 ½` ra cho cỷc ½`ng cæng s`n b`n xõ là phải xây dựng đảng, xâm nhập các nghiệp đoàn, giới nông dân, sửa soạn thành lập chính quyền xá viæt b±ng nãi d`y vñ trang, nêu c. n.

VỀ phõcng phỷp ½`u tranh, lu`n cõcng nêu rß: *“Đảng phải dìu dắt nhân dân đi từ đấu tranh kinh tế, chính trị, ½`n viïc th`nh l`p lực lượng võ trang công nông và dùng bạo lực cách mạng để khởi nghĩa giành chính quyền khi CỨ ½`iỂu kiỂn.”*

Thê thõ NguyỄn T`t Th`nh cỷn cũ ph. n e ngại, chú Trần Phú, Ngô Đức Trì tất không tã chõc thõ cõng ph`i hoan nghãnh vò Xá Viæt Nghĩ Tõnh, kháng nhõ Týc Gi` viæt. B±ng chõng l` hai ngõói n`y t÷ Nga vỂ, cũ mặt tại Việt Nam ngay từ đầu 1930, lâu trõec khi vò Xá Viæt Nghĩ Tõnh x`y ra (thỖng 5). Hçn nũa, sau khi th`nh l`p ½`ng Cæng S`n ½`ng Dõcng (thỖng 10) v` l`m tãng bí thõ, Tr. n Phĩ cũ ng`n c`n hay ch`m dứt gì ãu. Nhất là phong trào Xô Viết kháng ch÷ ê Nghĩ Tõnh (Trung Kỳ) m` ½`ãng thối cỷn nã ra ê c` H` Nãi, H`i PhỖng, Nam ½`nh, H` Nam, ThỖi Bõnh, HỖn Gai, C, m Ph`,... (B`c Kũ), S`i GỖn, Gia ½`nh, Thõ D. u Mæt, Bãn Tre, Võnh Long, Sa ½`c,... (Nam Kũ). Ch÷ ít s`t mỖy hçn m` thái. Gi`n cũ l` vò c`p trãn cũa Tr. n Phĩ, H. Noulens v` J. Doriot ê ½`ng Phõcng Bæ, ½`u chõ trõcng phong tr`o Xá Viæt.

- L. n thõ ba: Th`nh bũ chính quyền Hong Kong bắt tù vì hoạt động cộng sản, được thả ra năm 1933, khi về Nga bũ nghi ngé l`m giỖn ½`iỂp hai ba mang. ½`n n`m 1938, s`p thê chiæn, Th`nh n`n n` xin đi, cho khỏi tình trạng nằm ép rệp, và được sang Tàu làm thiếu tá tâm lý chiến cho Đệ Bát Lộ Quân của Mao Trạch Đông, lo việc vệ sinh, văn

nght, truyỄn ½`c, biũu ngu, b`i vè cho bỖo cũa ½`c vũ.

N`m 1940, Th`nh mỖ vỂ Cán Minh, g`p ½`õi c mãy người chân ướt chân ráo trong nước chạy Pháp bắt (Phạm Văn Đồng, Võ Nguyên Giáp), nhóm Thiệt Huyết (Quốc Dân Đảng) ly khai, nhũm ½`iỂp viæn do Trõcng Bæi Cáng hu`n luyỄn cho Tướng Giới Thạch, Thành dụ họ thành lập Viĩt Nam ½`c L`p ½`ng Minh (Viĩt Minh), rãi dù trĩ vỂ nõec hi nhũm cæng s`n ½`ng Dõcng.

N`m 1941, Th`nh vỂ biæn giעי Trung-Viĩt, g`p Đặng Xuân Khu (Trường Chinh), thì anh này cũng l` tãng bí thõ ãm. (T÷ ½` u ½`n cũai, Trung cõcng Đặng Cộng Sản Đông Dương đều nằm tại Miền Nam. Quĩ vũ n`y l`m Nam Kũ Khעי Nghĩa (1940) thất bại, bị Pháp nhũm trọn ổ. Lèo tèo năm ba anh Bắc Kỳ thừa cơ phong bừa Đặng Xuân Khu làm tổng bí thư để tự nâng thành Trung Ương).

Th`nh biæt Khu ãm. Khu bỹn tĩn bỹn nghi, ph. n muãn dũa hçi, ph. n muãn giũ chõc vũ tãng bí thư, bao vây Thành, giam lỏng tại hang Pác Bó, không cho liên lạc với các ãng viên Đặng Cộng S`n ½`ng Dõcng. Th`nh th`y kháng cũ trĩn vàng gì, trở lại Tàu, không may bị bắt vì bị nghi là gián ½`iỂp cũa Nh`t. Tõnh cẽ ½`õi c mỖy l-nh tõ ½`ng phỖi quác gia lõu võng cũ tĩn nhiỄm vèi chính phõ Quốc Dân Đặng Trung Hoa bảo lãnh ra và cho gia nhập tổ chức, giao cho Thành công tác, tiền bạc, khí giới và nhân sự về nước thu thập tin tức tình báo, cứu phi công lâm nạn, sửa soạn việc Hoa quân nhập Việt. (Có tài liệu cho rằng còn do cả sự v`n ½`æng cũa Tán Khoa, Ngá Thiæt Th`nh, TiẤu V`n, Chu „ n Lai, nhõng v`n kháng xõng. M-i khi Hoa Kỳ can thiệp, chính quyền Quảng Tây mới thả. Thành ã về làm việc cho Hoa Kỳ tại Trùng KhỖnh mæt thối gian. Sau ½` ½`õi c giao cho tõeng H. u Chĩ Minh, chõ nhiỄm Bæ Chính Trũ Chiæn Khu IV kiêm ãi diện chỉ ão Việt Nam Cách Mạng Đõng Minh Hội, để “theo dõi và cảm hóa”).

L. n n`y thõ qu` NguyỄn T`t Th`nh cũ thê giỖ.
(cỷn tiỂp)



BIÊN (LØA) CASPIAN

[tiÆp theo]



Nguyễn Tr· n Ai

Cúu l-nh tò Chechnya v; sñ quan FSB (Federal Security Bureau) Movladi Baisarov cũ ù ÷ñnh l; m chõng vễ vò Ým sÿt Politkovskaya. Ng; y 18.11.2006, ông bị bắn chết tại Mạc Tư Khoa. Tờ Novaya Gazeta chu, n b; i bÿo liẢn kÆt cÿi chÆt cõa Baisarov vèi cÿi chÆt cõa Anna Politkovskaya. Nh; bÿo Vyacheslav Izmailov, trõec cũ cæng tÿc m'ot thiết với Politkovskaya về các vụ vi phạm nhân quyền tại Chechnya, cho biết cỰu thị trưởng Grozny l; Beslan Gantamirov ÷ñn tÿa bÿo Novaya Gazeta 2 tu. n l; trõec khi b; bÿo Ým sÿt ÷l bÿo r±ng nhùng sÿt thủ thân cận Ramzan Kadyrov (sẽ được đề cập đến khi bàn về Chechnya) đã được phái đến Mạc Tư Khoa để hạ 3 người: Politkovskaya, Baisarov và Gantamirov.

Ng; y 20.11.2006, cúu sñ quan KGB Oleg Gordievsky nh'õn ÷ñnh r±ng nhùng vò thanh t'Ỡn Zelimkhan Yandarbiev, Yuri Shchekochikhin, Politkovskaya, Litvinenko v; nhùng ngõeí khÿc cho th'ly FSB ÷ñ quay vễ truyền thàng Ým sÿt chính tr; cõa KGB theo l;nh chính phõ. ÷íng 1 n' m sau, chính Gordievsky b; b; thuộc ÷æc.

Mæt tu. n l; sau vò Ým sÿt Politkovskaya, Alexander Litvinenko tâ cÿo Putin ÷ñ cho ph'p giÆt. Hai tuần lễ sau, Litvinenko chết vì bị phóng xạ polonium. Hai ng; y trõec khi chÆt, ng; y 24.11.2006, áng viÆt di ch; c: "*NẤU TẮN th±ng chũ ÷Ả (bastard) ra. Anna Politkovskaya kháng l; m, tái sÁ làm, cho cả hai chúng tôi... Ông Putin, ông có thể b; mãm mæt ngõeí nhõng tiÆng nguyền rõa ph' n ÷ái kh'p thÆ gièi sÁ vang dæi v; o tai áng suât cuæc ÷eí còn lại của ông. Xin Thượng Đế tha tội cho ông về nhùng gủ áng ÷ñ l; m, kháng nhùng cho tái m; cho*

nước Nga thân yêu và dân chúng của nó".

Litvinenko sau khi ÷õic Politkovskaya phõng v'ñn cho té Novaya Gazeta b; ÷ÿnh thuộc ÷æc b±ng thallium, giống vụ đánh thuốc độc cỰu nhân viên KGB Nikolai Khokhlov bằng phóng xạ năm 1957 tại Frankfurt, Đức, nhưng không chết (chết tháng 9.2007, thà 85 tuổi).

ThÝng 7.2007, Nghi'p Hæi Bÿo Chỉ ThÆ Gièi ra quyết nghị yêu cầu chính quyền Nga điều tra mạnh mẽ hơn cái chết của những nhà báo, nhấn mạnh: "*T÷ khi TT Vladimir Putin c- m quyền thÝng 3.2000, òec l'õi ng ÷ñ cũ 21 nh; bÿo b; giÆt. Kháng ai b; truy tâ v; kết án về nhùng vụ sát nhân này*".

Dưới đây là danh sách các nhà báo Nga bị sát hại t÷ khi Putin l; m TT:

2008 - Ilyas Shurpayev, Gaji Abashilov, Magomed Yevloyev, Abdulla Alishayev.

2007 - Konstantin Brovko, Ivan Safronov,

2006 - Vadim Kuznetsov, Vaghif Kochetkov, Ilya Zimin, Vyacheslav Akatov, Anton Kretenchuk, Yevgeny Gerasimenko, Vlad Kidanov, Alexander Petrov, Vyacheslav Plotnikov, Anna Politkovskaya, Anatoly Voronin.

2005 - Pavel Makeyev, Magomedzaghid Varisov, Alexander Pitsersky, Vladimir Pashutin, Tamirlan Kazikhanov, Kira Lezhneva.

2004 - Yefim Sukhanov, Farit Urazbayev, Adlan Khassanov, Shangysh Mondush, Paul Klebnikov, Payl Peloyan, Zoya Ivanova, Vladimir Pritchkin, Ian Travinskyl

2003 - Aleksei Sidorov, Yuri Shchekochikhin, Dmitry Shvets.

2002 - Natalia Skryl, Konstantin Pogodin, Valeri Batuev, Sergei Kalinovski, Vitali Sakhn-Val'da, Leonid Shevchenko, Valeri Ivanov, Sergei Zhabin, Nikolai Vasiliev, Leonid Kuznetsov, Paavo Voutilainen, Roddy Scott, Alexandr Plotnikov, Oleg Sedinko, Nikolai Razmolodin, Igor Salikov, Leonid Plotnikov.

2001 - Eduard Markevich.

2000 - Vladimir Yatsina, Aleksandr Yefremov, Igor Domnikov, Sergey Novikov, Iskandar Khatloni, Sergey Ivanov, Adam Tepsurgayev.

Ng; y 30.10.2007, TT Vladimir Putin tham dụ mæt buài l; theo nghi thõc Chính Thàng gi'Ỡ Nga ê Butovo, tõeng ni' m v; tán vinh 20.000 ngh; sñ, tu sñ v; "*nhùng kÁ thì, ph' n ÷æng*" cõa chẢ ÷æ Stalin b; công an cộng sản NKVD sát hại và chôn xác trong mã t'op th; v; o cao ÷i' m chi' ñn d;ch thanh tr±ng



1937-1938: "Nhùng ngôéi bầ th' m s'ýt, không bầ l; nhùng con ngôéi ous nh'ít, cũ tr' tu' cao nh'ít v; l; nhùng ngôéi can ½' m nh'ít cầ nồc Nga v; Li'Án Xá théi ½'Ú".

Những người bị thủ tiêu liệt kê trên đây trong 8 năm ông Putin làm TT cũng thuộc các hạng người n; y không ph' i ch'ết chính vồ nhùng ½'óc t'nh cầ hà. Ngo; i 20,000 ngh' s'đ, tu s'đ, Stalin (1879-1953) c'ýn giết từ 20 đến 40 triệu người nữa trong các trại tập trung và các nhà tù. Putin đâu có giết nhiều đến thế, n'Án cũ quy'En m'ng Stalin m; kháng ngôéi ng m'ám.

M'át k'p thu'ot kh'ýc n'ua l; báí nhà. Ch'ông l'ú Yury Skuratov tận tâm điều tra tham nh'ung, là kẻ th' cầ Yeltsin, t' c'ýo hai con g'ýi Yeltsin, Tatyana Dyachenko v; Yelena Okulova, ½- nh'ón th'Á t'ín d'ng cầ m'át c'ty Th'oy S'đ, Mabetex, ½'ỉ cho c'ty n; y ½'đ'íc t'ýi t'óc nhùng h'p ½'ãng b'áo b'è v'èi ½'i'Án C' m Linh. Th'ýng 4.1999, Vladimir Putin l'íc ½'Ú l; gi'ým ½'ác FSB v; b'æ tr'ông N'ài V'ò Sergei Stepashin h'áp b'ýo truy'En h'nh v'É cu'ân video ph'á bi'En to; n' qu'ác tr'Án TV qu'ác doanh ng; y 17.4, ch'í'Éu m'át ngôéi ½; i n' áng nom r'ít gi'áng Yury Skuratov, tr- n' tr'uang tr'Án gi'óeng v'èi 2 ph'ò n'ù. C'Ú th'ỉ chính Yeltsin c'ng b'ú du v; o th'É k'Át v; b'ú b'ot b'ỉ (blackmailed). Ch'× 4 th'ýng sau khi v'ồ ch'ông l'ú b'ú tai ti'Éng, Putin ½'đ'íc Yeltsin cho l'Án l; m' th'đ t'ông r'ái 4 th'ýng sau n'ua làm t'ổng th'ống. Ngày 19.4.2000, t'án TT Vladimir Putin y'Áu c- u Qu'ác H'ài b'p phi'Éu sa th' i Skuratov. Ch'ỉ có 10 dân bi'ểu ch'ống, 133 thu'ận. Ph'ái ch'áng ½'ýy l; ½'i'Éu ki'Án Putin ½'ít ra ½'ỉ c'ou Yeltsin s'op b'ú ch'uong lý v'ạch t'oi g'í đ'ó. Đây ch'ỉ là gi'ả thuy'ết, nh'ng l; gi'í thuy'ết cũ c'ç s'è.

Những thủ đoạn trên đây cho thấy Putin là một chính trị gia vô cảm, tàn bạo, gian hùng. Những th; nh' qu' trong th'ái gian áng l; m TT ½'đ'íc ½'ýnh d'ýu bằng tham nh'ung, kh'ủng bố, vi phạm nhân quyền, bài ngoại, tôn thờ cá nhân.

Tuy nhi'Án, kháng th'ỉ ph'ổ nh'ón ½'đ'íc l'ýng hi'Éu th' o ½'ai v'èi cha m'Á gi; c'íng é chung v'èi gia ½'ónh ông. Ông tâm sự, không muốn leo cao khi làm ở KGB vì không muốn phải dọn lên ở Mạc Tư Khoa, cha m'Á áng kháng mu'ân r'ái St Petersburg. Khi c'ýi

danh nh'p, c'ýi hi'Éu to h'çn c'ýi danh; khi c'ýi danh to, cái danh to hơn cái hi'ếu. Khi có cơ hội xây dựng sự nghi'íp, áng v' n' b'p St Petersburg, b'p cha, b'p m'Á nh'ó thường. Ông về Mạc Tư Khoa tháng 6.1996, mẹ ông ch'ết th'ýng 2.1999, cha áng ch'ết ng; y 2.8.1999.

C'ng kháng th'ỉ ph'ổ nh'ón l'ýng ýi qu'ác qu'ý kh'ích, cu'ng nhi'ệt của ông. Ông sẵn sàng dùng mọi thủ đoạn đ'è ti'ện đ'é ích qu'óc, nhưng không cần lợi dân, nói g'í đ'ến dân nước khác. Ông vô đ'ịch là ở ch'ổ đ'ó v; nguy hi'lm c'ng é ch'á ½'Ú.

đ'ái v'èi ngôéi Nga CS hay kháng CS, c'ýi nh'óc qu'óc th'ể mà họ cho là cái nh'ục cá nhân là sự tan v'ó LBXV ½- ½' y Nga xu'ang h; ng "ph'ủ c'óeng qu'ác", ph'ái cam m'òm tr'ước nh'ững khi'êu kh'ích của HK và ½'ãng minh khi h'ả tr'í c'ýc c'úu ch'ó h- u CS ph'ýt ½'æng nh'ững cu'oc "cách mạng (CM) màu" (color revolutions), CM H'ãng é Georgia n' m 2003, CM Cam é Ukraine năm 2004, CM U'át Kim Hương (Tulip) tại Kyrgyzstan n' m 2005.

Sau khi LBXV tan r- , Nga xu'ang d'ác th'Á th' m tr'Án m'ái ph'oc'ng đ'i'Án. Vladimir Putin, v'èi b' n' l'nh như trình bày trên đây, là con người lý tưởng đ'é ph'óc th'í cho Nga. Trong su'át 8 n' m l; m tăng th'ang ông đã phục hồi cho Nga cái th'ể một đ'ại c'ường qu'óc ngang ng'oa v'èi T; u ½'ỉ nay cũ th'ỉ k'Át ½'ãng minh kháng s'ỉ b'ú l'áp v'É. đ'ang l; con ngôéi ½- y tú ty m' c' c' m nay pha th'Ám tú tán m' c' c' m, Putin c'ýn nguy hi'lm h'çn n'ua.

Tr'Án th'É gi'èi, ch'óa th'ýy cũ m' t' n; o x'ng ½'ýng l; ½'ai th'đ cầ Putin, kháng ph' i v'ồ k'ám t; i, ch'× v'ồ kháng th'ỉ t; n' nh' n' b'ng. May ra ch'× cũ Nga mèi chơi lại đ'ược Nga.

Boris Abramovich Berezovsky sinh ng; y 23.1.1946, l; m'át nh; to'ýn h'ác, m'át doanh gia t; y ph'í, b'ú ch'× tr'ích l; ½'i'Án h'nh cho "t'ò b' n' ch'đ ngh'la ăn c'ướp" Nga, là bạn v'ói Tatyana, con gái Boris Yeltsin, tr'è th; nh' "ngôéi nh; i" cầ Yeltsin v; ch'ính tr'ỉ gia đ'ôi th'ái Yeltsin, l; m ph'ủ b'ỉ th'ó H'ài đ'ãng An Ninh Qu'ác Ga, l; m gi- u v'ồ nh'op c'ng xe Mercedes và ph'ân ph'ối xe Avtovaz làm tại Nga, mua h- ng d- u Sibneft, l; c'á ½'áng quan tr'àng nh'ít cầ ½; i truy'En h'nh ORT, c'áng c'ò tuy'Án truy'En cho



Yeltsin trong cuác v°n ½æng b· u cø n·m 1996. Tuy ½õic Berezovsky ½õa v;io l;im "ngõéi nh;ì" cõa Yeltsin v;ì t;ì tr;ì cho ½`ng cõa mõinh, Vladimir Putin vãn giành lại quyèn kiểm soát ORT và ðe bẹp thiểu sã c·m quyỄn, trong ½ũ cũ Berezovsky. Vĩ thỄ áng n;ìy th;ình ½ài l°p khi Putin l;im TT Nga.

ThÝng 11.1997, Boris Berezovsky m;ít chõc phũ b;ì thõ Hài ½ång An Ninh vĩ mæt vò tai tiỄng liẢn quan ½Ễn ½Ỉ nh;ít phũ thõ tõeng Anatoly Chubais. ThÝng 12.1999, áng ½°c cø ngh;ì s;ì QH Duma ½çn v;ì B°c Caucasus; thÝng 5.2001, loan tin s;ì t;ì tr;ì næt ½`ng ch;ình tr;ì ½ài l°p TT Putin. ThÝng 8.2002, Vladimir Golovlyov, ½ång chõ t;ìch ½`ng C;ìp TiỄn Nga (LRP) do Berezovsky th;ình l°p b;ì Ỗm s;ýt. ThÝng 3.2002, Berezovsky tã c;õ r;ng c;yc vò ½Ỗnh bom c;yc khu chung cõ ê Moscow, Buynaxsk v;ì Volgodonsk làm chết 293 thường dân trong năm 1999 là do nhà cầm quyèn chỉ ðạo ðể có cớ cho Nga xâm lãng Chechnya lần thứ hai. Ông khẩng ðịnh cộ phũ thõ tõeng Boris Nemtsov b;õ tin r;ng ½õic cúu ông cø viẢn TT Irina Hakamada cho biỄt Putin ½;ìch thân ðọa bà và những người cùng ý chí với bà: "s;ì b;ì ½°p ½· u - khẩng ph;ìi ngh;ìa b;ìng - nỄu h;Ỗ miỄng n;ìi vỄ viỄc ½Ỗnh bom chung cõ Nga". ThÝng 6.2002, Aleksandr Litvinenko, cúu s;ì quan FSB, b;ì k;ết Ỗn v°ng m;ít Ỗn treo t;ì 3 n·m rõi v;ì tã c;õ FSB ½;ình Ỗm s;ýt Berezovsky.

Berezovsky phải bỏ trốn khỏi nước, xin t;ì nạn chính tr;ì tại Anh, sau khi bị tố cáo là những làm US\$13 triỂu cãng quậ cõa mæt ch;ình phõ ½;ìa phõçng. T;ì ½ũ, áng cãng khai tuyẢn bã cũ nh;ìm vò ðùng bạo lực lật ðổ Putin. Ở Anh, ông cãu kết với Akhmed Zakayev, Alexander Litvinenko v;ì Alex Goldfarb trong cái gọi là "Nhóm Luân ðôn" của nhùng ngõéi Nga lõu vong, l°p ra S;Ỗng Hài Quác TỄ cho các Quyèn Tự Do Dân Sự.

ThÝng 3.2003, Anh theo lói y;ìu c· u cõa Nga, b°t giam Berezovsky. Tháng 4, các nhà phân tích cho r;ng cũ ngõéi muãn trõc xu;ít Berezovsky kh;ìi nõec Anh cho sêm, cũ th;ì cũ ½æng cộ l;ì viỄc Ỗm s;ýt ch;ình tr;ì gia Nga l-o th;ình Sergei Yushchenkov, ½ång chõ t;ìch LRP nhõng chãng Berezovsky. ThÝng 7,

chõeng l;ì k;ết Ỗn 2 l-nh tò phe LRP trung th;ình vèi Boris Berezovsky vè tội tháng 4 ðã sát hại Sergei Yushchenkov. ThÝng 9, Berezovsky tr;ì tiỄn qu;ìng c;õ nguyẢn trang trẢn nhiỂu b;õ h;ìng ½· u M;ìp v;ì Anh, c;ình gi;yc TT Bush ½`ng tin "ông bạn Vladimir Putin" và khẩng ðịnh Nga vi phạm trãm trọng nhân quyèn và các giá tr;ì dân chủ. Bộ Nội Vụ Anh cho Berezovsky quy chế t;ì nạn chính tr;ì, bác yêu cầu cõa Nga trõc xu;ít Berezovsky vỄ tãi gian l°n.

Năm 2007, một tòa án Mạc Tư Khoa kết án khiỄm ðiỄn Berezovsky 6 n·m t;ì vỄ tãi biỄn thõ v;ì b;ìi ho;ìn US\$9 triỂu ½· n c°p cõa cty quác doanh Aeroflot. Ông còn bị các nhà cầm quyèn Nga tố cáo ðã sát hại những người nổi tiếng phãn khẩng chế ðộ Putin, như Alexander Litvinenko nhân viên Sở An Ninh LiẢn Bang ½;ìo ng;ì v;ì k;ì gi;ì Anna Politkovskaya, ðể làm mất ổn ðịnh trong nước và hạ uy t;ìn Putin. L;ình truy n- áng ½õic ph;ýt ½;ì t;ì Nga và Ba Tây và ông ðang bị công tố Thụy Sĩ ðiều tra vỄ tãi røa tiỄn. N·m 1994 áng b;ì mõi s;ýt nhõng tho;ýt ch;ết. Berezovsky tã c;õ c;yn nhiỂu vò mõi s;ýt áng n;ìu do Nga tã chõc. Té The Times ra ng;ìy 15.6.2000 loan tin cãng sát Tây Ban Nha khám phá ra Putin ðã bí mật ðến một biệt thự ở Tây Ban Nha do Berezovsky sê h;ìu 5 l-n trong n·m 1999.

ThÝng 3.2003, t;ìi s;ìn cõa Berezovsky ðec lõ;ìng US\$3 t;ỷ. Tòa Thượng Thẩm Luân ðôn tuyên án trả cho ông 10,000 pounds vè những thiết hại do ph;ì b;ìng sau khi c;yc nh;ì xu;ít b;ìn té Eurobusiness nh°n cũ ½õa ra nhùng lu°n ½;ìi;ìu khẩng c·n cõ trong mæt b;ìi b;õ viỄt vỄ áng, nhan ½Ễ l;ì "Thời ðại của những tõeng cõep" (The Age of the Robber Barons).

ThÝng 2.2004, mæt th;ình viẢn ½`ng C;ìp TiỄn ½õic Boris Berezovsky ðng h;è khai b;ì b;ìp thuác m;ì, r;ìi l-a vỄ Kiev b;ìng lói hõa thõçng thuyỄt vèi l`nh tò Chechnya l;ì khai Aslan Maskhadov.

Cho ðến bây giờ, chỉ thấy có Berezovsky công khai ðương ðầu với Putin mà chưa mất mạng, nhưng c;ìng ph;ìi lõu vong. ThỄ l;ì Putin v;ìn vá ½;ìch.

ðể xem ông có lấy lại ðược thế thượng phong ở hai vi ng Caucasus v;ì Balkans hay khẩng?

(c;yn tiỄp)



TỪ ĐỘC TÀI ĐẾN DÂN CHỦ

Mặt Hĩ Thàng Ủ Niêm Về Giĩ Phũng

(L°t ½ă chÆ ½æ ½æc t; i)

(tiÆp theo)

Gene Sharp

(Việt Tân chuyển ngữ)

Chợng 4

Nhõic ½ilm Cõa ChÆ ½æ ½æc T; i

Cỷc chÆ ½æ ½æc t; i thõeng cũ vA vá cĩng kiãn cõ. Tất cả các cơ quan mật vụ, cảnh sát, quân đội, nhà tù, trại tập trung, đội hành quyết đều được tập trung v; o tay mặt v; i ngõעי quyËn h; nh. Nhũm người này thường xuyên và tùy tiện cào vét ngân qup quốc gia, t; i nguyãn thiãn nhiãn v; i sõc s' n xuýt nãi ½la nh±m phõc vò cho tham vàng cõa riãn hà.

So với hình ảnh đó, phe dân chủ đối lập thường cũ vA vá cĩng yÆu ½uài, kháng hũu hiũu v; i kháng quyËn lúc. Chính th; nh kiãn về mặt bản quỹ kiãn câ v; i mặt bản kháng chĩ t quyËn lúc ½- khiãn viĩc hũnh th; nh mặt lúc lõĩng ½ai l°p rĩt khũ kh' n.

Tuy nhiên, câu chuyện không chỉ có thế.

Nhận dạng gót chân Achilles

Truyện thần thoại Hy Lạp có một điển tích nói về nhõic ½ilm cõa ngõעי ½õic xem l; kháng thĩ bũ ½' thõçng về thĩ chĩt. ½ũ l; danh tõeng Achilles. Đao kiếm không đâm thủng da ông được vò, khi cỹn b½, mÃ áng nhĩng áng xuãng dỹng sông Styx màu nhiệm để thân thể ông được bảo vệ khi mài nguy hiĩm. Không khã mặt ½iËu, mÃ áng phải nắm gót chân để ông không bị sông cuốn đi nên còn một phần thân thể không chạm vào nước. Khi Achilles trưởng thành, xông pha trận mạc, gõc ½ao kháng l; m gũ ½õic áng. Tuy nhiãn,

trong tr°n cãng h-m th; nh Troy, ½õic ngõעי biÆt về nhõic ½ilm cõa áng mỹch b' o, ½ai phõçng nhãm mũĩ tên vào gót chân Achilles mà bắn, nơi duy nhĩt cũ thĩ l; m áng bũ thõçng. Mũĩ tãn n; y kết liễu cuộc đời nhân vật Achilles. Cho đến nay, thành ngữ "gót chân Achilles" vẫn được dùng để nói đến nhược điểm của một người, một kế hoạch, hay mặt ½ũnh chÆ m; nÆu ½ỹnh ½ĩng v; o ½ũ thõ kháng cũ cỹch n; o b' o vĩ.

Nguyãn lũ n; y cũng Ỗp dòng cho nhũng chÆ ½æ ½æc tài tàn bạo. Đánh đổ các thể chế này là việc có thĩ l; m ½õic, nhõng cỹch nhanh nhĩt v; i lĩ hao tãn nhĩt l; xỹc ½ũnh cho ½õic cỹc nhõic ½ilm cõa chÆ ½æ rãĩ t°p trung v; o ½ũ m; ½ỹnh.

Nhõic ½ilm Cõa NËn ½æc T; i

Mặt sã nhũng nhõic ½ilm cõa cỹc chÆ ½æ ½æc t; i ½õic liĩt kã nhõ sau:

1. Hợp tác từ các cá nhân, đoàn thể, và định chÆ, vân c- n thiÆt ½ĩ v°n h; nh hĩ thàng cai trũ, cũ thể bị giảm bớt hay rút hẳn lại được.
2. Nhũng ½iËu kiĩn v; i h°u qu' cõa cỹc chính sách trong quá khứ giới hạn khả năng thích ứng và thực hiện những chính sách hiện tại của chế độ.
3. LË thũĩ v°n h; nh hĩ thàng qu' n trũ cõa chÆ ½æ ½- trẽ th; nh quỹn tĩnh, khũ ½iËu ch- nh nhanh chũng ½ĩ ½ỹp õng tũnh hũnh mẽi.
4. Nhân tài và vật lực đã được phân bố cho các cãng viĩc hiĩn hũu, kháng dĩ dĩng chuyĩn sang ½ỹp õng cỹc nhu c- u mẽi.
5. Cĩp dõei s; l; m mĩt lỹng cĩp trãn nãn bỹo cỹo sai hay thiÆu dù kiĩn, vân rĩt c- n ½ĩ cỹc kã cai trũ quyÆt ½ũnh chính sỹch.
6. Ủ thức hệ bị xoi mòn. Nhũng huyền thoại và biũu tõĩng cõa chÆ ½æ lung lay.
7. Nếu hiện có một ý thức hệ đủ mạnh để ảnh hõeng lãn nh°n thõc cõa mặt sã ngõעי về thức tÆ, thũ nữ cũng l; m nhũng ai theo ½uài nữ bũ quãn luãn nhũng ½iËu kiĩn v; i nhu c- u thức cõa tũnh hũnh.
8. Sũ thõĩ hũu hiũu n' ng v; i kh' n' ng cõa t- ng lớp thư lại, hay sự kiểm soát và quy định quá nặng



nẾ khiÆn nhÙng chĨnh sYch vj v°n hịnh cõa c" hĨ thāng trê nĀN vā hiTū qu".

9. Māu thuān nội bộ, tranh giānh cá nhān, vā hiēm khĩch hānh ðộng thù ðịch tạo tác hại, vā ngay c" ½°nh trĨ hĨ thāng v°n hịnh cõa chÆ ½æ.

10. Giēi trĨ thóc vj hāc sinh trê nĀN thao thóc trōec hiTn t°nh ½°t nōec, nhÙng lu°t lĩ gY bY, chĨnh sYch nhāi sà, vj nhÙng ½j n Yp.

11. Vóit thời gian, quāng ðại quān chúng ðān ð· n cũ thYi ½æ m'c kĪ, hā nghi, vj ngay c" gay g°t vèi chÆ ½æ.

12. NhÙng khYc biTt ½°la phōcng, giai c°p, v°n hũa vj chōng tæc trê nĀN nhōc nhāi.

13. HĨ thāng quyĒn lúc hịng ðac cõa chÆ ½æ luōn báp bēnh, khi ít khi nhiēu. Mội cá nhān chạy ½ua tranh gi;nh ½²ng c°p liĀn t°c, kĀ lĀn ngōei xuāng, ho'c bl ngōei mēi h°t v°ng h²n ra khpi hĨ thāng.

14. Những ðơn vị cānh sát hay quān ðội ðịa phōcng theo ½uāi mōc tiĀu riĀng cõa hà, trYi vèi nhā nước ðộc tài tại trung ương; có khi bao gōm c" mōu ½ā ½"o chYnh.

15. NẾu ðây là một nēn ðộc tài mới, nó còn ph"i m°t nhiēu thේi gian mēi cōng cā ½ōi c.

16. HiTn tōi ng quY ít ngōei quyĒt ½°nh quY nhiēu viTc ðōei chÆ ½æ ½æc t; i ðĩ ð' n tēi nhÙng sai l· m trong phYn quyĒt, trong chĨnh sYch vj trong hịnh ½æng.

17. NẾu chÆ ½æ tōm cYch trYnh nhÙng hiTm hà n; y b±ng cYch t' n quyĒn kiTm soYt vj quyĒt ½°nh cho cấp ðuói, thì họ lại tự làm soi mòn quyền lực ê thōi ng t· ng.

T°n Cāng V; o Nhōi c ðiIm Cõa ChÆ ½æ ½æc T; i

Biết ðược những nhược ðiểm nội tại ðó, phe ðān chō ½āi l°p c· n cā t°nh l; m tr· m trāng thĀm nhÙng "gót chân Achilles" này ðể tạo những thay ðổi lớn ho'c l; m tan r· c" chÆ ½æ.

Câu kết luận tại ðiểm này ðã rất rõ: mặc ðù mang ðáng vè mạnh mẽ, mọi nēn ðộc tài ðều có nhược ðiểm, như hiệu năng cá nhān kém, ganh ty,

hiệu năng cơ chế kém, mâu thuẫn giữa các ban ng; nh. Vèi thේi gian, nhÙng nhōi c ½iIm n; y khiÆn cchÆ ½æ m°t hiTū n°ng, vj ðĩ chao ½"o trōec nhÙng thay ½āi cõa t°nh hōnh ho'c g' p ph"i nhÙng nỗ lực chủ tâm kháng cự.

Không phải ðiều gì chế ðộ muốn ðều sẽ ðạt ½ōi c. Thĩ ðò, cũ nhÙng lĩ c ngay c" lĩnh trưc tiĒp cõa Hitler cōng kháng ½ōi c thi hịnh, v° c°p ðōei t± chāi kháng l; m. Nhō chĩng ta ½- thYy, trong nhiēu trōeng hì p, chÆ ½æ ½æc t; i tan vè r°t nhanh.

NŪi nhō v°y kháng cũ nghĀa l; cũ thĩ l°t ½ā chÆ ½æ ½æc t; i m; kháng cũ rồi ro vj thōcng vong. Mội con ðường ðấu tranh ðể giāi phōng ðān t°c ½Ēu chōa ½úng nhÙng rồi ro, ½au khā, vj ph"i m°t thේi gian mēi tēi ½ĩch. Vj ð° nhiĀn, kháng cũ phōcng Yn n; o cũ thĩ b"o ½"m th; nh cāng nhanh chŪng trong mại trōeng hì p. Tuy nhiĀn, cYch ½°u tranh nh°m v; o cYc nhōi c ½iIm cõa chÆ ½æ (½- ðược nhận ðạng) vẫn có triển vọng thành công cao hçn so vèi cYc phōcng cYch tōm ½Ynh v; o nhÙng chō mạnh nhất của của chế ðộ ðộc tài.

Câu hỏi còn lại là ta phải ðánh bằng cách nào?

(cYn tiĒp)





T. u d. u tsôn

(tiếp theo)



Nguyễn Tr. n Ai

Lời tÿc gi: B; i n; y b^ot ½. u viÆt cÿch nay ½ôi c g. n mæt n^m nẮn nhiỂu chi tiÆt ½. mÆt tĩnh cÿch thේ sù, nhõng tÿc gi^o v¹n muân giù, ½l viÆt trõnh b. y ½ôi c liẮn tọc, ch× thẮm nhùng dù kiỂn mèi.

±Æ quac SRIVIJAYA VÀ SAIENDRA

Trên đây đã nói đến việc đầu tk IX, Brunei bị đế quốc Srivijaya thôn tính (Người Dân 218, trg 32). ±Æ quac Srivijaya l; m bÿ chõ h. u hÆt qu. n ½^o M- Lai v; ph. n lèn ½^o Java t- tk III ½Æn tk XIII nẮn liẮn quan kháng nhùng riẮng ½Æn Brunei m; cÿn ½Æn h. u hÆt cÿc quac gia ±áng Nam Ý. BiÆt qua lũch sõ ½Æ quac Srivijaya sÁ d; theo dBi lũch sõ cÿc quac gia v; ng n; y.

Tiếng Phạn gọi đế quốc Srivijaya (sri = chói sÿng; vijaya = chiÆn th^ong, tãi õu) l; Yavadesh, tiÆng Pali l; Javadeh, tiÆng R^op l; Zabag, tiÆng Khmer (kháng chỉnh xÿc l^om) l; Melayu.

Sử Tàu đã đề cập đến đế quốc Srivijaya từ lâu. Coedès cho biÆt T; u gài ½Æ quac n; y l; Sribhoja,

Sanfoqi hay Sanfotsi. Sử Tàu cũng ghi lại rằng trõc ½Æ quac n; y cũ võng quac Kantoli cã hçn.

±Æ quac Srivijaya cõng thĩnh c^o chõc thÆ ký, chÆ ngu c^o mæt vi ng ræng lèn ê ±áng Nam Ý, cho ½Æn n^m 1613 thõ bũ Bã ±; o Nha ½Æn ½æt phÿ tan hoang. T- ½Û ½Æn ½. u tk XIX, Srivijaya l; mæt l; ng ½ÿnh cÿ thuac võng quac Johor rãi bũ quẮn l- ng, m- i cho ½Æn n^m 1918, mèi ½ôi c sõ gia Phÿp gac Do Thÿi Hung Gia Li i George Coedès (1886-1968) thuac Trõng ViỂn ±áng Bÿc Cã ½Æ c^op ½Æn. N^m 1992, Pierre-Yes Manguin chõng minh sự hiện hũu của trung tâm Srivijaya trên Sãng Musi ê giũa Bukit Seguntang v; Sabokingking, nay l; t- nh South Sumatra, thõ phõ l; Palembang, cõa Nam Dõng.

N^m 671, nh; sõ T; u Nghõa Tĩnh (Yi Jing, Yiqing hay Yiching: 635-713) trẮn ½õng th- nh kinh Tây Trúc (Ắn Đõ), đáp tàu Ba Tư từ Quảng Châu, sau 20 ngày hải trình đến Srivijaya, ở lại đây 6 tháng học văn phạm Phạn ngữ và tiếng Mã Lai. Sau 16 n^m ê ...n ±æ, n^m 687, trẮn ½õng vÆ nước, ông lại ghé Srivijaya. Lúc đó, thủ đô Palembang của Srivijaya là một trung tâm mậu dịch và văn hóa sầm uất. Học giả ngoại quốc tụ tập nơi đây học đạo. Phật giáo Kim Cang thừa (Mật tạng) phãn thĩnh. Nghõa Tĩnh ca tòng trõnh ½æ hiỂu Phật pháp ở đây cao và khuyên chư sư Tàu ghé đây trước khi sang học tại đại học viện Phật giáo Na Lan Đà ở Tây Trúc. Ông ghi lại: "Tại thành Bhoga, sõ Ph^ot giỠ cũ ½Æn hçn 1,000 vũ chuyẮn tu v; h; nh trõ Ph^ot phÿp, hác hBi mài ½Æ t; i y nhõ ê ...n ±æ; lu^ot l; v; nghi l; cĩng ch²ng khÿc. NÆu sõ Tàu muõn sang Tây Trúc để nghe và đọc kinh nguyên thủy thì tốt hơn nên ở lại đây một, hai năm ½l thúc t^op cÿc lu^ot l;". Ông ở lại Srivijaya 2 năm để dịch kinh tiếng Phạn sang tiếng Tàu, có dịp gặp gỡ nhiều người từ các đảo lân cận. Ông cho biết võng quac H; Linh (Ho-ling) cõa Java cÿch Bhoga vỂ phĩ ½áng ½æ 4, 5 ng; y ½i thuyỂn. NhiỂu vua v; chĩa ½^o v; ng Nam H^oi tin Ph^ot v; h; nh thĩen. Năm 689, ông về Quảng Châu, đem giấy múc sang, ê Srivijaya cho ½Æn 695, sau khi ho; n



tất việc dịch thuật mới về Lạc Dương.

Bendahara (tổng ½oàng vèi chóc tỉ tòng) Tun Sri Lanang của triều đình Johor, bị bắt giam tại Aceh ê mPm cúc b°C của ½'o Sumatra, ½òic sultan Alauddin Riaayat Shah ra lệnh cho soạn thảo Sejarah Melayu tọc niẢn biẢn sỏ M- Lai, vj o n- m 1612. BiẢn niẢn sỏ njy ghi: "*Đây là chuyện về một ½á thỉ tẢn lj Palembang trong l-nh thả Andelas (Sumatra), cai trủ bêi Demang Lebar Daun, mæt h'u duĩ của Raja Shulan, vj sáng của nữ lj Muara Tatang. Tại thượng nguyên của Muara Tatang có con sáng tẢn lj Melayu, vj trẢn con sáng ½y cũ ngàn ½ãi tẢn lj Si-Guntang Mahameru....*"

Palembang lj mæt t- ngũ Melanesia (Thíc NguyẢn dũch lj H°C ½'o, "*Vj i hiũu biỄt sç sç i vỄ cư dân vùng Đông Nam Y*", Người Dân 161), có nghĩa lj miỄn ½t lẢnh lYng nòec. Palembang taa lạc trên bờ sông Musi ở phía nam Sumatra, là kinh ½á của ½Ễ quốc Srivijaya, theo minh v- n Kedukan Bukit, năm 605 saka (16.6.682 tây lịch), do vua Dapunta Hyang Sri Jayanasa (Srivijaya lj Dapunta Hyang Cri Yacanaca) kiỄn thiỄt, cYch nay kho'ng 1385 n- m. Vua d' n vj i tr- m chiỄn thuyỄn vèi 20,000 quân từ Minanga Tamwan (có lẽ là Minangkabau) ½Ễn chinh phòc Palembang vj Jambi.

Võçng quốc Jambi (nay lj thjnh phá Jambi thuộc Nam Dỗçng, trẢn bé sáng Batang Hari) cYch Palembang kho'ng 400km vỄ phía b°C, cYn ½òic gài lj võçng quốc Dharmasraya hay võçng quốc Melayu (Malayu), hiỄn diỄn t- tk IV ½Ễn tk XIII.

N- m 688, hojng ½Ễ Jayanasa sYp nh'p Jambi vj o ½Ễ quốc Srivijaya khiỄn ½Ễ quốc njy thẢm phĩ cõeng. Do viỄc sYp nh'p njy, v- n hũa M- Lai ½òic qu'ng bY kh'p vjng Sumatra, qu- n ½'o M- Lai và Tây Borneo. Các mỏ vàng của vương quốc Jambi tãi quan tràng cho m'ou dũch vj lj nguآن gốc của từ Phạn ngữ Suvarnavipa (đảo vàng), một tẢn khYc của Sumatra. Cả thỏ ...n ½æ Ramayana vj Vaya Purana vj o tk IIITK gài Sumatra lj Malayadvipa, nghĩa lj ½'o M- Lai.

Hojng ½Ễ Jayanasa cõei mæt cáng chĩa nhj

Sailendra theo Ph'ot giY'o của võçng quốc Tarumanagara ê ½'o Java, sinh ra Dharmasetu. Tarumanagara, quê ngoại của vua Dharmasetu, và mæt võçng quốc Java khYc lj Holing, ½Ễu thuộc vùng ảnh hưởng của Srivijaya. Dưới triều đại võçng Dharmasetu, nhưng võçng quốc chuyẢn vỄ m'ou dũch nhỏ Pan Pan, Langkasuk Kota, vj Tambralingga lần lượt rơi vào quỹ đạo của Srivijaya.

Pan Pan lj mæt tỉu quốc cả hiỄn diỄn t- tk III ½Ễn tk VII trẢn duyẢn h'i phía ½áng trung bæ bYn ½'o Malacca, quanh vjng Kelantan hay Terengganu, M- Lai Y njy nay, cũ thỉ cũ liẢn hĩ vèi võçng quốc Pattani (Pan tan i, cũ nghĩa lj "B-i BiỄn Njy"), njy nay bao gãm cYc t- nh Pattani, Yala, Narathiwat của ThYi Lan vj ph- n lèn b°C bæ M- Lai Y. Vua cũ thỉ lj ngõei ...n ½æ hay ThYi, chỗ h- u của ½Ễ quốc Phi Nam. Vua Phi Nam bũ l'ot, Pan Pan kháng th- n phòc vua mèi nẢn bũ áng njy thán tĩnh vj tiẢu diỄt n- m 558, trong khi võçng quốc Tambralingga nãi lẢn.

Tambralingga (vỄ sau ½ãi lj Ligor), lj Nakhon Si Thammarat njy nay, tiỄng ThYi ½ỉ gài Nagara Sri Dharmaraja khi võçng quốc njy bũ ½Ễ quốc Khmer Phũ Nam-Chân Lạp rộng lớn nhất Đông Nam Y, chỄ ngũ. VỄ phía nam Tambralingga, cYn cũ võçng quốc Chieh Tou, kinh ½á ê Kalantan hay Pattalung njy nay, thuộc ThYi Lan.

Võçng quốc Langgasukah thjnh l'p vj o n- m 450-550 ê phía nam võçng quốc Tambralingga g- n Pattani vj Trung của ThYi Lan njy nay, kinh đô có lẽ đóng tại Pattani, là một đầu của trục giao thương quan trọng đông-tây (Pattani ở đông và Kedah ở tây), rồi bị suy thoái, vì cửa sông bị phù sa bồi lấp (di tích Pattani bây giờ nằm sâu đến 15km trong ½t liỄn), cũ thối lj chỗ h- u của ½Ễ quốc Phũ Nam, vào tk XI bị xâm chiếm bởi đế quốc Chola, một đế quốc hùng mạnh ở Ấn Độ và tây bắc Tích Lan nhưng bị suy thoái, và tiêu diệt vj o tk XIII. Sang ½- u tk XII, Pattani bũ sYp nh'p vj o võçng quốc Tambralingga, rãi thjnh mæt ph- n của ½Ễ quốc Srivijaya.



Ngõúi trong ho;ng tæc Srivijaya thõéng kÆt hán qua lại với nhà Sailendra.

Sailendra, Phạn ngữ có nghĩa là Sơn Vương, là một triều đại (Sailendra-vamsa) nổi lên ở đồng bằng c¶ly lĩa (sawah) Kedu, miËn nam trung bæ Java v;jo cuối tk VIII, ½õic minh v̄n Kalasan cũ niên đại 778 ghi lần đầu tiên, có tiếng là sùng mộ Phật giáo Đại thừa, chính xác hơn là Phật giáo Kim Cang thừa (Vairayana), xây nhiều chùa tại Java, trê nẢn cõéng thũnh v;jo giữa tk VIII, ònh hõéng bao trĩ m c̄ XiẢm La v;jo víng ẵng Dõéng.

V;jo tk VII, c̄yc h̄i c̄ng Ch̄m ½- h¶p d̄n l̄y buôn, cạnh tranh với Srivijaya. Đại vương Dharmasetu c;in qu¶t nhiËu ½á thũ dác duyẢn h̄i Ch̄m. ẵ u tk VIII, kinh ½á Indraputra ê t̄nh Quảng Nam bây giờ bị Palembang cai trị một thời gian.

Đại vương Dharmasetu của Srivijaya gả con gái l; Dewi Tara cho vua Samaratungga của nh; Sailendra ê trung bæ Java. Nhõ thÆ Srivijaya kháng phải e ngại Java là đối thủ, và nhà Sailendra được thág thõéng vèi thũ trõéng quác tÆ.

Năm 792, đại vương Dharmasetu băng hà, con rĩ Samaratungga (cũ nçi nũi l; Sangramadhananjaya) kÆ vũ, thàng nh¶t Sailendra và Srivijaya, trị vì từ 792 đến 835. Tân vương bỏ chính sách bành trướng bằng quân sự, tập trung vào việc củng cố Java, đích thân coi sóc việc kiến thiÆt chĩa Borobudur ê Magelan, trung ph̄n Java, Nam Dõéng ng; y nay, khêi cáng n̄m 778, ho;in th;nh n̄m 825, l; kiÆn trĩ c Ph̄t gīyo lèn nh¶t thÆ giới theo kiểu một mạn đà la (mandala), về sau l; m m̄u cho c̄yc chĩa kh̄c nhõ Angkor Wat. Vua cø Jayavarman II l; m to;in quyËn Indraputra. Về sau, Jayavarman II kháng th̄n phòc nh; Sailendra v;jo nh; Srivijaya nũa, b¶ lĩ triỂu câng, l̄p ra ½Æ quốc Khmer hùng mạnh (xin xem thêm Thúc Nguyên, op.cit. Người Dân 183).

Theo minh v̄n Kota Kapur, ½Æ quác Srivijaya xâm lãng miền nam Sumatra xuống tận Lampung, kiểm soỹt hai eo biển Malacca v;jo Karimata thág ẵng H̄i v;jo Biển Java, nhõ v̄y n̄m yÆt h̄ u của

m̄u dũch trong to;in víng ẵng Nam Ỗ, thu tiËn m-i læ v;jo tiËn cho thuẢ kho c̄yc l̄y buán T;ju, M-Lai, ...n ẵ ph̄i tr̄. Ngõúi , R̄p má t̄ ½Æ quác rãng ½Æn nãi t;ju nhanh nh¶t c̄ng kháng thũ ½i hÆt c̄yc ½̄o trong hai ng; y. C̄yc ½̄o n; y s̄n xu¶t v;ng, thiÆc, ng; voi, long n-o, tr̄ m hõéng, quÆ, lá hội (aloe) và nhiều gia v;jo khác, khiến cho đại võéng gī u kháng k̄m vua n;jo trong víng.

Đế quốc Srivijaya để lại di tích khắp nơi. Các ½Æn ½;jo theo kiỂu Srivijaya ½ã n̄y nay c̄yn tũm ½õic ê Th̄yĩ Lan v;jo Cao MiẢn. Mæt t¶m bia ê ½Æn Nakhon Si Thammarat ê Th̄yĩ Lan ghi r̄ng maharaja Dharmasetu của Srivijaya ½- ra lĩnh kiÆn thiÆt ba ngái ph̄i ½ã mang tẢn Wat Hua Wiang, Wat Lhong v;jo Wat Kaew, thê c̄yc vũ bã t̄y Padmapani, Vajrapani v;jo ẵc Ph̄t ê Ligor, thuæc víng Chaiya, t̄nh Surat Thani, mæt trong nhũng t̄nh lèn của Th̄yĩ Lan ng; y nay. Víng Chaiya t- thời tiền sử do các bộ lạc người Mã Lai và người Semang (thuæc tæc Negrito, Thĩ c NguyẢn dũch l; Hác Nuy, op.cit. Người Dân 161) cư ngụ. Từ ngữ Chaiya cũ thũ d̄n xu¶t t- tiÆng M- Lai Cahaya, cũ nghĩa l; Ỗnh s̄ng hay quang huy, nhõng cũ hác gī lại cho là do từ Sri-vi-ja-ya. Chaiya là thủ phủ địa phõéng của ½Æ quác Srivijaya t- tk V ½Æn tk XIII. Cũ s̄ gia Th̄yĩ c̄yn cho Chaiya l; thũ ½á của chính ½Æ quác Srivijaya, nhõng thuyÆt n; y kháng ½õic ½ã sã ch¶p nh̄n. Wiang Sa v;jo Phunphin l; hai qūn (amphoe) của t̄nh (changwat) Surat Thani bây giờ, cũng là những vùng định cư chính của đế quốc Srivijaya. Trong ½Æn Phra Boromathat ê Chaiya c̄yn giũ mæt ngái chĩa (chedi) kiỂu Srivijaya ½õic t̄yĩ thiÆt, cũ an vũ x̄y lĩ Ph̄t. Sau khi ½Æ quác Srivijaya suy t;in ê Chaiya, víng n; y ½õic chia l; m ba ½á thũ (Mueang) Chaiya, Thatong (bây giờ là Kanchanadit) và Khirirat Nikhom.

Đế quốc Srivijaya là một trung tâm mậu dịch ở miËn duyẢn h̄i, do ½ũ l; mæt h̄i quyËn quác (thalassocracy) l; m b̄y chõ nhũng víng duyẢn h̄i v;jo nhũng h̄i ½̄o nhõng kháng ra ngo;jo víng ẵng Nam Ỗ, trừ một số dân di cư đến tận đảo



Madagascar cách 3,300 dặm về phía tây. Tiền vjng ½òic tiâu ê vjng duyân h'i ½Æ quốc.

½Æ quốc Srivijaya ½òic tă chóc ljm ba vjng: thõ ½á Palembang ê cõa sáng Musi, nam bæ ½'õ Sumatra, do đại vương Srivijaya trực tiếp cai trị; vùng nội địa là châu thổ sông Musi và các vùng ven bê sáng do cÿc datu tọc cÿc tì trõeng th·n phục đại vương cai trị. Vùng thượng nguyên sông Musi cũ nhiêu hjng hũa lÿi bán Tjư õa thlch.

Vĩc giao thõng vèi t·nh Qu'ng ½áng bl giÿn đoạn từ 820 đến 850 vì vua Jambi tách ra khỏi đế quốc Srivijaya, gõi sõ th·n ½Æn Tjư n·m 853 vj 871, ½ãng thèi vua Balaputradewa nhj Sailendra bl ½uãi khĐi Java, vË chiÆm ngái Srivijaya, n·m 902 cũng gõi sõ th·n sang triêu câng Tjư, ph'i ché 2 n·m khi nhj ½õeng (618-907) s'p mÿt mèi ½òic s'c phong. Theo sõ Tjư, giữa 1079 vj 1088, c' Srivijaya vj Jambi ½Ëu cõ sõ th·n sang Tjư. Thÿly thÆ, nhj Tãng (960-1279) kháng tiÆp sõ gi' cõa nước nào nữa. Các thương nhân nay buôn bán th²ng vèi nhau, kháng cÿn ph'i ½Ûng gÿp ph·m v'ot triêu câng nũa. Cũ lã vù thÆ, nũa ½· u tk X, thèi kü chuyln tiÆp giữa nhj ½õeng vj nhj Tãng, giao thõng vèi Phic KiÆn vj Qu'ng ½áng rÿt s·m uÿt.

V·n sÿ Hải giÿo Ibn Rustah viÆt vjõ kho'ng 903 rằng không nghe đâu có vua nào giàu, mạnh vj cũ nhiêu l'i tọc hçn vua Srivijaya. Cÿc trung tâm thành thị chính là Palembang (nhất là vùng Bukit Seguntang), Muara Jambi vj Kedah. Trong cuốn Chú Phạn Chí (Chu-fan-chi) viết vào khoảng 1178, Triệu Nhữ Quát (Chou-Ju-Kua) tả rằng tại qu·n ½'õ ½áng Nam Ý cũ hai võçng quốc phĩ cường nhất là Srivijaya và Java (Kediri). Dân Java theo hai tôn giáo, Phật giáo và Hồi giáo, còn dân Srivijaya theo Phật giáo. Dân Java can trường và nÿng tĩnh, hay ½ÿnh nhau. Thĩ tiâu khiln thlch ù nhÿt cõa hà lj chài gj vj ½ÿlu heo. TiËn ljm b±ng hợp kim đồng, bạc và kẽm.

Sách Chú Phạn Chí ghi rõ rằng đại vương Java cai trị nhiêu thuæc ½lla nhõ Pai-hua-yuan (Pacitan), Ma-tung (Medang), Ta-pen (Tumapel), Hi-ning (Dieng), Jung-ya-lu (Hujung Galuh), Tung-ki

(Jenggi, Tây Papua), Ta-kang (Sumba), Huang-ma-chu (Tây-Nam Papua), Ma-li (Bali), Kulun (Gurun, hay Gorong hay Sorong ê Papua ho'c mæt ½'õ ê Nusa Tenggara), Tan-jung-wu-lo (Tanjungpura ê Borneo), Ti-wu (Timor), Pingya-i (Banggai ê Sulawesi), vj Wu-nu-ku (Maluku).

VË Srivijaya, Triu Nhù Quÿt tõeng thu'ot r±ng Kien-pi (Kampe, cũ thl lj Pulau Kompei ngjy nay tại Vịnh Aru, đông bắc Sumatra) võ trang nổi loạn ½õa vua cõa hà lãn ngái, tuyân bã ½æc l'p khĐi Srivijaya. Vj thuæc ½lla khÿc cõa Srivijaya ê bÿn ½'õ Malacca cũng ljm thÆ. Tuy nhiãn, Srivijaya vẫn là nước mạnh và giàu nhất ở tây phần quãn ½'õ. Srivijaya cũ cÿc thuæc ½lla lj Pong-fong (Pahang), Tong-ya-nong (Trengganu), Ling-ya-ssi-kia (Langkasuka), Kilan-tan (Kelantan), Fo-lo-an (?), Ji-lo-t'ing (Jelutong), Ts'ien-mai (?), Pa-t'a (Batak), Tan-ma-ling (Tambralingga, Ligor), Kia-lo-hi (Grahi, b'c ph·n bÿn ½'õ M· Lai), Pa-lin-fong (Palembang), Sin-t'õ (Sunda), Lan-wu-li (Lamuri ê Aceh), vj Si-lan (Sailan?). ½· u tk XIII, Srivijaya cÿn cai trị Sumatra, bÿn ½'õ Malacca vj tây phần Java (Sunda). Cãng Sunda (Sunda Kelapa) rÿt tãt vj lj vù trl chiÆn thu'ot, nhõng trãm cấp như rươi; ót Sunda ngon nhất. Dân làm nghề nãng, ê nhj s; n ljm trãn cæt gã (rumah panggung).

Vjõ tk XII, ½Æ quốc Srivijaya bao gãm nhiêu ph·n cõa Sumatra, Tlch Lan (Ceylon), bÿn ½'õ Malacca, Tây Java, Sulawesi (trước có tên là Celebes), cÿc ½'õ Molucca (Maluku, ½'õ gia vù), Borneo, Phi Luật Tân, đặc biệt là quãn đảo Sulu và các đảo Visaya. Srivijaya cũng duy trì liên lạc mật thiÆt vèi ½Æ quốc Pala (750-1174) ê Bengal, ½áng bắc Ấn Độ. Một minh văn có niên đại 860 ghi rằng đại vương Balaputra (ông vua bị anh em rể Rakai Pikatan thoãn ngõi đã nói đến trên đây) cúng một tu viện cho đạ học Na Lan Đà trong lãnh thổ Pala.

Mæt ½Æ quốc ...n ½æ khÿc, Chola (nay lj Coromandel, danh t± ngõi Anh nhÿi nhÿm chù Chola Mandalam, nghlla lj l-nh thã cõa ngõi Chola) lúc đầu liên lạc thân hữu với đế quốc



Srivijaya (Kadaram), sau sinh ác cảm gây chiến tranh. Coromandel c̣ȳn ½ōi c̣ gài ḷj Tamil Nadu. N̄m 1025, họjng ½Æ Rajendra Chola I (l̄n nḡi n̄m 1014) chiÆm b̄ȳn ½ōi M̄ Lai c̣đa Srivijaya trong 20 năm. Ông có ba con trai, Rajadhirajan Chola I, Rajendra Chola-II v̄j Virarajendra Chola (1063-1070). Ông này năm 1068 xâm l̄ng Kedah, thūc ½lla c̣đa Srivijaya. ChiÆn tranh c̣o th̄Æ k̄o d̄j i sūt 20 n̄m. V̄j o khōng th̄eı gian n̄j y, Tumasik l̄j m̄t v̄oçng qūac nh̄p ê n̄ci nḡj y nay l̄j Singapore, cũ th̄i ½- ch̄u ình h̄oeng c̣đa nh̄ng nḡoéi mèi ½Æn t- Nam ...n. C̄ng v̄j o th̄eı n̄j y, v̄ng qūoc Panai ph̄n th̄nh t̄i nh̄ng v̄ng Batak c̣đa B̄c Sumatra. Tuy nh̄j Chola kh̄ng th̄ng n̄i nh̄ng c̄ng khiÆn nh̄j Srivijaya suy nh̄i c, tuy v̄n chi ph̄i Java. N̄m 1290, Srivijaya ph̄i b̄p Java, ½̄ng th̄eı thīn ½á t- Palembang ½Æn Malayu (nay l̄j t̄nh Jambi). Tuy nhīn, Palembang v̄n c̄ȳn l̄j m̄t ½á th̄l quan tr̄ng c̣đa ½Æ qūac. Nh̄ng quȳn lúc ½- ph̄i chia s̄a gīu ½ōi Sumatra v̄j ½ōi Java, gīu nh̄j Srivijaya v̄j nh̄j Kediri.

(c̣ȳn tiÆp)



CÚT QUỠ

(tiÆp theo)



M̄p Lạc

DARFUR: CHIẾN TRANH VÀ HÒA BÌNH

N̄i chiÆn B̄c Nam l̄j chiÆn tranh tán gīȳo. ChiÆn tranh Darfur cũ t̄nh c̄ȳch ch̄ng t̄c v̄j b̄e lạc.

N̄m 1994, b̄e tr̄oeng Līn Bang Sú V̄o Ali al Haj chia Darfur l̄j m̄ ba tīu bang: B̄c (Shamal) th̄ ph̄ Al Fashir, Nam (Janub) th̄ ph̄ Nyala, Tây (Gharb) th̄ ph̄ Geneina, đ̄ kh̄ng bang nào cũ ½đ nḡoéi n̄m ½a s̄a trong cūc b- u c̄ v̄j c̄ȳc òng c̄ vīn H̄i gīȳo t̄t̄ nhīn ½̄c c̄.

H̄n h̄n, sa m̄c hóa và nhân m̄n trong m̄y th̄p kỷ là nh̄ng nguyên nhân khiến chiến tranh bộc phát ở Darfur. Dân Phi Châu nḡ cư tranh thủ với dân du mục Ả Rập Baggara t̄ng t̄c đất, t̄ng gīt n̄oec r̄t̄t khan hiÆm. Vô th̄Æ hai b̄n sinh c̄u thù. Du kích quân Janjaweed Ả Rập quy t̄ nh̄ng dân nūi lạc đ̄a thūc các bộ lạc Ả Rập Abbala ở miền bắc Rizeigat đánh phá các làng Phi Châu đ̄ l̄y n̄oec v̄j c̄p nūi m̄c s̄i c. Ch̄nh quȳn Khartoum l̄i ì dòng vīc tranh ch̄p n̄j y, đ̄ng bàn Janjaweed làm chủ lực đ̄ ch̄ng lại nh̄ng phe kh̄ng Ả Rập. Quân Janjaweed kh̄ng đ̄ng, chỉ có vài ngàn nh̄ng rất th̄ien chīn, c̄uı ngựa hay lạc ½j chiÆn ½̄u r̄t̄t gīp̄i v̄j ½̄c bīt r̄t̄t t̄j n̄ ȳc, d- man.

Nḡj y 21.7.2001, m̄t nh̄m nḡoéi Zaghawa v̄j Fur t̄p h̄p ê Abu Gamra tuȳn th̄i kh̄ȳng chiÆn ch̄ng ch̄nh quȳn. Nḡj y 25.2.2002 hà t̄j̄n c̄ng m̄t trại lính trên núi, sau đó còn tấn công nh̄u trạm cảnh sát, tiền đồn và các đ̄oan xe nhà binh.



Không quân chính phủ oanh tạc và bộ binh càn quét căn cứ của phiến quân tại rặng núi Marrah.

Mít Tròn Gi"i PhỪng Darfur (DLF = Darfur Liberation Front) ½đi c SPLA vj JEM thjnh l"p ngjy 27.1.2003 vèi m"ch ½lch m" m"t mít tròn mèi đ" phân tán lực lượng chính phủ sau khi SPLA suy nhược vì phân hóa. DLF mộ quân tại những vùng không Ả Rập của các bộ lạc Zaghawa, Massaleit, Fur.

Ngày 26.2.2003, trạm cảnh sát ở Golo, thủ phủ của qu"n Jebel Marra, bị t"n c"ng. DLF nh"n lj t"y gi" c"đa v" t"n c"ng njy. Ngjy 25.3.2003, DLF chiếm tỉnh Tine cạnh biên giới Chad, thu được rất nhiều quân trang, quân dụng. 5g30 sáng ngày 25.4.2003, quân DLF trên 33 chiếc xe Land Cruiser mở cuộc tấn công ngoạn mục vào al-Fashir ở Bắc Darfur, gây tử vong hàng trăm binh lính, b"t 32 tỉ binh, kl c" m"t trung t"ng ch" huy trưởng căn cứ không quân, và phá hủy 7 (chính phủ nói là 4) oanh tạc cơ Antonov và trực thăng tác xạ. Trong 38 trận giao chiến giữa năm, DLF thắng 34 trận. Quân chính phủ tiếp tục chịu thiệt hại nặng: tháng 5, tiểu đoàn Kutum bị tiêu diệt, 500 quân chết và 300 bị bắt làm tù binh, giữa tháng 7, 250 quân chết trong trận tấn công thứ nhì tại Tine.

Quân kháng chiến tiến về phía đông, đe dọa vùng Kordofan. Quân chính phủ đã bị phân tán mỏng tại miền nam và miền đông, nơi phiến quân ½đi c Eritrea h" trj ½e d"à ½đ"ng "ng d'n d-u t- c"y b-i giữa n"èc ra Port Sudan mèi hojn thjnh. Chính phủ phải đồn quân về miền đông bảo vệ các c" s" d-u, ch" c"y c"y ch đjng kháng lúc th" bom b"à b"i và dùng Janjaweed kh"ng bố dân nổi loạn.

ThÝng 4.2003, Sheikh Musa Hilal, l-nh t" Janjaweed, sau khi ½đi c th" t- m"t nhj t" è Port Sudan ra, triệu tập cuộc họp của các bộ lạc Ả Rập ½đi c ph"ng, ra l"nh cho hà t"n c"ng vj ½"t ph" c"y c"y làng không phải là Ả Rập, cướp gia súc, hiếp d"m ph" n", coi ½đi nh" m"t qu"c s"y ch. Sau buổi họp "lịch sử" này, quân Janjaweed được chính quyền NIF tràn dòng, ph"t l"ng thÝng US\$116, cung

cấp súng đạn, máy truyền tin và trọng pháo. Chúng mặc quần áo trộn y h"t như quân chính quy, cưỡi ngựa hay lạc đà. Mỗi lần chúng "hành quân", Không Quân chính phủ lợi dụng cơ hội trả thù, ném bom b"à b"i vào khu dân cư. Suốt 3 năm, Janjaweed cùng quân chính phủ thực hiện một cuộc thanh lọc chủng tộc kh"ng khi"p tại 3 tiểu bang Darfur. Hơn 200,000 người dân Phi Châu da ½en ch"t vj 2 tri"u r"oi ng"oi ph"i b" nhj ½i t"y nạn. Tháng 4.2004, trên 100,000 người t"y nạn tràn sang Chad, bị Janjaweed ½u"i theo, ½"ng ½" v"i quân Chad, hơn 70 du kích và 10 lính Chad bị t"y trận, khiến quốc tế phải quan tâm.

ThÝng 4.2004, International Crisis Group, trò s" è Brussels, B-, b"y c"y cũ tr"n 350,000 ng"oi Darfur cũ th" ½- ch"t v" ½đi vj b"nh. LHQ òc lượng đến 400,000 người dân Phi Châu da đen chết vì bạo hành và bệnh tật. Tính đến tháng 10.2006, có 2 triệu r"oi người phải bỏ nhà t"y nạn. Chính phủ Sudan b"o ch" cũ tr"n 9,000 ng"oi ch"t.

±l che ½"y t"i Ýc, t- n"m 2004, chính phủ Sudan h"y b" h" th"ng th"ng tin, b" t" vj gi"t c"y nhà báo và nhân chứng, xóa bỏ các bằng chứng nh" mã chán t"p th"l...Tuy chính TT Omar al-Bashir g"i Janjaweed lj "bàn "n c"p vj b"ng ½"ng" vj c"úc lúc b"y b" c"y bu"c lj "ng ½i"u kh"l"n ch"ng, chính phủ Sudan v"n bị Hoa K" l"t vj o t"i Ýc đj"t ch"ng.

Tháng 7.2004, bộ Ngoại Giao HK đã ghi tên Musa Hilal nh" lj 1 trong 6 l-nh t" du kích ch"u tr"y ch nh"m v"è nh"ng tr"ng t"i è Darfur. Ngjy 22.4.2006, H±BA/LHQ c"m Hilal vj 3 k" kh"y c" di chuy"n vj phong t"p t"i s"n c"đa ch"ng. Th" mj, ½-u n"m 2008, h"n ½đi c c" ljm c" v"l"n ½" c" b"t cho TT Omar El Bashir.

Ngjy 27.4.2007, T"y Y'n H"nh S" Qu"c T" (ICC) ra l"nh truy n- Ahmed Haroun vj Ali Kosheib v" 51 trọng tội chống nhân quyền và các tội ác chiến tranh gây ra tại 4 làng Tây Darfur. Nhưng Ahmed Haroun lại được chính phủ Sudan bổ nhiệm làm bộ trưởng Nhân Đạo Sự Vụ, rồi thÝng 9, cho ki"m nh"m ch" ½"ng ch" t"lch m"t



ủy ban để thụ lý các khiếu nại của các nạn nhân vi phạm nhân quyền. Haroun bây giờ là liên lạc viên của chính phủ Sudan với Phái đoàn nhân quyền LHQ-Liên Phi tại Darfur (UNAMID). Còn Ali Kosheib đang bị giam vào những trại khố, tháng 10, 2005 chính phủ Sudan thả.

Ngày 25.9.2003, chính phủ Sudan với SPLA ký thỏa thuận an ninh. Ngày 13.10, chính phủ ra lệnh thả al-Turabi. Ngày 7.1.2004, chính phủ với SPLA ký thỏa thuận về việc sơ dòng tị nạn ở nước sau chiến tranh. Tháng 3, al-Turabi lại bị tống giam đến 28.6.2005 mới được thả.

Chad thu xếp các cuộc họp ở N'Djamena, Hoa Kỳ và các quốc gia khác để Ngõng Bán Nhân Đạo ngày 8.4.2004 giữa chính phủ Sudan, JEM với SPLA. Phong trào Quốc gia cho Cộng đồng và Phái đoàn (NMRD) tẩy chay JEM, kháng cự. Tổ chức Liên Phi (African Union) thành lập Ủy ban giám sát ngừng bắn (CFC). Ủy ban này đã ra lệnh ngừng bắn, tại đây chiến tranh vẫn tiếp diễn ngày càng tàn phá hơn. 7,000 binh sĩ Liên Phi kháng cự sức bảo vệ các nạn nhân, Tổng thư ký LHQ, Kofi Annan phải kêu gọi đưa 22,000 quân LHQ vào thay thế cho họ. Theo tị nạn LHQ năm 2005, dân số Sudan 35.5 triệu mà số tị nạn năm 2004 lên đến 6 triệu người.

Ngày 18.9.2004, HDBA/LHQ ra nghị quyết 1564 cho phép thành lập Ủy ban điều tra, yêu cầu có hành động giết người hàng loạt và hãm hiếp ở Darfur, những kháng cự đã xảy ra tại đất nước.

Tháng 10, TT al-Bashir thông cáo lệnh cấm vận nhắm vào các nhân vật cho miền nam Sudan quyền tự trị hạn chế, nhưng thất bại.

Những lệnh cấm vận kéo dài 20 năm. Thành phần giao chiến chính gồm cũ, mới bản địa JEM, NMRD, SPLM/A với các bộ tộc Fur, Zaghawa với Massalit, bản địa địa phương Janjaweed do chính phủ Sudan (Khartoum) chỉ đạo và các chủng tộc Ả Rập, chủ yếu là bộ tộc du mục Baggara.

Ngày 9.1.2005, nhệ sứ giám sát của Liên Phi, chính phủ Sudan với SPLM ký Thỏa ước Naivasha

để giải quyết xung đột ở Kenya hay Thỏa ước Bao Quýt (CPA=Comprehensive Peace Agreement), giải quyết Janjaweed, giải quyết lực lượng phiến loạn và lập chính phủ liên hiệp, bảo đảm tự do cho miền nam Sudan trong 6 năm, tiếp theo sẽ là cuộc trưng cầu dân ý vào năm 2011 để quyết định miền này cũ muốn tách lập hay không. CPA quy định chia sẻ tài nguyên cho các vùng miền.

Nghị quyết số 1590 ngày 24.3.2005 của Hội đồng Bảo an LHQ về Sudan (UNMIS) cũ nhằm vào hỗ trợ việc thi hành CPA và các hoạt động nhân đạo, bảo vệ và phát triển nhân quyền. Hơn 14,000 nhân viên cứu trợ LHQ đã cố gắng lo nơi ăn chốn ở cho hơn 3 triệu nạn nhân chiến tranh Darfur. Hàng chục nhân viên LHQ bị thiệt mạng từ tháng 5.2005, sau khi chính phủ Khartoum với SPLM ký thỏa ước, lệnh cấm vận nhắm vào Nam-Bangladesh dẫn đến tình hình Darfur.

Tháng 10.2005, tân Hiến Pháp được phê chuẩn, thành lập Mặt Chính Phủ Quốc gia Thống nhất (GONU = Government of National Unity); các chức vụ trong chính phủ chia 52% cho Đảng NCP đang cầm quyền, 28% cho SPLM/A, với Mặt Chính Phủ Tự Do Miền Nam Sudan (GOSS = Government of Southern Sudan). Tầng tầng GOSS công nhận là PTT GONU. GOSS chấp nhận Hiến Pháp Lâm Thời Nam Sudan. John Garang, lãnh đạo SPLA làm tăng tầng GOSS, kiểm soát tầng GONU, những lệnh cấm vận 3 tuần lễ khi thúc đẩy ông gặp tai nạn ở Uganda vào ngày 30.7.2005. Salva Kiir Mayardit lãnh đạo quy định TT Nam Sudan từ 30.7.2005 đến 11.8.2005, rồi TT chính thức từ ngày 11.8.2005 cho đến nay.

Jan Egeland, người Na Uy, lệnh cấm vận giết người và Phó Tổng Thư Ký LHQ đặc trách các vấn đề nhân đạo và phối trí cứu trợ khẩn cấp từ ngày 6.6.2003. Tháng 4.2004, ông báo cáo về tình hình Darfur, báo cáo khoảng 750,000 dân đang lâm nạn.

Trong thời gian công tác tại LHQ, ông để lại một số nhệ vụ về Darfur:



- Chính phủ Sudan phii cam kæt viĩc giĩi giẻi và kiẻm soát du kích quân Janjaweed và bảo đảm việc nhẳm vào thường dân chẳm dứt ngay lập tức.

- Ước lượng các cơ quan nhân đạo đã gặp đợc kho"ng 350,000 ngợi suy nhỡi c ẻ Darfur - chx vj o kho"ng 1/3 sả ngợi c n cõu trĩ .

- Nh"n ½õi c cYc phĩ c trỡnh hĩng ngĩy do chĩnh người của LHQ thu lợm ngay tại Darfur về nhữg điều tàn khốc và vi phạm nhân quyền trầm trọng đối với thường dân.

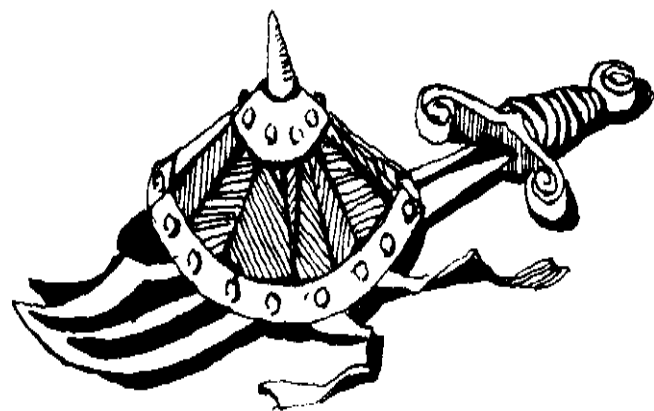
- Tại Darfur, giẻt người tập thể, tội ác chiến tranh, hẳm hiẻp, tội ác chống nhân loại, thanh lọc chõng tẻc quY rB rĩng.

Ngĩy 12.12.2006, trỡc khi tẻ gi- LHQ ½l vẻ hũu, ông Jan Egeland còn ngậm ngủi tâm sự: "Nẻi mĩ chĩng tẻi khẻng thĩ nh cẻng, nủi thẻng ra, nẻi mà chúng tẻi thất bại, là Darfur, Chad, Cõng Hũa Trung Phi, tYt c" cĩng mẻt vi ng".

Sir John Holmes ngợi Anh kÆ vủ áng tẻ ngĩy 3.1.2007, nh"n ½lnh: "Chĩng tẻi tiẻp tẻc thYly cYi đĩch xa dần đến độ hòa bình ở Darfur bây giờ đõng nhõ xa hẻn bao giẻ hẻt".

Theo tài liệu LHQ năm 2005, dân số Sudan 35.5 triệu, lợi tức \$530/năm/người mà số tĩ nạn nẻm 2004 lẢn ½ẻn 6 triũu ngợi.

(cYn tiẻp)



PHỒN VINH GIẢ TẠO

(THÂN PHẬN CÔNG NHÂN
TRONG THIÊN ĐƯỜNG CÔNG NHÂN CSVN)
(Tiẻp theo)



Thi Sẻn

SYch lỡi c 2 cõa tẻCS ghi rB: "tẻng phii thu phục cho đợc đẻi đả số dân cày và phải dựa vĩng vào hạng dân cày nghèo, phải hết sức lẻnh đạo cho dân cày nghèo làm thổ đẻi cẻng đẻng đức bẻn đẻi đẻi chủ và phong kiẻn" (Hả Chĩ Minh Toĩn t"p, t"p 2 trang 297).

Lúc còn yếu, CSVN bảo nhau dựa vào dân cày nghèo, bây giờ mạnh rồi chúng không dựa vào nữa mà đẻp lên. Dân cày nghèo lúc ấy nghe bẻn lưu manh "½Ynh trĩc" bẻn đẻi đẻi chủ. Đẻi đẻi chủ ½- u tiẢn bủ ½Ynh chẻt lĩ bĩ Nguyĩn Thủ Nẻm tẻc bà Cát Hạnh Long ở huyện Đẻi Từ, tỉnh Thái Nguyĩn, lĩ ngợi ½ẻ che giẻu vj nuái đõng cYc lẻnh đạo CS như Trường Chinh, Hoàng Quốc Viẻt, Phạm Văn Đõng, Lê Đức Thọ, Lê Thanh Nghĩ, Lê Giẻn... trong thời gian ĐCS còn hoạt đẻng bí mật. Trong "Tuần lễ vàng", bà đã quyẻn 100 lạng vàng. Bà lại hoạt đẻng trong hội phụ nữ, có 2 con trai là Nguyĩn Cẻng lĩm chĩnh uỷ trung ½õĩn vj Nguyĩn Hạnh là đẻi đẻi phó bộ đẻi thông tin. Nguyên phó thổ tẻng CSVN tẻĩn Duy Thĩnh viẻt trong hẻi kũ: "Sau nĩy khi sỏ sai CCRt xong, tẻi ½õi c nghe nhiẻu cán bộ cao cấp nẻi lại: 'Khi chuẩn bị bẻn Nguyẻn Thĩ Năm, Bẻc Hồ đả can thiệp và nẻi đẻi ú: Chẻng lẢ CCRt khẻng tẻm ½õi c mẻt tẢn ½lả chõ, cõng hĩ o gian Yc lĩ nam giẻi mĩ mẻ ½- u ½ẻ- phii b"n mẻt phõ nủ ½lả chõ hay sao? Nhõng cYn bẻ thẻa hĩ nh bYc cYc lĩ ½ẻ- hPĩ cẻ vẻĩn Trung Quẻc vj ½õi c tr" lẻi lĩ: 'Hả ½úc hay hả cYi, ½Eu ẻn thĩt ngợi c"! Thẻ lĩ ½ẻm hĩ nh hủnh Nguyĩn Thủ Nẻm!"



thĩ dò tâ quyËn cõa cty b'õo hiłm ½Ýi b'õo phĩ. CÙ khi thĩi hiłu ch× cÙ 1 n'õm. Thĩ dò tâ quyËn ngõei chõ h'ing ½ái vèi nhĩ chuy'An chẽ h'ing h'ĩi khi h'ing h'Ya chuy'An chẽ bũ th'it tho'ýt hay tãn th'it (un an ½ partir de la date ½ laquelle la marchandise aurait d'Átre d'livr'½e).

Bæ trõeng Tõ ph'Ýp H'ĩ H'ing Cõeng c'ng cho biẽt là trong năm 2008, do chỉ đạo quyết liệt của Bộ, nên đã giảm được 12% các bản án dân sự chưa ½õic thi h'inh. Quy'et li'it m'ĩ c'ng ch× ½õic cÙ 12% thì dân oan chỉ có nước

Trông trời, trông đất, trông mây

Trời cao, đất thẳm, mây ...bay mất rồi.

Tình trạng vô vọng như vậy, có những người bị oan òc qu'ĩ s'oc chũu ½úng ½' ½i t'õm c'Yi ch'et ½'ĩ tú gi'ĩi tho'ýt kh'ĩi c'nh s'ng ê ½'la ng'oc tr' n gian ½'p.

Ng'iy 18.8.2005, m'æt ngõei ½'ĩn áng t' t'nh Ti'En Giang ½' ½'An tú thi'Áu trõec tr'õ s' T'Ya T'ng L'nh S'ú Hoa K'ũ ê S'ĩi G'Yn. C'ng An ½' d'õp t' t' ½'õic l'õa v'ĩ ½'õa ngõei n'iy ½'ĩ m'it t'ich, ½'An nay kh'áng ai bi'et th'Am tin t'oc.

Ngày 29.9.2005, tại nhà tiếp dân số 1 đường Mai Xuân Thu'ng, quận Ba Đ'inh, Hà N'oi, bà g'õa Phạm Thị Trung Thu, 38 tuổi, ngụ tại 34 Lê Hồng Phong, tp Đà Lạt, đã tự thiêu chết một ngày trước khi bị thi hành lệnh cưỡng chế mất căn nhà, để lại con g'Yi mèi 2 tu'ai. B'ĩ nguy'An l'ĩ vi'An ch'õc gi'Yõ d'uc ở Đà Lạt bị vu cho tội tham ô, phải đi tù, ra tù thì bị mất việc làm, mất nhà, lâm cảnh đường c'ng, n'An b'ĩ ra t'õn H'ĩ N'ãi ½'ĩ khi'ũu ki'ĩn v'ĩ tú s'Yt, xác ở đâu Nhà Nước vẫn chưa cho biết.

Một trong nhiều thủ đoạn lưu manh l'áu cá v'at cõa ch'nh quy'En CSVN l'ĩ tung h'p'a mi' gi'Yy ch'õng nh'ận quy'En sử dụng nhà đất để nông dân không biết đường nào mà mò. Trước 1993, có loại giấy tr'õng, g'Am gi'Yy chõ quy'En c'lp trõec 30.4.1975 nh'õ b'ng kho'Yn, v'õn tú b'it ½'æng s'õn (b'½s). T' 1993 đến nay, có thêm 5 loại giấy nữa. Năm 1993, gi'Yy ½'p c'nh ch'õng nh'õn quy'En s'õ dòng b'½s c'lp theo Lu'õt ½'it ½'ai 1993; 1994 gi'Yy h'ng c'nh c'lp theo Ngh'ũ ð'nh 60 cõa ch'nh ph'õ; 2003 gi'Yy ½'p mèi c'lp theo Lu'õt ½'it ½'ai 2003 v'ĩ Ngh'ũ ð'nh 181

năm 2004 dành cho đất trống và đất đã xây nhà; 2005 gi'Yy h'ng 95 c'lp theo Ngh'ũ ð'nh 95 cõa ch'nh ph'õ; 2006 gi'Yy h'ng mèi c'lp theo Lu'õt Nh'ĩ Õ và Ngh'ĩ Đ'nh 90.

Nông dân không thể chạy theo thủ tục trong cái n'ãi canh h'Á n'iy ½'ĩ ½'i'ũu ch'nh gi'Yy ch'õng nh'õn quy'En s'õ dòng b'½s, ½'ĩn "cõa ½'ai" ti'En b'ĩ th'õeng ch'et ½'ũi v'èi c'Yn bæ ½'ĩ c'Yn bæ "no" h'æ.

Sau khi ph'ũ th'õ t'õeng Ho'ing Trung H'ĩi chõ tr'ung th'õng nh'at một loại giấy, ngày 25.9.2007, bộ Xây D'ng, bộ Tài Nguyên Môi Trường, bộ Tư Ph'Ýp ½' h'p b'ĩn, nh'õng c'nh nhau chỉ ch'ũe xem bæ n'ĩo s'Á c'ũ th'ũm quy'En c'lp gi'Yy? V'ĩn ½'ĩ n'iy t'ai quan tr'ng, v'ũ theo cu'ac th'ũm d'Y d'õ lu'õn n'õm 2005 ½'õic Th'õy ð'ĩn t'ĩi tr'ĩ, "tham nh'ng trong l'nh v'uc ð'ia ch'nh là nghiêm tr'ng nh'at tại VN".

Trong cu'ac c'ĩi t'ã n'ãi c'Yc ng'iy 31.7.2007, Mai Y'ĩ Tr'uc đã "đ'õc" Phạm Kh'õi Nguyên thay th'ẽ trong ch'õc v'õ bæ trõeng T'ĩi Nguy'An Má'ĩ Tr'õeng, bæ n'iy c'Yn th'Am c' ch'õc n'ng v'ẽ bi'ĩn n'ũa, c'ng b'½o b'ẽ h'cn. ½'ng H'ing VB, nguy'An th'õ trõeng bæ T'ĩi Ch'Ynh-Má'ĩ Tr'õeng, m'x' mai: "C'ũ ngõei cho r'ng có tình trạng các bộ muốn phát hành phối gi'Yy m'ũu v'ĩ b'õt c'Yc ½'la ph'õng ph'ĩi mua, k'ĩ c' gi'Yy khai sinh, b'õn sao gi'Yy khai sinh, gi'Yy ch'õng t'õ... Nhi'ũu ngõei cho r'ng ph'Yt h'inh ph'ái gi'Yy 'tr'ng' l'õm. T'ái ngh'ũ c'ng c'ũ th'ĩ nh'õ v'õy ch'ng. M' t' kh'Yc, trong c'Yc bu'ai h'p, k'ĩ c' cu'ac g'õp g'ẽ gi'ũa bæ trõeng Bæ T'ĩi Ch'nh-Má'ĩ Tr'õeng v'ĩ Bæ X'ây D'ng c'ng th'ẽ hiện màu sắc như không bên n'ĩo ch'ũu b'An n'ĩo, m'ĩ r'it v'á c'ẽ. Th'õ n'ũa, c'ng c'ũ ph'ng ph'it g'õ ½'Yy nh'õ b'õo v'ĩ quy'En lúc c'lp gi'Yy. T'ái cho r'ng c'ũ t'õ duy c'Yt c'õ trong qu'õn l'ũ, quy'En lúc trong qu'õn l'ũ, ch'nh v'ũ c'Yi ½'ũ t'nh h'nh mèi ph'úc t'ap như vậy".

Nông dân còn khổ về nạn thuế và lệ phí đ'õc c'Yc "½'nh cao trí tu'ĩ" ê ngay t' c'lp th'án x' s'Yng t'ao v'ung vít. Đ'ại bi'ũ QH Lê Văn Cu'ng cho bi'ẽt nông dân có nơi phải đ'õng tới 30 khoản phí và lệ phí, th'ĩ dò b'ĩ L'Á Th'ũ Thu Th'õo ê P6, Q5 cho bi'ẽt n'õm 2008 m'ai gia ½'õnh ph'ĩi ½'ũng 60.000 ½'ång ph'ĩ an ninh qu'ac ph'Yng, 10.000 ½'ång q'ỹ v'ũ ngõei



Phĩ, cho r±ng: "Dú Ýn m; t±nh ½± PHẢ duyĩt l; c. n thiÆt, vĩ lo cho ngōi s±ng thĩ c±ng ph"i lo cho... ngōi chÆt". Lại một cái "mòm chõ". Dưới chế độ XHCN, ngōi chÆt sōng h±n ngōi s±ng. Vĩ thÆ, ngōi s±ng ph"i khiÆu kiĩn.

Năm 1988, nông dân đồng bằng sông Cửu Long kéo lên Sài Gòn phản đối. Dân Thanh Nghệ Tĩnh tranh ½±u su±t th°p ni±n 1990. N±m 1997, đến lượt dân Xuân Lộc tỉnh Đồng Nai.

Theo ½ĩ±u 16 nghĩ ½±nh 97, trũ giY ½±t kh±ng k±m 3 trũ ½±ng 1m2, nhōng ½±a phōng ch± b±i thường 82500 đồng 1m2, được chưa đến 1/36. Tại Khu Công Nghiệp (KCN) Tân Hương, chính quyĩn Tiĩn Giang b±i thōng 50 trũ ½±ng m±t công (1.000m2) cho dân, rồi bán lại từ 1 đến 2 tỷ đồng. Bà Lê Thị Nguyệt khiếu nại chủ tịch tỉnh Tiĩn Giang Nguyĩn Hữu Trĩ tỉnh ½±t ã c±ng ngang giY ½±t n±ng nghiĩp, b±i thōng 70000 ½±ng m±t m2, trong khi giY thúc l; 10 trũ ½±ng. B; l±n S; i GYn biũu tĩnh, nũi: "Hồi 19 t±y th±ng sáu (2007), giữa ½±m ã v±n phYng QH2, b°t tòi tái vĩ, liĩng l±n xe nhõ con heo. ±õa bũ d°p tay, ½õa bũ bĩ ½± u, liệng dân còn thua con chó nữa... Tụi tòi cứ ở đây, ch±ng n; o gi"i quyĩt ãn th±a mòi vĩ".

Ngày 30.6.2007, dân oan tụ tập trước đồn Công An P1, Q6, Sài Gòn, 114 đường Phạm Văn Chi quyĩt liĩt ½Yĩ th" cYc b; L± Thũ Nguyĩt v; Cao Quĩ Hoa. Kho"ng 3 giĩ chiĩu, C±ng an ch"n xe ½Yĩ bắt một số dân oan về Tiền Giang lấy quần áo và thức ăn đã cạn kiệt sau 8 ngày biểu tình. Họ điện thoại cho đám biểu tình trước QH2 kêu cứu. Tất cả gi"ng tay ph"n ½±i ½Yĩ th" nhōng ngōi ½±ng bũ b°t giũ. Kho"ng 7 giĩ t±i, C±ng an v±i chuyĩn cYc b; Nguyĩt v; Hoa ½i ch± khYc. ±õic tin, 1 cõ áng v; 1 cũ bà g±t xĩu. Dân kêu Công an đưa 2 cũ gi± đi cấp cứu, bị từ chối. 10g30 ãm, thấy chân tay bà cũ ã lạnh, dân ãt bà cũ lên chiếc vōng c±ng về trōc QH2. C±ng an ½± chu; n bũ xe cõu thōng chõ bà không biết đi ãu. Sau ãược biết bà cũ tên Võ Thị Thu, 84 tuổi, quê Cai Lậy, ã hòi sinh tại Bĩnh Viĩn qu°n Phĩ Nhu°n. Sau biĩn c± n; y, c"

ngàn dân oan từ Q4 Sài Gòn và 10 tỉnh, Bình Phước, An Giang, Bạc Liêu, Hậu Giang, Bến Tre, Kiĩn Giang, Cé ±P, B; Rĩa, Vĩng T; u... k±o l±n S; i GYn trōng biũu ngũ t±ng cōng ½õ; n biũu tĩnh tại QH2.

Ngoài Bắc, từ tháng 5.1996, phong trào dân oan khiếu kiện khởi xướng do dân làng Kim Nổ, huyện Đông Anh, ngoại ô Hà Nội, chống lại lệnh ãng chiếm đất tư của dân ã bán cho ãại Hàn làm sân gôn bị ãàn áp. 1 phụ nữ thiệt mạng và 4 dân làng bị công an bắt. Dân chống ãi kéo ãài ãến tháng 12 thĩ ½"ng cho 600 c"nh sYt vĩ trang ½±n ½±i dân cướp ãt. 500 dân làng ãùng gạch ãá, g±y gộc chống lại. Ngày 30.12, ããng nhượng bộ, bồi thường US\$1.85 triệu cho dân làng và chiếm 128 mẫu ãt. Cuối năm 1996, dân Thái Bình biểu tình, từ tháng 5.1997 ãến ãm 26 r±ng 27 tháng 6 thì biến thành cuộc biến loạn, kéo theo hàng ngàn nông dân ở xã An Ninh, huyện Quỳnh Phụ, sau ã lan ra kh°p 5 trong 7 huyĩn trong t±nh: Quỳnh Phõ, Hōng H; i, Tiĩn H"i, ±áng Hōng, ThYĩ ThuY. Tbt ±± Mōi, ct Tr±n ±õc Lōng v; uy vi±n BCT Phạm Thế Duyĩt ã về tận nơi, thi hành kỷ luật một số cán bộ ãng viên ã lấy lòng dân chúng, nhōng sau ½ũ ½± cho c±ng an bĩ m°t b°t bP tĩ m; không xét xử những người tổ chức, lãnh ão cuộc ãấu tranh, phần ãng là cựu chiến binh của "quân ãội nhân dân", cán bộ về hưu. Trong tù, những người này bị nhốt chung với thường phạm. Công an theo lệnh "trên" ã khuyến khích thường phạm giĩt hại họ cực kỳ man rợ.

Ng; y 20.5.1999, trong khi Quốc H±i ½±ng h±p ở Hà Nội, 250 nông dân ở nhiều tỉnh ã biểu tình l±ng lĩ trước trụ sở ãể tố cáo nạn tham nhōng và cōng h; o Yc bY ho; nh h; nh ã cYc ½±a phōng. Ngōi gi; v; phõ nũ thu±c 74 gia ½±nh ã khu Chi a V±, tp H"i PhYng, l±n H; N±i ph"n ½±i cYc quan chức của ããng cướp ãt của dân; trên 30 phụ nữ t±nh ±±ng ThYp c±ng ra thõ ½± biũu tĩnh trōc trõ sē ±"ng CS.

(cYn ti±p)



Vị Hiều Biệt Sợ Sĩi Về Coe D, N VÙNG ĐÔNG NAM Á

(Tiếp theo)



Thức Nguyễn

VỀ tín ngōeng, ngōei Ljō tr'i qua nhiều thō tán giỠ. ƒ·u tiẨn lj Bj-La-Mán giỠ nhō ē ...n ƒæ. Kế tới là Phật giáo Đại Thừa (Mahayana) như ở Nƒpal, ViỈt Nam, Trung Hoa, TriỂu TiẨn, Nhƒt B'̄n. Dúa trẨn nhùng tōi ng Phƒt vj nhùng léi kh'c trẨn ½Ỡ ē b'̄n Talat tōm thŕy g·n Vientiane, nay trōng b; y ē B'̄o Tjng ViỈn Ho Prakeo, Phƒt GiỠ TiỈu Th=α (Hinayana), ½ōng ½·u lj Phƒt GiỠ Nguyễn Thỡy (Thƒrƒvada) nhō ē Cao MiẨn, ThỠi Lan, MiẨn ƒiỈn, Tịch Lan; nữ ½ōi c du nhƒp t= thỂ ký thō VIII.

Năm 1353, vua Fạ Ngutm dựng nước Lản Xảng; ông được cha vợ là vua Chân Lạp tặng một pho

tōi ng Phƒt b±ng vj ng ; áng chỉnh thōc chŕp nhƒn Phật giáo làm quốc giáo và thúc đẩy thần dân bỏ viỈt thē cĩng linh hãn (animisme).

Cũng như bất kỳ dân tộc nào trên địa cầu, người Ljō cũng mê nỄn v'̄n hác cōa mōnh trōec tiẨn l; thç, sau mèi ½Ễn v'̄n xuái. Trōec thỂ ký thō XVI, thơ thắm đậm thuyết linh hồn, nhìn đâu cũng thấy linh hồn. Khi bị thiên tai, hoạn nạn, bệnh tật, người ta sì h-i tōm ½Ễn cỠc Mo (=th· y mo) nhē cōu ½æ. Chính những Mo đặt ra những câu thần chú (incantation) bằng những bài thơ kỳ lạ; do đó nảy ra loại thơ trữ tình. Văn xuôi có loại truyền khẩu và loại bác học. Loại truyền khẩu là những truyện thần tiên, những truyền thuyết. Loại bác học được kh'c trẨn nhùng bia ½Ỡ cã hƒc ½ōi c viỈt trẨn lỠ gãi ½Ủng thj nh tƒp, kẤp giữa hai bì; gả bêi hai sì i đây. Những tác phẩm bác học khá nhiều, như: Thao Houng Thao Cheuang, Sinxay, Xieng Miang, Pha Lak Pha Lam (phbng theo Ramayana ...n).

Cái Khèn là một nhạc cụ được nhiều sắc tộc ở ƒáng Nam Ý sƒ dòng, nhōng Khj̄n cōa mải s'c tæc mải khỠc: Mōéng, Mjō, La Hổ, Ljō,... CỠi Khaen (=Khèn Lào) có một âm giai bảy âm, trong đó có năm âm hay được dùng. Khaen dài từ 2 đến 6 khuỷu tay (80 cm - 240 cm), càng dài âm thanh càng trầm. Có hai loại Khaen: Khaen 7 đôi ống đi ng thōéng hçn, ½l tŕu giai ½iỈu; Khaen 8 ½ái áng chđ yỂu đi ng ½l ½Ỉm cho ca khĩc. Khaen được coi như nhạc cụ đầu đàn, dùng một mình hay trong dàn nhạc. Dàn nhạc Lào thường có: một số thay ½ái Khaen, mæt Rang Nat (=mæc c· m, xylophone), mæt Khong Vong (=d-y cāng bả trí theo hōnh bỠn nguyỈt), nhiều trāng con, nhiều So (=nhị). Khaen thường được dùng cho đoạn dạo nhạc và đoạn kết thúc. Khaen được dùng trong mải tōnh huāng: tỂ th· n, lẨn ½āng, lỈ hæi, ½ua thuyỂn, b'̄n phỠ bāng, tỠn t·nh trai gỠi,....

Sú tích cỠi Khaen nhō sau: Xōa cũ áng vua tẨn gài Viphasi Tiao ½i s'̄n, mỈt ngāi ngh×, nghe tiỂng chim hŭt vj giữ reo, cçn mỈt tan biỂn; vua nŭi vèi đoàn tùy tùng hể ai làm được nhạc cụ như tiếng đó thđ vua thōēng; ngōei ½æi trōēng l; m ½ōi c; vèi



những âm thanh du dương trầm bổng, vua hoan hỉ và tươi tỉnh, quyết định đặt tên cho nhạc cụ ấy là Khaen, cũ nghi- l; "ngħ× ngçì, thō gi-n".

Người Lào là một dân tộc ưa hát, họ hát trong nhiều dịp: hÿi m-ng hÿi nfm, l; m ruæng l; m r'ly, đón gõ nhịp củi, câu cá đơm đó, cưới hỏi, sinh đẻ, ma chay, hãn hÿ, trai gÿi g'p nhau trong lí hã, trōec ngōeng cøa, ngo; i ½ōeng, ngo; i chì,... Những điệu hát dân gian miền bắc gọi là Kháp, miền nam gài l; L-m. Ngōei ta ½ēm ½ōi c kho'ng 70 ½ĩũ Kh'p v; L-m. Kh'p Sam Neua u s- u, L-m Saravane mạnh mẽ, Lãm Siphadone vui và lưu loát,... Kháp và Lãm thường kèm nhạc và múa. Riếng lãi hÿt ½ãi ½ÿp trai gÿi gài l; L-m Lōi ng. Ngôn ngữ biên đạo múa (langage chorégraphique) diễn đạt chủ yếu bằng Mudra (điệu bộ bàn tay, ngón tay, cổ, thân mình, mắt, có năm trăm biểu tōi ng). ½ÿly l; lãi mĩa chuyãn nghiĩp. Cÿn lãi múa dân gian gọi là Lãm Vông (=múa vòng) rất được ưa chuộng: những người múa tạo thành ba vÿng trÿn, mæt d; nh cho mĩa ½çn, mæt d; nh cho mĩa ½ái, vÿng thō ba ½çn hay ½ái cng ½ōi c. Bōec tú nhiãn, uãn ½o cÿnh tay v; b; n tay, cø ½æng nhã nhàng thân mình theo điệu nhạc. Nhãy rồi nhãy tiệp, nh' y tiệp nũa, cũ khi nh' y ½ãn sÿng mèi thái. Mĩa ½ái kháng ½ōi c ám nhau nhō trong lãi khiũ vũ Âu Châu. Trong múa đôi, các vũ nữ ngồi quanh s; n nh' y; vñ nam ½ãn trōec vñ nữ m; mñh chân, ch'p tay vÿi (Nop) mèi nh' y; khi nh' y xong cng lại phải vái cám ơn.

Người Lào sùng đạo Phật nên chỗ nào cũng có Vat (=chùa), có Thạt (=tháp). Thủ đô Vientiane có Thạt Luang (=Tháp Lớn) xây năm 1566 bởi vua Satthathirath, Vat Sisaket xây năm 1818 bởi vua Anouvong, Vat Ongtu (=Chùa Phật Thiêng) xây thê ký thō XVI cũ tōi ng Ph'ot b; ng ½ãng ½en cao 4 mét, Thạt Đãm (=Tháp Đen) xây thế kỷ thứ XV cũ tōi ng th- n r' n 7 ½- u. Cã ½á Luang Prabang cũ Vat Xieng Thong (=Chùa Thành Vàng) xây năm 1560 do vua Satthathirath, Vat Mai (=Chĩa Mòi) xây năm 1821, Vat Visum (=Lãng Visum) xây n- m 1513 do vua Chao Visum hñh bÿn c- u, chĩa

một di vật của Phật, Thạt Prathoum (=Tháp Sen) xây năm 1504 do hoàng hậu vua Visum. Xieng Khouang có Thạt Sikhotabong xây thế kỷ IX bởi vua Nanthaser. Savannakhet có Thạt Inghang xây thê ký thō VI, ình hōeng ...n giYo Khmer. Champassak có Vat Phu (=Chùa Núi) xây thế kỷ XIII trãn phê tích Vat Phu cũ cĩa ngōei Khmer.

Cái Thạt Luống (=Tháp Lớn) ở Vientiane vừa cũ, v- a to nh'it nōec L; o nãn ½ÿng ½ōi c nũ ½ãn ê một đoạn riêng. Nó được xây cất từ khoảng sáu thế kỷ trước khi có nước Lãm Xảng, nghĩa là xây từ thế kỷ thứ VIII, xây trên nền cũ của một ngôi chùa Khmer. N- m 1566, nũ ½ōi c vua Satthathirath trĩng tu v; ½' t tãn l; Lokachoulamani, nghi- l; "Kiãn Trĩ c Cĩa Thê Gièi". Nũ cũ đÿng d'p cũ ngái chĩa Boroboudour ê Java. Nũ cũ chĩa mæt ½ât xōng sãng cũ Ph'ot Thích Ca.

Cÿi Sala l; cũ nh; chung cũ ngōei L; o, cũ chōc n- ng tōng tú ngái ½ñh cũ ngōei Viĩt: nçì thē th- n l; ng, nçì hãi hãp b; n viĩc l; ng, nçì tiệp khách lạ,... Nhà của thường dân thường là nhà sàn, đứng trãn mæt hĩ thàng cạc, cũ khi trãn m' t ½'it, có khi trên hồ ao, sông ngòi. Người Lào đã có câu tōc ngữ: "Ai ê nh; s; n, ñn cçm nệp, chçì kh; n, ½ũ l; ngōei L; o chính táng".

Ở khắp nước Lào, chỗ nào cũng có tượng Phật, ½đ tō thê ½ōng, ngái, n; m, ½đ cẽ to, nhpũ, ½đ cẽ chạm nổi thấp (bas-relief), nổi cao (haut-relief), nãi gã (ronde-bosse). Ngo; i ra, cũn cũ nhiều bōc chạm rōng, rãn, hổ, lá bò đē, hoa sen,... Nghệ thuật đēt ở Lào đạt tới một trình độ cao và rất phổ biãn. Mãi cũ gÿi ½ũ biết đĩt ½ĩ trē th; nh vì tất. Miền bắc mất đi nhiều mẫu đep do xung đōt quân sũ ê hai thê ký XIX v; XX, nhōng nay ½- phōc hã ½ōi c m' u Thÿi Nguãn cũ Sam Neua, m' u L; o Phuan cũ Xieng Khouang, m' u Lũ cũ Luang Prabang. Miền nam cũn giũ ½ōi c nhiều m' u cũ ½ĩn. Ngōei ta đĩt v' i bãng hay lòa. M' u trang trĩ thãng thōeng l; : Nak (=r' n th- n), Siho (=sō tō- voi), Mom (=ngũa-hōçu) Tohong (=thiãn nga),...

Y phōc Phĩ B; o (=con trai) gãm: Yo ng' n cũ cũ ½ōng, tay d; i, cũ c cũ trōec ngúc, may b; ng v' i



tr°ng ho´c m_{ij}u ch_{ij}m; Qu·n ½i i m´c trong; Sampot (quần túm) mặc ngoài, khâu thành ống røng, d_{ij}i quỖ gãi, ½òic buæc b±ng hai nĩt b°t ch½o nhau v_{ij} bỖm v_{ij}o bông, may b±ng v°i ho´c lòa, trang trí những ô vuông xanh đỏ, đen; Phạ Phè, là mæt miÆng v°i røng 0,8 mæt v_{ij} d_{ij}i 1,6 mæt, mang theo, d_{ij}ng v_{ij}o ½đ viĩc (qu¶n ½· u che n°ng, qu¶n quanh bông l_{ij}m x_{ij}-rong, l_{ij}m kh°n lau, tr°i ra ½¶t thay chiếu, túm lại làm bọc,...).

Y phòc Phĩ SỖ (=con gỖi) gãm: Yò ng°n, xÀ ngực, có hàng cúc bạc cài phía trước, tay lơ lửng ½Æn b°p tay; Xln (=vỖy) cao ½Æn ngúc v_{ij} buáng đến bắp chân, không xòe quá, không bó quá, ngày thóeng b±ng v°i m_{ij}u ½°m, ng_{ij}y lĩ b±ng lòa m_{ij}u tõi tá ½ĩl m ch× v_{ij}ng, ½óeng viÆn hoa v°n røng ê gấu óng ánh; Phạ Biang, là khăn vắt chéo trên bờ vai, ám bũ l¶y ngúc v_{ij} ½ĩ hê vai bẢn ph°i. ½ã trang sòc cã truyÆn gãm: khuyẢn tai, kiÆng cã, xuyên cổ tay, thắt lưng bạc mạ vàng. Tóc búi cao v_{ij} lĩch sang mæt bẢn tráng r¶t thç mæng. Ng_{ij}y nay con trai thích m´c „ u phòc v_{ij} con gỖi ½ĩ r°ng tr°ng.

BÆp nĩc ê c° nõec L_{ij}o thóeng d_{ij}ng Kh°u Niaou (=gạo nếp) đồ lên trong chõ thành xôi, nõng ê th_{ij}nh phã nõעי ta cñg hay d_{ij}ng Kh°u Jao (=gạo tẻ) nấu thành còm. Khậ Lám (=còm lam) cũng rất phổ biến: đồ gạo nếp vào một ống tre, cho nõec M°n T_{ij}n (mæt thõ d÷a) v÷a ½đ, rãi nõeng c° lẢn. Thõc °n thõ nõעי L_{ij}o thích mỦn Pin (=nướng) và Lạp (=tái), làm bằng thịt trâu, lợn, gà vilt, tám cua, cỖ, rau,... Cheo l_{ij} mỦn °n ½çn gi°n: xái ch¶m m°m cỖ, træn èt nõeng. Tam Som l_{ij} mỦn x_{ij}-lỖt ½u ½đ xanh. Canh ½àac M°y (m°ng non) n¶u vèi lỖ lât. ½óeng l_{ij}m b±ng M°n T_{ij}n (=½óeng d÷a) ngon hçn ½óeng mĩa r¶t nhiỂu. Rõi u l_{ij}m bằng Khậ Niaou (=gạo nếp) hoặc bằng Khậ Cầm (gạo nếp đen, nếp cẩm?). Mọi người đều uâng, c° ½_{ij}n b_{ij} cñg uâng. Theo truyÆn thãng, bao giờ chủ nhà cũng là người nâng cốc trước tiên.

Trai gỖi L_{ij}o l_{ij}m quen tøm hiỂu nhau dĩ d_{ij}ng, cèi mê. Con gỖi t÷ 16 tuổi trê lẢn ½òic tú do tiÆp

bạn trai ở nhà, có thể cùng bạn trai đi dự các Bun (=lĩ), cỖc Ngan (=hãi chĩ) trong ho´c ngo_{ij}i l_{ij}ng. Nh_{ij} n_{ij}o cũ con gỖi tòi tuãi d°y thõ m_{ij} ½òic nhiỂu ch_{ij}ng trai lui tòi thõ ½¶y l_{ij} mæt ½iỂu h-nh dĩn. Ngõעי L_{ij}o quan niĩm trai gỖi nõ cỖt vèi nõec, tú nhiẢn hĩt nhau qua giao tÆ. (Ngõעי Viĩt thõ quan niĩm nõ lòa vèi rçm, g·n nhau dĩ sinh chỖy nh_{ij}, nguy hiỂm). Việc hôn nhân gồm ba lễ: Thạ Tham (=lĩ b°n tin); Ngan M°m (=lĩ hpi), kçm vèi Kh_{ij} Khun Phĩ (=lĩ v°t cỖy yÆt Th·n Ho_{ij}ng) v_{ij} Kh_{ij} ½Ỗyng (=lĩ v°t thỖch còi); Vi Va (=lĩ nghinh hán), kçm vèi Sou Khouan (=lĩ gãi vĩa) m_{ij} hõnh thức là Pha Khouan (=mâm tiệc cho vĩa), không thĩ thiỂu ½òic, ½àac H°c (= hoa cau) v_{ij} Phouk Khen (=buæc ch× cã tay). Sau hán lĩ, Ch_u B_{ij}o (=chú rể) vè ở nhà Chẩu Sáo (cô dâu), người Lào gãi l_{ij} Vivahamongkhon (=gõi rĩ, thẢ cõ: r½sidence matrilocale, tõi uxorilocale). ½Ủ l_{ij} mæt ½iỂu l_{ij}nh, vò: " ½°y lòc khèi ma liĩng phỖ th°u, pan ½°y kh°u tỄm l_u tỄm dia" (= ½òic con rĩ vỄ nuái bố vợ, như được gạo đầy lã đầy kho) (khác với nõעי Viĩt: "Ổ rẻ như chó chui gầm trạn"). NÆu Ch_u SỖ vỄ ê nh_{ij} Ch_u B_{ij}o thõ l_{ij} Avahamongkhon (=phu cõ: r½sidence patrilocale, tõi virilocale). ½Ủ l_{ij} mæt ½iỂu x¶u, vò: "Au lòc ph°y ma dĩ n°m nh_{ij}, pan au phĩ ma h_{ij} x_{ij}y hõçn" (=Đem con dâu về với mẹ chồng, như đem quĩ về bP trong nh_{ij}).

Tục xâm mình của người Lào có từ hai ngàn năm trước, khi họ còn ở miền Vân Nam. Cổ tục n_{ij}y ½Æn giũa thÆ ký thõ XX v°n cỖn. Theo Paul L½vy trong Histoire du Laos, cỖc nõעי L_{ij}o, L_{ij}o Yuan, Lự, Shan xâm mình lúc dậy thì bằng hình rồng, voi. Mấy chõ sau đây là không được xâm: da ½· u, tai, phiỖ trõec cã, nỖch, lỖng b_{ij}n tay, m°t trong các ngón tay, gan bàn chân, mặt dưới các ngón chân. Những nơi thường xâm là: ngực, cánh tay, đùi. Một ngạn ngữ Lào khẳng định: "10 ch°n, 20 chãn không giá trị bằng hai đùi được xâm, nó nõ ½°t trẢn mõnh ng_{ij} n chiÆc ch°n khiÆn phỖt nõng lẢn". Cũ ba m_{ij}u thãng dòng l_{ij} ch_{ij}m, ½en, ½p.



Cách chế tạo mực để xăm rất phức tạp. Kỹ thuật xăm cũng cầu kỳ, công phu lắm. Khi xăm khá đau nẢn cũ khi ph̄i đĩng tềi thuác phiỄn. Cũ khi bũ nhiễm trùng vài tuần. Người ta tin rằng xăm mình sẽ tránh được dao đạn, vết cắn, trờ ra với những cú đấđm cú đá, mang lại may mắn. Nhiều khi người ta xăm đùi và bụng dày đặc đến nỗi từ xa nom như mặđ ngōeí m'c qu. n ½i i xanh.

Ngōeí Lj̄o nhuẵm ½en r̄ng nhō ngōeí ViỄt, Cao MẢn, M̄ Lai xōa. Paul L̄vy cũng viỄt lj̄ ngōeí Lj̄o tin rằg r̄ng ½en nẢn nhuẵm r̄ng cho giẵg vèi "tả tiỄn". Hà nhuẵm r̄ng lĩc đ'oy thō. Ngj̄y nay, hà ½l̄ r̄ng tr'ng, c' nam l' n nũ.

Cũg như nhiều dân tộc ở Đông Nam Ỗ vj̄ ê Ấn ĐỘ, người Lào cũng nhai trà. Ở Lào, miếg tr. u đĩng trong lĩ Sou Khouan tōc lj̄ lĩ gài vĩa, mj̄ hoj̄ng gia gài lj̄ lĩ Basi. MiỄg tr. u cay quỖ ½ai vèi trẢ con nẢn cỖc b̄j̄ mẢ ½ĩt cho chĩng nhũng miỄg tr. u nhai dẽ dang ½̄ gi' m ½æ cay.

Lĩ hæi gài lj̄ Boun. Cũ 4 Boun chĩnh thōc cõa chĩnh phũ hiệđ nay và khoảng 15 Boun lớn do dân gian tả chōc l'ly, trong ½ũ cũ 3 Boun ½Yng chĩ ù nhỄt, Boun Vat Phu, Boun Bang Fay, Boun Souang Heua. Boun Vat Phu (=lĩ hæi Chia Nĩi) ê Champassak ½ōi c tả chōc vj̄o ½. u thYng Hai, cũ đũa voi, chọi trâu, chọi gà. Boun Bang Fay (=lĩ hæi phỖ lỏa) ê Khammouane ½ōi c tả chōc vj̄o giũa tháđ Năm âm lịch vào đầu mùa mưa, kéo dài b'̄y ngj̄y ½Ảm. Ngōeí ta thi phỖ th'ng thiẢn ½Ảp và bay cao. Có chiếđ làm bằng nguyên cả một cây tre, khi ½ật lẢn thō xĩt khũi, vĩng v'̄y bay lẢn tréi rồi không nhìn thấy đâu nữa. Đó cũg là lĩ cầu mōa. Mặđ sả ½j̄n áng hũa trang thj̄nh ½j̄n b̄j̄, chọi một màn kịch ngắđ với âm nhạc và nhắđ múa, bắt th. n trōng ra mặđ đōcng v'ot (phallus) b±ng gả nh±m mōc ½ĩch khĩch ½æng th. n linh nài gi' n lj̄m mōa ½ả xuẵg, l'ly nōc lj̄m ruẵg. R̄ rj̄ng Boun nj̄y cũ lĩẢn hĩ m'ot thiỄt vèi tĩn ngōẽng phẫđ thục xōa cõa ngōeí khu vúc ẵg Nam Ỗ. Boun Souang Heua (=lĩ hæi ½ua thuyỄn) ch× ½ōi c tả chōc sau mi a c'ĩm phYng Ph'ot giỖ. Mi a nj̄y k'õo đj̄ ba thYng, nh±m mi a mōa. HẶđ mi a c'ĩm phYng

vào khoảng tháđ Mười, các tu sĩ lại đượđ phép đi khỄt thục ngoj̄i tu viỄn, gài lj̄ Boun Ok Phansa. Ngj̄y hám sau, ngōeí ta nả nōc k'õo nhau ½i xem lĩ hæi ½ua thuyỄn trẢn sáđ Cõu Long. Mải thuyỄn cũ 45 tay chj̄o. Cũ hai nhũm nài b'ot lj̄ nhũm cỖc tay ½ua "Bòng Tr'ng" vj̄ nhũm cỖc tay ½ua "Bòng ẵn". Nhũm Bòng Tr'ng lj̄ ngōeí Luang Prabang của nước Lản Xẵg, tức là người Lào bên tả ngạđ sông Cũu Long, chỉ xăm chân, không xăm bụng, v'ũ lẢ ½ũ mj̄ bòng tr'ng. Nhũm Bòng ẵn lj̄ ngōeí nước Lản Nả xưa, tức là người Lự bên hữu ngạđ sông Cũu Long, xăm từ bắp chân đến rốn, vì lĩ đó mj̄ cũ bòng ½en. Ngōeí ta nũi r±ng ngōeí Bòng Tr'ng biỄđ chj̄o thuyỄn t̄ lĩc cỖn nh̄p tuẩi, thuác nằđ lòng từng khúc sông, nông hay sâu, phẳđ l'ng hay cuẵ xoỖy, Ảm ½Ễm hay thỖc ghỄnh, cho nẢn hà cũ thĩ vōi t qua ½ōi c khắđ khũ kh' n bỄđ cứ trở ngạđ nào. Đó mới thực là những tay chèo thuyỄn xōng ½Yng vèi danh hĩũ. CỖn ngōeí Bòng ẵn ch× chj̄o thuyỄn quanh qu. n nhũng nặđ đĩ đj̄ng, lĩ sũg giũ.

(CỖn tiỄp)





THẠC BỊT Q PHAN VFN THUON

Vong B'n

Bít Cìn

Ch²ng l_i v⁻n s^l, ch²ng nh_i th^c
 Ngọn bút lâu ngày mực đã khô
 Th^ly ½^lym khoa danh tham l^c b_n
 Nh^ln ph^ong t^oc t^o b^lym danh nh^c
 Gi^ln quân thảo khấu buồn dân tộc
 H^on l^ln b^oc ph^ong chi^lem c^li bé
 Quốc nạn, bút cùn đầu sợ gãy
 Đam loài khuyển mã, b^on ăn đ^o.

Bít Th^lp

Ngàn bít tái m_i s^oc t^ua ch^lng
 H^ong v^l nh^ung k^la b^lyn non sáng
 Ti^lu trừ gốc rễ quân vô đạo
 T^ln diệt ổ hang l^lu bạo cu^ong
 C^lng nh^o thân trao người vị kỷ
 Kh^lng qu^ln l^let m^lt bàn v⁻n c^lng
 Bút không dung thứ loài sâu mọt
 M^li quốc cầu vinh hại giống dòng.

o_in K^lt

Tái ½^ong b^ln h_i nghe c^lyc áng
 Lu^on b_in v^l chuy^ln c^ou non sáng
 Ba m^oci n⁻m tr^oec kh^lng ½^oi n k^lt
 Một v^ln ngày sau vẫn bất đồng
 Xin nh^e giang san ½^lng r^lych n^lyt
 Đ^lng quên dân tộc vẫn chờ mong
 Côn Hồng cháu Lạc Nam Trung Bắc
 H-y c^ou Vi^lt Nam, hi^lp m^lt l^lng.

Ng^oei Vi^lt l^ou v^ong l^om k^la t_i
 V⁻n b^lng h^lc v^l c^lu thua ai
 Thi^ln v⁻n th^lu hi^lu tr^li cao th^llp
 ½^la l^lu l_iu th^lng ½^ltt m^lng d^oy
 B^ln bi^ln n^lm ngang v_i i t^llc gi^lly
 N^lm ch^lu tr^li r^ong m^ot bàn tay
 Qu^e cha, c^ong s^ln mang d^lng hi^ln
 C^li m^lt kh^om l^ong hà ch²ng hay.

Ng_i i Ph^l

C^o ph^l Cao Cé mèi b^oc c^o u
 X^ly cho v^l đ^li để ng^li câu
 Ti^len t_i, ½^la v^l, v_i danh vàng
 Nhan sắc, thanh lâu, v^oi t^lu lâu
 Th^lt th^lp c^o lai g^ly đ^lem nh^uc
 N^ln sinh lịch sử xếp hàng đầu
 M^lt th^li v^lng làng tr^ln tr⁻m hà
 S^l khí h^ung tâm xưa bỏ đ^lu?

S^l khi h^ung tâm xưa bỏ đ^lu
 L_im ng^oei ch²ng ng^l tr^oec xem sau
 Danh th^om thu^l ½^ly bay theo gi^l
 Nh^c nhu^c h^lm nay ch^ltt ng^op ½^o u
 N⁻m t^ong hi^ln ngang ½^lEn nⁱ n^oec (*)
 Cao C^o h^ln hạ tr^on g^lm tàu
 Dân Nam bị m^ly người như thế
 M^l Vi^lt bao gi^e h^lt kh^l ½^lau?

* N⁻m v^l t^ong QLVNCH tu^ln ti^ltt ng_i y 30-4-75

ISSN # 1065 6871

Đại Diện : Ban Phụ Trách Người Dân
Chân bìa : Vương Đạo
Thức hiệ n : Tộc & Mp
Phân phối : Mai V-n & „n

Thì Lĩ Chung

Xin gởi b; i ½En NgD b±ng Email ho c floppy disk (tất nhất là đĩa CD để tránh hư hại dọc đường, và xin cho biết đã dùng loại tiếng Việt nào, cùng loại program nào). Trôngg hì p việ t tay ho c ½Ynh mYy, xin ch× đĩ ng mạt m t gi ỹ. Tyc gi t cũ thì đĩ ng nhi ều bĩ t hi ỹ, nhõng phải cho biết tên thật, địa chỉ, số điện thoại để tiện liên lạc khi c-n.

B; i gởi cho NgD xin ½±ng gởi cho cYc bYõ khYc v; i ngược lại. NgD không trả lại bản thảo, floppy disk.

B; i mu ỏn ½±ng klp s ỏ, xin gởi tẻi trỏc ng; y 15 thYng trỏc.

Ngo ỏi trừ nhữg bài ½±ng chủ vu ỏng (Swiss/Helvetica), m ỏi ú ki ẻn l; c ỏa ngỏe i vi ẻt, kh ỏng nh ỏt thi ẻt l; c ỏa NgD.

B; i trich ½±ng t± NgD, xin n ỏu r ỏ xu ỏt x ỏ.

GiỖ BỖ

Tại Hoa Kỳ: \$US 2. 00/s ỏ, hay cho 12 s ỏ:
g ỏi Bulk Rate \$US 18. 00
g ỏi First Class \$US 30. 00
(xin vui lYng ghi r ỏ First Class)

Tại Canada, Au ch ỏu: \$US 34. 00
(12 s ỏ, g ỏi Air Mail)

Tại Uc, Y và Phi ch ỏu: \$US 40. 00
(12 s ỏ, g ỏi Air Mail)

Sau khi nh ỏn ½ ỏi c chi phi ẻu, NgD s ỏ g ỏi s ỏ bYõ ½- u ti ỏn v; i o l- n phYt h; nh k ẻ ti ẻp. N ẻu kh ỏng nh ỏn ½ ỏi c b ỏo trong v ỏng m ỏt th ỏng, xin vui lòng liên lạc với Ban Phụ Trách để tìm nguyên nhân.

Khi ½ ỏi ½ ỏa ch ỏ, xin vui lYng th ỏng bYõ trỏc t ỏi thì u 30 ng; y ½ l klp ½ ẻu ch ỏnh danh sYch cho l- n phYt h; nh k ẻ ti ẻp. N ẻu kh ỏng nh ỏn ½ ỏi c bYõ sau khi ½En ½ ỏa ch ỏ m ẻi, xin bYõ cho NgD ½ ỏi c r ỏ.

Chi phiếu, thư tử, liên lạc xin đề:

Người Dân

PO Box 2674 - Costa Mesa, CA 92628, USA
Tel: 1-714-549 3443 - Fax: 1-714-549 3443

C Ờ M ỒN

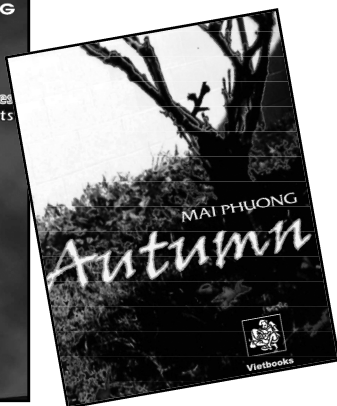
BPT thành thật tri ân các thân hữu/độc giả nhiệt tình ủng hộ, mua, hoặc mua tặng báo dài hạn dưới đây: Có những trường hợp chi phiếu đến lúc báo đã lên khuôn hoặc phát hành rồi, nên nếu các bạn không thấy liệt kê tên m; i v ỏn nh ỏn ½ ỏi c... h ỏng thì l p, xin vui lYng xY t ỏi v; i b p qua cho.

Nguyen T. Ha, Stanton CA, 1 n ỏm 20.00
Australian Nat. U., Canberra AUST, 1 n ỏm 35.00
Salt Lake City Pub. Lib., Salt Lake City UT, 1 n ỏm 16.00
Ho Chinh, Northridge CA, 1 n ỏm 20.00
Nguyễn Xuân Hoàng, Metuchen NJ, 1 năm 20.00
Nguyen Minh Tuan, Norcross GA, 1 n ỏm 20.00
Truong Anh, Pompano Beach FL, 1 n ỏm 20.00

Ng ỏ X ỏ, Amarillo TX, 1 n ỏm 20.00
Lam Huu Duc, Ellenwood GA, 2 n ỏm 40.00
L- Ho; ng Trung, Westminster CA, 100.00
Tr- n Th ẻ Ki ẻt, Los Angeles CA, 100.00
L- Ho; ng Trung, Westminster CA, 100.00
Tr- n Th ẻ Ki ẻt, Los Angeles CA, 100.00

BPT cũng thành thật mang ơn các đồng nghiệp và thân hữu gửi cho NgD các tài liệu, bản tin, báo:

Ti Vi Tu- n San 1180-1-2-3 m ỏi s ỏ 1\$50/2\$00 t c (49 Victoria Parade, Collingwood, Vic 3066, t c); Th ẻ Gi ẻi Ng; y Nay 203 m ỏi s ỏ 5\$00 (1150 N. Broadway, Suite 501, Wichita KS 67214). Florida Vi ẻt BỖ 198 kh ỏng ½ ẻ gi ẻ (P.O Box 277625, Miramar, FL 33027-7625).



SYch M ẻi

tử sách Người Dân

VIETNAMESE COMMUNISTS
Viet Thuong, 500 pages,
\$20.00

AUTUMN
Mai Phuong, 300 pages,
\$10.00

Tạp chí Người Dân ra đời với mục đích tạo phương tiện cho những người dân bình thường nói lên sự suy nghĩ của mình về những mong ước, ưu tư đối với bản thân, đất nước.

Từ bao lâu nay, người thường dân chưa hề có tiếng nói. Ch× cũ cYc nhj bYô, nhj v n chuyAn nghiĩ p, cYc vll khoa b nng, cYc tã chóc, ½ nng phYi nUi giĩ m.

Những tiếng nUi trAn kháng sai, không kháng ½õ. Ph i cũ sự lên tiếng của người dân ở mọi thành phần, để tạo một sự ½ãng thu n cho tọcng lai ½jt nõec. Nêu kháng, mài vĩc sÁ lại diễn ra như cũ: một thiểu số lãnh đạo lại vẫn quyết định số phận của dân tộc, bất chấp những đòi hỏi thiết thực của ½a sã.

Biến cố ngoạn mục nhất của năm 89 là sự tan rã liên tục của khối cộng s n. Cao trj o ½Yi gi i phũng con ngõei ½i ½õic tự do dân chủ của những người cùng khổ trong các nước cộng s n ½ang tñn cãng vj o thj nh trũ chõ nghlã Mỹc.

Sự tan rã của cộng sản tại Việt Nam là điều tất yếu. Vấn ½E ch× cYn lj thêi gian. Khi cãng s n ½ã, vñn ½E lên lao cñp bách cho Việt Nam là làm sao hồi sinh được một dân tộc mỗi một, nghèo đói, mất niềm tin. Và, từ đó, tạo dựng một đất nước ấm no, tự do, dân chủ.

Trong lịch sử, những ù kiEn khYc nhau của mài t- ng lèp ã kh p nci c- n ph i ½õic trao ½ai vj th o lu n mæt cYch nghiAm trang, trong tình th- n thj nh kh n, tán trãng l n nhau, nhằm đạt sự đồng thuận về một mẫu mực tốt đẹp cho x hãi Viĩ t Nam mai sau.

Núi cYch khYc, chỉ ng ta muân nghe t- nhau, muân nUi vôi nhau về những khYt vàng: Lj m sao thĩ c ½, y lã hçn tiEn trũnh sòp ½ã của cãng s n? Lj m sao ½i ½jt nõec ñm no, ½i tự do được tôn trọng, để dân chủ được thi hành?

Cũng xin thõa:

Những người khởi xướng tạp chí Người Dân chưa bao giờ cũ kinh nghiĩ m lj m bYô nAn nhùng trãng ½i i ã mæt té bYô chuyAn nghiĩ p sÁ lj ½iEu mài ngõei kháng thñy ã Ngõei Dân,

Vì mục đích là tạo tiếng nói cho mọi tầng lớp, nên nội dung cYc bji v ã kháng nhñt thiEt cĩng mæt quan ½iĩ m. Người Dân không có chủ biên, trợ bút, ban biên tập mà gồm bài vở của bạn đọc khắp nơi.

Rõ là Người Dân đang làm việc ngược đời: làm báo mà kháng chuyAn nghiĩ p, kháng sãng b±ng qu nng cYô, kháng

cả triển vọng sống bằng tiền bán báo, lại không có chủ biAn, trũ bĩ t, ban biAn t op!

Thói thường, người viết báo phải thuộc loại tài năng, học rãng biEt nhiEu, mang sê trõeng ra ½l mua vui ho c ch× d n ngõei ½ac. Ngõei ta kháng ché ½i i nhùng ngõei t- m thõeng viEt nhùng cYi t- m thõeng.

Người Dân không nghĩ thế. Sự làm lãn to lớn của những ngõei bñnh thõeng lj ½- kháng phã biEn nhùng õu tã, th c m c, nhùng mong õec, ½Yi hbi bñnh thõeng nhùng vá cĩng thiEt ½Yô, khiEn mài vĩc ½- ½õic gi i quyEt mæt cYch xa vãi, không liên quan đến đa số, đúng hơn, luôn luôn thiệt hại cho ½a sã.

Đó là tình trạng chung của đất nước và dân tộc trong giai đoạn lịch sử gần đây: một nước nông nghiệp mà nông dân kháng cũ tiếng nUi. Cho nAn, nêu ã trong nõec, tñt Ngõei Dân là của nông dân chất phác. Nay ở hải ngoại, Người Dân lj cũ ngõei trã hãc t op, lj m n, ½ũng giúp cho xõ sê cõu mang vj hõeng vE vĩc quang phóc quã hõçng.

Vũ:

Khi ra ½i, mài gia ½ñnh ìt nhñt cũ mæt vj i em, n m, mõi tuãi. Nay tuãi trã lj thj nh ph- n ½a sã của cãng ½ãng di t n. Hà cYn cũ mæt chĩ t quY khõ, cYn ½õic sũ kEm c p cũ phõ huynh ½i cũ ½ãng lúc cã g o ng vj m-n nguyĩ n vôi sũ th ñng tiEn tọcng ½ai.

Lèp ½j n em hà, sinh trõeng nci xõ ngõei, sÁ kháng cYn nhùng ½iEu kiĩ n tọcng tú, trong khi thu nh n mæt nEn v n hũa b n xõ m j kháng thĩ xoY bP nhùng kũ thũ ½õçng nhiAn. Sẽ có những khó khăn và dẫn vật nếu không ngay tự bây giờ tạo nổi niềm hãnh diện về nguồn gốc, ý thức được phải lj m gũ, lj m nhõ thE n j o.

Cho nên Người Dân hiện diện, làm diễn đàn chung để cĩng nhau trao ½ai ù kiEn, kinh nghiĩ m, tri thõc trong mài ngj nh nghiE, phYc hà mã thõc tọcng lai. Vĩ thE, nữ kháng tr- u tõi ng, m j nám na thiEt thúc giĩ p ½e nhau hãc t op.

Vj sũ tích cức tham gia vE mài m t cũ ngõei ½ac lj ½iEu mà Người Dân thiết tha mong đợi. Vì Người Dân là của Bác, cũ Chi, cũ Anh, cũ Chũ, cũ Em vj cũ chĩ ng ta.

Vậy xin mời. Người Dân là diễn đàn của Bạn. Nó tùy thuộc Bạn để tồn tại.

Người Dân

Người Dân
P. O. Box 2674
Costa Mesa, CA 92628
USA

PRESORTED STANDARD
U. S. POSTAGE PAID
SANTA ANA, CA
PERMIT NO. 4085